

ONTWIKKELAGENDA NETWERKSTAD TWENTE

DEEL 2: WERKPROGRAMMA

“SAMEN INVESTEREN VOOR TWENTE”

ONTWIKKELAGENDA NETWERKSTAD TWENTE

WERKPROGRAMMA

INHOUDSOPGAVE

3	Samenvatting
5	1. Inleiding
6	2. Van Ontwikkelingsperspectief naar werkprogramma
7	3. Projecten en samenwerkingsafspraken op basis van het Twentehuis
9	3.1 Basiskwaliteit als fundament
14	3.2 Stedelijk vestigingsklimaat voor versterken economisch klimaat
18	3.3 Verbeteren stedelijke kwaliteit: complementaire binnensteden
21	3.4 Stedelijke vestigingsfactoren voor het binden van talent
24	3.5 Excellente overheid
25	4. Uitvoering
25	4.1 Sturingsfilosofie
26	4.2 Sturing programma Ontwikkelagenda
26	4.3 Investeringsfilosofie
27	4.4 Dynamiek realisatie werkprogramma
27	4.5 Voortgangsrapportage, monitoring en evaluatie
28	Bijlagen
28	1. Overzicht samenwerkingsafspraken en investeringspakket 2014 (incl. fiches)
54	2. Overzicht bestaande kaders met bijbehorende projecten en samenwerkingsafspraken
57	3. Mogelijke projecten middellange termijn

Colofon

5 november 2013

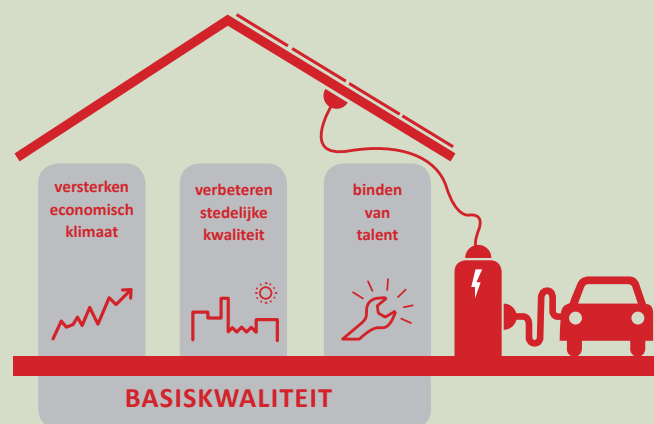
Netwerkstad Twente (gemeenten
Almelo, Borne, Enschede, Hengelo,
Oldenzaal) en provincie Overijssel

SAMENVATTING

SAMENWERKINGSAFSPRAKEN EN INVESTERINGSPAKKET ONTWIKKELAGENDA

De vijf gemeenten van Netwerkstad Twente en provincie Overijssel werken samen aan de toekomst. In juni/juli 2013 hebben alle gemeenteraden en Provinciale Staten het Ontwikkelingsperspectief 2040 'Netwerkstad Twente Vitaal en Innovatief' vastgesteld, ons gezamenlijke ruimtelijk economisch ontwikkelingskader voor 2040: een vitale samenleving in een aantrekkelijke omgeving, een innovatieve top-kennisregio van internationaal belang, brede werkgelegenheid gebaseerd op de drie speerpunten high-tech systemen en materialen (HTSM), logistiek, recreatie en toerisme. Dit werkprogramma is de vertaling van het Ontwikkelingsperspectief naar concrete investeringsprojecten op de korte termijn, (samenwerkings) afspraken en een vooruitblik naar opgaven op de middellange termijn.

Aan de hand van het Twentehuis benoemt het werkprogramma de samenwerkingsafspraken en projecten:



Het Twentehuis bestaat uit een fundament, drie pijlers en een gemeenschappelijk dak

BASISKWALITEIT ALS FUNDAMENT

Strategisch programmeren:

We kiezen voor strategische programmering op basis van de inhoud, in het licht van onze visie voor 2040.

Voor wonen betekent dit:

- We onderzoeken in onderlinge samenwerking of en hoe de vraagprognose, gebaseerd op de 3 woonmilieus (hoogstedelijk, stedelijk compact en groen), verder verfijnd kan worden.
- Plannen die concurreren stemmen we onderling af. Voor deze plannen maken we (faserings)afspraken waardoor ruimte ontstaat voor de goede plannen op het juiste moment. Dit gebeurt in ieder geval binnen Netwerkstad Twente maar waar mogelijk ook met omliggende gemeenten. Dit betekent:
 - dat Borne en Hengelo het Groene Woonmilieu en het Stedelijke compacte woonmilieu op uitleglocaties onderling afstemmen. Uitgangspunt hierbij is dat de woonlocatie voor Netwerkstad Twente als geheel het meest rendement oplevert. Concreet gaat het dan om de plannen Bornse Maten, Dalmeden en Broek.
 - dat afstemming met de omliggende Twentse gemeenten in het kader van de Twentse Woonvisie moet plaatsvinden. Dit traject is gestart en hierover wordt in de loop van 2014 meer duidelijkheid verwacht.
 - Voor de niet-concurrerende plannen treft iedere Netwerkstad-gemeente zelf maatregelen om de kwalitatieve match te verbeteren. Informatie hierover wisselen we met elkaar uit.

Voor bedrijventerreinen en kantoren betekent dit:

- We stemmen onze programmering en uitgifte van bedrijventerreinen en kantoren met elkaar af. Plannen die concurreren worden onderling afgestemd. Voor deze plannen maken we (faserings)afspraken waardoor ruimte ontstaat voor de goede plannen op het juiste moment. Dit gebeurt in ieder geval binnen Netwerkstad Twente maar waar mogelijk ook met omliggende gemeenten.

Bereikbaarheid:

- We pleiten gezamenlijk bij EU en Rijk voor investeringen in verbreding en verdieping Twentekanaal, ontvlechting A1 en A35, corridor 2 van TEN-T en bij de regio voor investeringen in het Regionaal Mobiliteitsplan.

STEDELIJK VESTIGINGSKLIMAAT VOOR VERSTERKEN ECONOMISCH KLIMAAT

- We committeren ons om als launching customer (overheid als katalysator) innovatie in het regionale bedrijfsleven een springplank te bieden: we werken deze rol verder uit.
- We onderschrijven gezamenlijk het WTC als het schakel- en ontmoetingspunt voor internationaal zaken doen in de Euregio.
- Samen met Port of Twente, Universiteit Twente, Saxion Hogescholen trekken we op om een programma uit te werken en uit te voeren voor het versterken van de multimodale bereikbaarheid van Twente op de internationale TEN-T corridor-2. We zetten ook in op het benutten van deze corridor voor het ontwikkelen, uittesten en toepassen van nieuwe vervoersconcepten.
- Samen met onder andere Hof van Twente en Lochem werken we aan de Verkenning naar het oprichten van een gezamenlijk Havenbedrijf.

- We onderschrijven het belang van onze samenwerking in Port of Twente; het samenwerkingsverband tussen bedrijven, onderwijs en onderzoek met innovatie in de logistiek.
- We werken samen aan de Verkenning Spoorterminal Twente; verkennend onderzoek naar geschikte locaties voor een realisatie van een spoorterminal voor de Twentse logistiek. Verbeteren en optimaliseren logistieke sector door aanbod van synchromodaliteit over water, spoor en weg en lucht.
- We investeren in de projecten:
 - High Tech System Park Twente
 - Ondertunneling spoorse doorsnijding Borne
 - Ontsluiting laad- en loskade XL Businesspark Twente
 - Versterking stationsgebied Oldenzaal
 - Noordelijke spoorzone Enschede
 - Stationsgebied Almelo

VERBETEREN STEDELIJKE KWALITEIT: COMPLEMENTAIRE BINNENSTEDEN

- We werken samen met lokale partners bij het verbeteren van de binnensteden waarbij de overheid een meer faciliterende en aanjagende rol inneemt en er meer ruimte wordt gegeven voor markt- en burgerinitiatieven.
- We bevorderen en faciliteren de samenwerking tussen de binnenstadsondernemers van de Twentse Netwerksteden.
- We werken ambtelijk en bestuurlijk structureel samen bij beleidsontwikkeling voor de binnensteden van Netwerkstad Twente o.a. op binnenstadsthema's zoals digitale bereikbaarheid, herbestemming van locaties in de binnenstad, gevelverbetering of bevordering van duurzaamheid en kwaliteit van de bestaande voorraad.
- We verkennen samen de mogelijkheid om

bestemmingsplannen aan te passen en zodoende meer functiemenging in de binnensteden mogelijk te maken.

- In samenwerking met woningcorporaties gaan we in gesprek over de aanpak van de transformatieopgave.
- We formuleren in samenwerking met ondernemers en corporaties projecten ten behoeve van verduurzaming, duurzame energieopwekking en energiebesparing en brengen deze onder aandacht van investeringsprogramma's voor duurzaamheid.
- Bij het Waterschap brengen we projecten onder de aandacht die bijdragen aan waterberging.
- We investeren in de projecten:
 - Pilot 'Spontane (binnen)stad'; in samenwerking met lokale partners projecten opzetten en leren werken binnen een andere rolverdeling tussen overheid en markt. Hierbij gelden de voorwaarden dat (1) de vijf complementaire profielen leidend zijn, (2) vooral wordt gericht op stimulering van initiatieven van derden, (3) een maximum van 25% cofinanciering vanuit de pilot en (4) uitvoering uiterlijk maart 2015 kan worden gestart.
 - Verbinding Waagplein – Stadsplein Almelo
 - Verbindingszone Stadscampus - binnenstad Enschede
 - Oostelijke stadsentree Enschedesestraat Hengelo

STEDELIJKE VESTIGINGSFACTOREN VOOR HET BINDEN VAN TALENT

- We werken de samenwerking bij culturele voorzieningen verder uit op de volgende terreinen: (1) musea en erfgoed, (2) het podiumaanbod, en (3) evenementen.
- We onderzoeken gezamenlijk of en hoe de kosten van het cultureel vastgoed verlaagd kunnen worden.
- We investeren in de projecten:

- Nederlandse Reisopera in Performance Factory Enschede
- Doorontwikkeling International School Twente
- Expat Center Twente

EXCELLENTE OVERHEID

- We starten met de werkwijze 'coördinerend portefeuillehouder met mandaat'; voor een programma is één bestuurder coördinator namens vijf gemeenten. De eerste intergemeentelijke portefeuille die hiervoor in aanmerking komt, is de gezamenlijke programmering van woningbouw, kantoren en bedrijventerreinen.
- We werken verder aan intensivering samenwerking economie, samen met Regio Twente en internationaal.

1. INLEIDING

De vijf gemeenten van Netwerkstad Twente en provincie Overijssel werken samen aan de toekomst. In juni/juli 2013 hebben alle gemeenteraden en Provinciale Staten het Ontwikkelingsperspectief 2040 'Netwerkstad Twente Vitaal en innovatief' vastgesteld, ons gezamenlijke ruimtelijk economisch ontwikkelingskader voor 2040. Dit werkprogramma is de vertaling van het Ontwikkelingsperspectief naar concrete investeringsprojecten op de korte termijn, (samenwerkings) afspraken en een vooruitblik naar opgaven op de middellange termijn. Het ontwikkelingsperspectief 2040 en dit werkprogramma vormen samen de Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente.

Het doel van de Ontwikkelagenda is om een richtinggevend en inspirerend toekomstbeeld te schetsen en concrete bijdragen te leveren aan de ruimtelijke en economische ontwikkeling van Netwerkstad Twente. Inzet is een kwalitatief hoogwaardige en bereikbare Netwerkstad Twente met een onderscheidend profiel en een aantrekkelijk vestigingsklimaat als motor voor wonen, werken en leven. Het vormt geen blauwdruk, maar is een inspirerend kader voor een dynamisch proces van investeringskeuzes.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 geven we op basis van het Ontwikkelingsperspectief het kader voor dit werkprogramma. Hoofdstuk 3 bevat volgens dezelfde opbouw als het Ontwikkelingsperspectief de projecten en samenwerkingsafspraken van dit werkprogramma. Vervolgens komt in hoofdstuk 4 aan de orde hoe we de afspraken en projecten gaan realiseren en in hoofdstuk 5 hoe we de voortgang bijhouden en raden en staten hierover informeren.

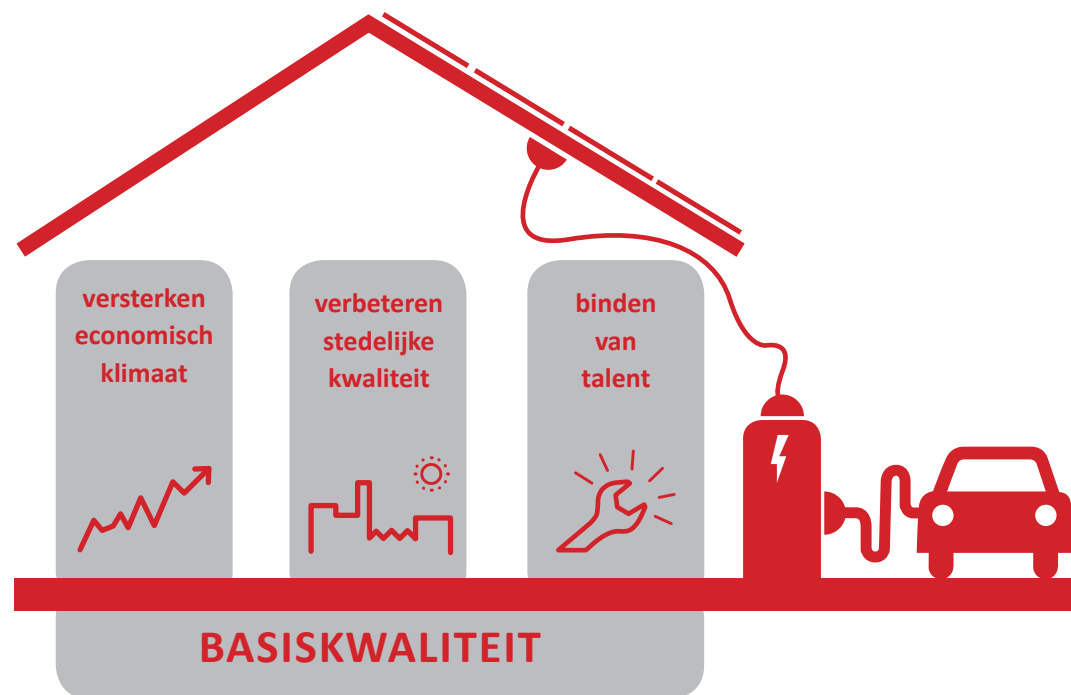
2. VAN ONTWIKKELINGSPERSPECTIEF NAAR WERKPROGRAMMA

De focus in dit werkprogramma ligt op de afspraken en projecten die als eerste in gang worden gezet om de ambitie voor 2040 te realiseren. Vanzelfsprekend staan deze afspraken en projecten niet op zichzelf: in bijlage 2 geven we een overzicht van de bestaande beleidsdocumenten en –programma's die met deze ontwikkelagenda verband houden met daarbij de belangrijkste investeringen die reeds vanuit deze kaders in gang zijn en worden gezet en waarop de investeringsprojecten, die in dit werkprogramma nieuw worden aangekondigd, een aanvulling zijn. De vijf Netwerkstad-gemeenten, provincie en maatschappelijke en private partners investeren in dit werkprogramma voor de periode van 2013-2015 in totaal 90 miljoen, waarvan

21 miljoen in het kader van de Kracht van Overijssel Netwerksteden (KvO).

KADERSTELLENDEN DOELEN

In het Ontwikkelingsperspectief zijn met het Twentehuis de kaderstellende doelen benoemd die wij in Netwerkstad Twente willen bereiken. Op basis van het fundament en de drie pijlers van het Twentehuis zijn in het Ontwikkelingsperspectief 19 afspraken geformuleerd. Deze afspraken vormen de basis voor het bepalen van de bijdrage aan het Twentehuis en komen terug bij de betreffende paragrafen van het volgende hoofdstuk.



Het Twentehuis bestaat uit een fundament, drie pijlers en een gemeenschappelijk dak

Voor de investeringsprojecten waarop de provinciale investeringsimpuls uit de Kracht van Overijssel Netwerksteden (KvO) wordt ingezet gelden aanvullende criteria:

- Er wordt geïnvesteerd in zogenaamde vliegwielprojecten die vanuit regionaal en provinciaal perspectief de grootste meerwaarde hebben.
- Voor het totale investerings- en werkprogramma wordt uitgegaan van tenminste 50% cofinanciering¹ op programmaniveau.
- De uitvoering van de projecten start uiterlijk begin 2015.

Aan de hand van deze criteria is gekomen tot de projecten die het verschil maken voor Netwerkstad, die nu prioriteit verdienen om met behulp van de provinciale investeringsimpuls KvO Netwerksteden uit te voeren. Het zijn projecten van belang voor Netwerkstad én vliegwielprojecten: projecten die investeringen van anderen versnellen of die al bestaande initiatieven en projecten van overheden of partners een flinke stimulans geven. Met deze bestaande investeringen en initiatieven leggen we in dit werkprogramma een duidelijke relatie en versterken daar waar nodig zodat een 'één plus één is drie-effect' optreedt. Juist deze relaties leveren meerwaarde op voor het Twentehuis, ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid. Naast projecten, investeren we ook in samenwerkingsafspraken. Samenwerkingsafspraken met elkaar als overheden en ook met maatschappelijke- en private partners. We bieden ruimte aan kleinschalige (en eventueel) tijdelijke initiatieven waarvoor inspirerende en duidelijke kaders zijn gesteld: de 'spontane stad'.

1. Tenminste 50 % van het investeringsvolume uit Netwerkstad Twente, inclusief investeringen vanuit de (semi)private en maatschappelijke partijen.

3. PROJECTEN EN SAMENWERKINGSAFSPRAKEN OP BASIS VAN HET TWENTEHUIS

Dit hoofdstuk bevat de acties waar we de komende jaren aan gaan werken: projecten en samenwerkingsafspraken op basis van het Ontwikkelingsperspectief. De projecten samen vormen het investeringspakket: acties voor de korte termijn waarvan de uitvoering start uiterlijk begin 2015. De acties die een vliegwieleffect hebben voor Twente op weg naar de toekomst. Daarnaast maken we samenwerkingsafspraken om op de korte termijn een basis te leggen voor het Ontwikkelingsperspectief 2040, zoals het commitment aan voortdurende samenwerking en erkenning van het gezamenlijk belang van projecten op middellange termijn die in bijlage 3 zijn opgenomen, vanzelfsprekend vanuit eigen taken, rollen en verantwoordelijkheden.

We leggen een gezonde basis voor de verdere ruimtelijk-economische ontwikkeling van Netwerkstad door de samenwerkingsafspraken over gezamenlijk strategisch programmeren. Afgestemd ontwikkelen van goede woon- en werklocaties is dé belangrijkste succesfactor en voorwaarde voor een toekomstbestendige Netwerkstad Twente. De schaarse, nieuwe locaties die tot ontwikkeling komen zijn regionaal van toegevoegde waarde, dragen bij aan sterke steden, aan een vitale economie en aan binden van talent; ze dragen bij aan de doelen van het Twentehuis. Hieronder zijn per onderwerp uit het Ontwikkelingsperspectief 2040 de investeringsprojecten en samenwerkingsafspraken toegelicht.

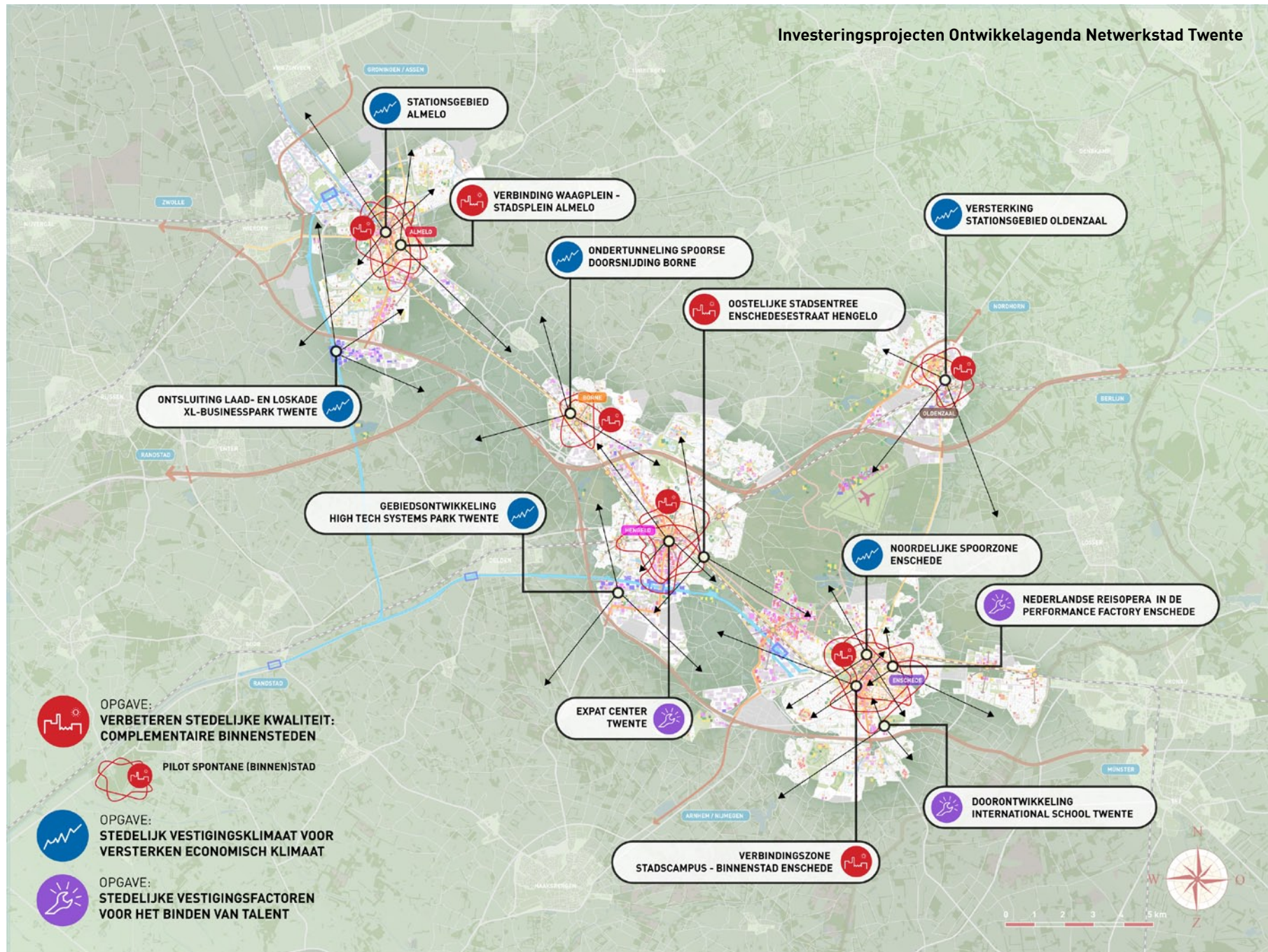
KEUZE VOOR DE GROTE OPGAVEN

Binnen de agenda van het Ontwikkelingsperspectief kiezen we voor de volgende grote opgaven in het investeringspakket voor de korte termijn:

De acties van het investeringspakket zijn ingedeeld op basis van het fundament en de pijlers van het Twentehuis. In bijlage 1 is de nadere onderbouwing van het investeringspakket te zien. Hierin staat het financiële overzicht van het investeringspakket met een toelichting per project. Bijlage 2 geeft een overzicht van de bestaande kaders met de projecten en samenwerkingsafspraken die vanuit die kaders bijdragen aan het Ontwikkelingsperspectief. In bijlage 3 is de lijst opgenomen met mogelijke projecten voor de middellange termijn.

3 grote opgaven	Bijdrage uit KvO	Bijdrage gemeenten	Bijdrage partners-cofinanciering	Bijdrage partners-synergie
Verbeteren stedelijke kwaliteit: complementaire binnensteden	7,9 mln	17,4 mln	10,4 – 12,7 mln	Ca. 45 mln
Stedelijk vestigingsklimaat voor versterken economisch klimaat	8,1 mln	21,4 mln	15,95 mln	Ca. 50 mln
Stedelijke vestigingsfactoren voor het binden van talent	4,65 mln	1,605 mln	2,505 mln	
Totaal	20,65 mln	Ca. 40 mln	Ca. 30 mln	Ca. 95 mln

Investeringsprojecten Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente



3.1. BASISKWALITEIT ALS FUNDAMENT

GEZAMENLIJK STRATEGISCH PROGRAMMEREN

We kiezen voor strategische programmering op basis van de inhoud, in het licht van onze visie voor 2040. Daarbij kijken wij naar nut en noodzaak van de woon- en werkprogramma's van Netwerkstad Twente.

Afspraken uit Ontwikkelingsperspectief 2040:

1. We kiezen voor strategische programmering op basis van de inhoud, in het licht van onze visie voor 2040. Daarbij kijken wij naar nut en noodzaak van de programma's. In het werkprogramma nemen wij op welke locaties gezien de vraag naar woon- en werklocaties onderdeel van het stedelijk gebied zijn, welke locaties vervallen en welke achter de hand moeten worden gehouden om indien nodig te kunnen inspelen op veranderende vraag, zowel voor uitbreidingslocaties als ontwikkellocaties in bestaand stedelijk gebied.
2. We gaan een oplossing vinden voor de financiële consequenties die zijn verbonden aan het schrappen of verkleinen van geplande of potentiële ontwikkellocaties. Daarvoor volgen we een stapsgewijze aanpak.
3. We zetten primair in op herstructurering en/of transformatie van het bestaande stedelijk gebied. Hierbij is onze focus gericht op de binnensteden; ruimtelijke ontwikkelingen concentreren zich zoveel mogelijk in de binnensteden. Daarvoor zoeken we ook actief naar manieren om samen met partners initiatieven te ontwikkelen voor tijdelijk gebruik voor leegstaande gebouwen en braakliggende terreinen.

We hanteren de volgende criteria:

- we maken woon- en werklocaties mogelijk op die plekken waar dat voor Netwerkstad Twente als geheel het meeste rendement en onderscheidende toegevoegde waarde heeft.
- We zetten primair in op herstructurering en/of transformatie van het bestaande stedelijk gebied (SER ladder)
- Als door herstructurering of transformatie niet in de regionale vraag kan worden voorzien, kiezen we gezamenlijk voor een uitbreidingslocatie die het best past bij de vraag en multimodaal is/wordt ontsloten.
- We geven prioriteit aan het realiseren van het programma voor de binnensteden.
- We houden rekening met het gevoerde grondbeleid van afzonderlijke gemeenten.

Het gaat daarbij niet om verdelende rechtvaardigheid maar om keuzes voor projecten die een vliegwielen zijn voor de ontwikkeling van heel Twente en (inhoudelijk en financieel) het beste renderen.

Provinciaal Grondfonds

De intentie is om tot een pilot provinciaal grondfonds te komen. De vorm en inhoud van het fonds is nog in ontwikkeling. Zodra de inhoud en spelregels ervan bekend zijn kan een goede inschatting worden gemaakt welke locaties binnen Netwerkstad Twente hiervoor in aanmerking komen. Daarbij spelen behalve programmatische ook financiële en boekhoudkundige overwegingen een rol.

STRATEGISCHE AFSPRAKEN WONEN

Kwantitatief programma

In Netwerkstad heeft de afgelopen jaren een forse

herprioritering van woningbouwlocaties plaatsgevonden. Onder andere op basis van operaties als Stedelijke Koers en Marsroute (I, II en III) zijn woningbouwprogramma's ingrijpend bijgesteld en is een flink aantal plannen uitgefaseerd, geschrapt of gewijzigd. Daarbij zijn zowel beleidsmatige als financiële en ruimtelijke motieven meegewogen. Dit heeft er onder meer toe geleid dat een (flink) aantal woningbouwlocaties is afgeboekt. Een verkenning² heeft aangetoond dat de vijf Netwerkstad-gemeenten samen in de periode 2010 tot 2030 ca. 14.000 woningen in de planning hebben staan. Dit is minder dan de op basis van Primos geprognosticeerde toename van bijna 16.000 huishoudens in diezelfde periode. In de verdere uitwerking zijn we voor de eerste periode tot 2019 uitgegaan van een meer realistische vraag van 75% van de Primosprognose.

Kwalitatief programma

Of ook in kwalitatief opzicht de plannen in balans zijn met de te verwachten vraag is echter niet eenvoudig te beantwoorden. Daarvoor is meer inzicht nodig in de vraag. Deze vraag is opgebouwd uit woonwensen en de potentie in de markt op dit moment. Woonwensen leiden echter niet altijd (direct) tot verhuisbewegingen en zijn afhankelijk van allerlei factoren zoals beschikbaarheid van woningen, financiering, persoonlijk situatie et cetera. Om een compleet beeld van de vraag te krijgen is er op dit moment voor Netwerkstad Twente te weinig informatie. Om toch een eerste houvast te hebben zijn 3 woonmilieus geformuleerd en is een verdeling gemaakt. Afsproken is de komende tijd de vraag verder te verdiepen.

2. Gebaseerd op Woonvisies, Stedelijke Koers en Marsroutes.

Naast de vraag spelen ook beleidskeuzes een rol. Bij het opstellen van beleid wordt meestal een verdere horizon gekozen dan voor de vraag, waarbij niet alleen de vraag van dat moment een rol speelt. In het Ontwikkelingsperspectief Netwerkstad Twente 2040 is er voor gekozen prioriteit toe te kennen aan binnenstedelijk bouwen in plaats van nieuwe grootschalige uitleglocaties te ontwikkelen. Zo wordt leegstand en daarmee verloedering van de bestaande stad voorkomen.

Hoe gezamenlijk programmeren

Gezamenlijk programmeren en het delen van kennis moeten ertoe leiden dat voor de verschillende doelgroepen de juiste woningen op de juiste locatie worden ontwikkeld. Afstemming op Netwerkstad- en op regionaal niveau - is ook van belang omdat partijen die op de woningmarkt acteren vaak gemeenteverstijgend werken. Onderlinge concurrentie is minder van belang omdat de woningbouw een sterk lokale markt is; zo'n 80 tot 90% van de verhuisbewegingen vindt plaats binnen een gemeente. Deze constatering heeft sterke invloed op de gekozen methode van programmeren. Er is voor gekozen aansluiting te zoeken bij de gemeentelijke programmeringen. Deze worden tegen het licht gehouden met het Ontwikkelingsperspectief in het achterhoofd.

De methode die wordt gehanteerd gaat uit van:

- een indeling in drie woonmilieus: Hoogstedelijk, Stedelijk compact en Groen.
- een woningbehoefteprognose (vraag) op basis van Primos 2011 waarbij i.v.m. de stagnerende woningmarkt wordt uitgegaan van 75% van de Primosprognose.
- een eigen procentuele inschatting van de verdeling van deze vraag over drie woonmilieus
- het huidige aanbod aan woningen in de drie woonmilieus

(zowel in gemeentelijke als private grondexploitaties).

- een confrontatie tussen vraag en aanbod en de conclusies die hieruit kunnen worden getrokken.

Conclusies Wonen

Uit de voor wonen uitgevoerde vraag- en aanbodanalyse voor de periode 2013 t/m 2019 kunnen de volgende algemene conclusies worden afgeleid:

- Van een (forse) kwantitatieve overprogrammering is in Netwerkstad Twente geen sprake.
- De kwalitatieve marktvraag is een complexe en moeilijk in te schatten grootte.

- De globale vraag- en aanbodanalyse voor de periode tot 2020 laat op bepaalde woonmilieus zowel een (gering) onderaanbod als een (gering) overaanbod zien.
- Van grote onderlinge concurrentie is tussen de Netwerkstad-gemeenten geen sprake.
- Voorts wordt geconcludeerd dat de woningbouwlocatie Bornse Maten binnen de NT dé prioritaire uitleglocatie is.

Op basis hiervan maken we de volgende afspraken:

Acties Ontwikkelagenda

- We onderzoeken in onderlinge samenwerking of en hoe de vraagprognose, gebaseerd op de drie woonmilieus (hoogstedelijk, stedelijk compact en groen), verder verfijnd kan worden.
- Plannen die concurreren stemmen we onderling af. Voor deze plannen maken we (faserings)afspraken waardoor ruimte ontstaat voor de goede plannen op het juiste moment, op basis van een gelijk speelveld. Dit gebeurt in ieder geval binnen Netwerkstad Twente maar waar mogelijk ook met omliggende gemeenten. Dit betekent:
 - dat Borne en Hengelo het Groene Woonmilieu en het Stedelijke compacte woonmilieu op uitleglocaties onderling afstemmen. Uitgangspunt hierbij is dat de woonlocatie voor Netwerkstad Twente als geheel het meest rendement oplevert. Concreet gaat het dan om de plannen Bornse Maten, Dalmeden en Broek.
 - dat afstemming met de omliggende Twentse gemeenten in het kader van de Twentse Woonvisie moet plaatsvinden. Dit traject is gestart en hierover wordt in de loop van 2014 meer duidelijkheid verwacht.
- Voor de niet-concurrerende plannen treft iedere Netwerkstad-gemeente zelf maatregelen om de kwalitatieve match te verbeteren. Informatie hierover wisselen we met elkaar uit.

STRATEGISCHE AFSPRAKEN BEDRIJVENTERREINEN

Kwantitatief en kwalitatief programma

Voor de kwantitatieve en kwalitatieve vraag naar bedrijventerrein is in 2010 onderzoek gedaan (door Ecorys). Naar aanleiding hiervan is 27 hectare aan bedrijventerrein geschrapt en is afgesproken dat de 'zachte' plannen in Netwerkstad tot nader orde niet ontwikkeld worden. Iedere drie jaar vindt een herijking van het onderzoek plaats. Uit de herijking van 2013 blijkt dat er een autonome vraag naar bedrijventerreinen is van circa 350 hectare tot 2040. Deze behoefte vormt de basis voor (gezamenlijk) strategisch programmeren.

Voor de korte termijn is er meer voorraad dan vraag; uit de korte termijnanalyse volgt een behoefte van 50 hectare t/m 2015 en 110 hectare voor de periode 2016 t/m 2020. Voor de lange termijn is er nagenoeg geen overaanbod meer, hooguit nog een mismatch tussen vraag en aanbod qua locatie of terreinkwaliteit.

Tot 2030	Aanbod in hectare
Bestaand + herstructurering	80
(Harde) plannen	280
Totaal	360 hectare
Zachte plannen	130

Met de SER-ladder als basis zijn alle terreinen en plannen ingedeeld in 'bestaand aanbod', 'herstructurering', ' (harde) plannen' (280 hectare) en 'zachte plannen' (130 hectare). De eerste twee categorieën vallen niet onder gezamenlijk programmeren omdat zij al grotendeels zijn uitgegeven en bouwrijp gemaakt. Het gaat hier om ca. 80 hectare netto

van het totale aanbod. Bij de zogenaamde (harde) plannen gaat het om de terreinen waar wel een bestemmingsplan voor is vastgesteld maar waar nog weinig is uitgegeven. Bij de programmering wordt uiteraard rekening gehouden met de kwaliteit van vraag en aanbod. Zo is in de analyse heel specifiek gekeken naar onder meer locaties voor de logistieke sector, zoals 'natte' kavels.

	Autonome Vraag	Extra vraag
2013-2015	50	Pm
2016-2020	110	
2021-2030-2040	190	
Vraag door acquisitie bedrijven		
Totaal	350 hectare	

Op basis van bovenstaande gaan wij uit van de volgende verwachtingen:

Periode 2013 t/m 2015:

- Uitgifte van 34 hectare van bestaand (overwegend binnenstedelijk) en herstructurering
- Uitgifte van 27 hectare terreinen die vallen onder gezamenlijk programmeren.
 - Buren-De Veldkamp (Borne),
 - Oosterveld (Hengelo),
 - XL Businesspark (Almelo)
 - Jufferbeek Zuid (Oldenzaal).
- Op de andere beschikbare terreinen wordt tot 2016 waarschijnlijk niets uitgegeven.

Periode 2016 t/m 2020:

- Uitgifte van 36 hectare van bestaand aanbod en

herstructurering. Daarmee is nagenoeg het gehele bestaande aanbod uitgegeven. Alleen als het aanbod kwalitatief niet past bij de vraag zal er meer bestaand aanbod overblijven. Het gaat dan om een kwalitatieve mismatch, in plaats van een kwantitatieve.

- Uitgifte van circa 70 hectare van die terreinen, die vallen onder gezamenlijk programmeren. Een opsomming van deze terreinen staat in het programmeringsvoorstel, zoals in de Actualisatie van de bedrijventerreinvisie (2013) is weergegeven. Deze lijst zal elke vier jaar geactualiseerd worden.

Na 2020 kan dan verder worden uitgegeven op die terreinen die dan nog beschikbaar zijn, of beschikbaar moeten komen op basis van geactualiseerde vraag aanbod prognose. Juist vanwege het strategisch, meer op korte termijn programmeren, nemen we geen voorschot meer toekomstig te ontwikkelen terreinen. Op basis van regelmatige monitoring en programmering zullen de toekomstige ontwikkelingen in gang gezet worden. Als er voldoende vraag blijkt te zijn, zal in ieder geval Jufferbeek-Noord worden ontwikkeld.

Om op tijd de goede voorraad beschikbaar te hebben is monitoring en actualisatie van vraag aanbod analyses elke vier jaar zinvol, ten behoeve van een goede planning van uitgeefbare terreinen.

KANTOREN

Voor de kantorenplannen is in 2011 een marktgerichte vraag- en aanbodanalyse gedaan ten behoeve van de Kantorenvisie Netwerkstad (door STOGO). In deze visie is gekozen om in Netwerkstad alle kantorenprogrammering te beperken tot zeven locaties in heel Netwerkstad

Twente, naast lokale (kleine) ontwikkeling in Oldenzaal en Borne. Daarnaast is afgesproken in te zetten op herontwikkeling in plaats van nieuwe plannen en actief in te zetten op tegengaan van leegstand. In de visie is een kwalitatief portfolio van de gebieden opgenomen, dat door gemeenten wordt gebruikt om kwaliteiten van de gebieden en kantoorontwikkelingen te monitoren en zo nodig maatregelen te nemen om gebieden te versterken. Verder zijn in de diverse stedelijke herprioriteringsoperaties, als Stedelijke Koers en Marsroute (I, II en III), kantorenprogramma's ingrijpend bijgesteld en is een flink aantal plannen uitgefaseerd, geschrapt of gewijzigd. Daarbij zijn zowel beleidsmatige als financiële en ruimtelijke motieven meegewogen. Dit heeft er ook toe geleid dat een (flink) aantal kantorenlocaties is afgeboekt sinds 2011. Deze zijn meestal nog niet terug te zien in gewijzigde bestemmingsplannen.

Conclusies bedrijventerreinen en kantoren

Voor werklocaties (bedrijventerreinen en kantoren) gelden de volgende algemene conclusies:

- van een (forse) kwantitatieve overprogrammering in Netwerkstad Twente is geen sprake;
- de kwalitatieve marktvraag is complex en niet exact in te schatten;
- de vraag- en aanbodanalyse laat voor de lange termijn een evenwichtige situatie zien voor bedrijventerreinen.
- De kantorenmarkt is het meest grillig, gemeenten hebben relatief weinig grondvoorraad en van grote onderlinge concurrentie is geen sprake vanwege onderscheidende kantorenmarkten.
- Gezamenlijke programmering en afstemming voorkomt ongewenste concurrentie en zorgt voor een goed gespreid aanbod van terreinen.

Op basis van deze conclusies maken we de volgende afspraken:

Acties Ontwikkelagenda

- We stemmen onze programmering en uitgifte van bedrijventerreinen en kantoren met elkaar af. Plannen die concurreren worden onderling afgestemd op basis van een gelijk speelveld. Voor deze plannen maken we (faserings-)afspraken waardoor ruimte ontstaat voor de goede plannen op het juiste moment. Dit gebeurt in ieder geval binnen Netwerkstad Twente maar waar mogelijk ook met omliggende gemeenten.

LEEFBAARHEID

De steden hebben voor wat betreft de leefbaarheid een opgave als het gaat om het behoud van levendige binnensteden en een voorzieningenniveau passend bij (het profiel van) de stad. Voor de kwaliteit van de leefomgeving is het belangrijk dat stedelijk gebied en buitengebied over en weer bereikbaar en toegankelijk zijn en de stadsrandzones recreatieve mogelijkheden bieden. Tevens ligt een grote verbeteropgave in de woningvoorraad op het terrein van duurzaamheid en woningaanpassing (zie § 3.3 en § 3.4). In woongebieden kent leefbaarheid zowel een fysieke als een sociale component. De fysieke omgeving en woningvoorraad is een aspect, daarnaast is het imago van (grote) invloed op de leefbaarheid(sbeleving). Bij de leefbaarheid in buurten en wijken ligt de opgave de komende decennia in het op peil krijgen en houden van de woningvoorraad en woonomgeving om deze geschikt te maken voor de diverse doelgroepen die hier in de komende decennia op aangewezen zijn. Ook kunnen er externe factoren zijn die de leefbaarheid in een gebied beïnvloeden zoals de beoogde forse toename van het goederenvervoer door de Netwerkstad-gemeenten.

Leegstand

Soms is de leegstand zo langdurig dat er sprake is van structurele leegstand en achterstallig onderhoud. Dit speelt niet alleen bij gebouwen, maar ook bij terreinen. Tijdelijke bestemmingen, ook wel bekend als pauzelanden, zien we als kans voor leegstaande terreinen en gebouwen. Wij zoeken actief naar manieren om samen met partners initiatieven te ontwikkelen voor (tijdelijk) gebruik, zodat gebouwen en terreinen worden gebruikt en onderhouden en uiteindelijk door transformatie duurzaam worden ingezet. Ook binnen andere kaders wordt hier actief op ingezet. Zo richten zich vanuit het programma leegstand kantoren twee pilots op (de gevolgen van) de veranderende detailhandelsstructuren in de binnensteden (zie ook bijlage 2). Daarnaast wordt via gezamenlijk strategisch programmeren toekomstige leegstand zoveel mogelijk voorkomen.

BEREIKBAARHEID

Afspraken uit Ontwikkelingsperspectief 2040

4. We zetten in op een robuust, betrouwbaar en verkeersveilig netwerk van verbindingen in alle modaliteiten. De volgorde is: benutten, opwaarderen en als laatste: aanleggen van nieuwe infrastructuur.
5. We ontvlechten de rijkswegen A1 en A35 tussen Azelo en Buren en combineren dat met verbeteringen aan de parallelle wegenstructuur in het onderliggende regionale hoofdwegenet. Dit zorgt voor goed bereikbare (eind)bestemmingen in Twente.
6. Wij onderhouden en verbeteren het regionale wegenet, het OV-agglonetsysteem en het hoogwaardig fietsnetwerk Twente (inclusief fietssnelweg), met het oog op de dagelijkse verplaatsingen.
7. De toename van goederenvervoer heeft een nadelig effect op de leefbaarheid. We bepleiten bij het Rijk adequate maatregelen om deze nadelige effecten op te vangen.

Voor een goed functionerende regio is een optimale mobiliteit en bereikbaarheid van het grootste belang voor het economisch klimaat. In Twente wordt al jaren samengewerkt met alle wegbeheerders, vervoerders en andere belangenorganisaties aan de multimodale bereikbaarheid volgens de principes van de mobiliteitsladder (ladder van Verdaas). Deze aanpak is recentelijk herbevestigd met de vaststelling van het geactualiseerde Regionaal Mobiliteitsplan (RMP) Twente en is daarnaast een van de uitgangspunten van het Rijks- en provinciaalbeleid. In de afgelopen jaren heeft deze aanpak geleid tot meerdere

programma's met maatregelen ter bevordering van de bereikbaarheid. In de regionale Wegenvisie Twente zijn de stappen van de mobiliteitsladder doorlopen om te kunnen bepalen voor welke bereikbaarheidsknelpunten infrastructurele aanpassingen noodzakelijk zijn.

Zoals ook in de Wegenvisie Twente is geconcludeerd, is inzet op mobiliteitsmanagement (gedragsverandering), verbeteren fietsinfrastructuur (hoogwaardig fietsnetwerk Twente (HFT), F35) en openbaar vervoer (Agglonet Twente) ter bevordering van de bereikbaarheid van het grootste belang en hebben ze ook positieve effecten op het economische vestigingsklimaat van Twente. De twee laatste stappen van de Mobiliteitsladder (grootschalige verbeteringen en nieuwe weginfrastructuur) zijn op bepaalde locaties in Twente nog altijd noodzakelijk. Om een goede doorstroming op het regionaal hoofdwegenet te kunnen behouden zijn in de Wegenvisie diverse acties benoemd. In dit werkprogramma worden alleen die acties of maatregelen benoemd waarvan wordt verwacht dat deze in ieder geval in 2015 zullen zijn gestart en waarvoor aanvullende financiële bijdragen vanuit de Ontwikkelagenda nodig zijn, om daarmee een krachtige impuls te geven aan bereikbaarheid van economisch Twente. Concreet wordt vanuit andere genoemde kaders geïnvesteerd in onder andere de capaciteitsuitbreiding A1 (Apeldoorn – knooppunt Azelo), in het beter benutten programma met maatregelen op het gebied van gedragsbeïnvloeding, verbeteren OV-systeem en fietsfaciliteiten (F35). Met het programma 'Gebiedsgericht benutten' kunnen de bestaande wegen in Twente beter worden benut door het verkeer op slimme locaties te informeren en te geleiden naar alternatieve (rustiger) routes naar hun bestemming (vooral economische kerngebieden).

Acties Ontwikkelagenda

- We pleiten gezamenlijk bij EU en Rijk voor investeringen in verbreding en verdieping Twentekanalen, ontvlechting A1 en A35, corridor 2 van TEN-T en bij de regio voor investeringen in het Regionaal Mobiliteitsplan.

3.2 STEDELIJK VESTIGINGSKLIMAAT VOOR VERSTERKEN ECONOMISCH KLIMAAT

Afspraken uit Ontwikkelingsperspectief 2040

8. We blijven ons economisch profileren als innovatieve kennisregio met als speerpunt HTSM en zetten daarvoor in op de Innovatiedriehoek met de gebieden Kennispark, Hart van Zuid met WTC en gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente. We bieden passende vestigingslocaties met eigen profiel die we optimaal ontsluiten. Met excellent accountmanagement trekken we nieuwe bedrijven aan en behouden we de bestaande.
9. We blijven inzetten op het concept Kennispark Twente. Het Kennispark verbindt krachtige innovatieve bedrijven in Twente met elkaar en met bedrijven buiten Twente; het organiseert, profileert en zet technisch Twente op de kaart.
10. Wij continueren de afspraken uit de Economische Motor om naast HTSM ook de speerpunten logistiek en recreatie en toerisme goed te faciliteren.
11. Wij zien kansen voor een grootschalige, innovatieve, overdekte dagattractie.

INNOVATIE: HIGH TECH SYSTEMEN EN MATERIALEN

Twente in de top van de Europese kennisregio's; dat is de ambitie. Om hier te komen, blijven we inzetten op de Innovatiedriehoek met de gebieden Kennispark, Hart van Zuid met WTC en Luchthaven Twente. Een optimale bereikbaarheid (fysiek en digitaal) van deze drie gebieden, zowel extern als intern in verbinding met de hele regio, is essentieel. De combinatie van innovatie/HTSM met logistiek versterkt de ontwikkelingen in de Innovatiedriehoek.

Op het thema innovatie gebeurt al veel. De kracht van de Twentse economie is gefundeerd op kennisvalorisatie. De afgelopen jaren heeft Twente vele spin off's voortgebracht. Voor meer spin off's is het noodzakelijk dat wordt gewerkt aan een aantrekkelijk en stimulerend vestigingsklimaat voor de bedrijven. We faciliteren een innovatiesysteem onder de noemer Kennispark Twente: hier worden (startende en doorgroeierende) ondernemers geholpen om hun innovatie naar de markt te brengen, te groeien, co-creatie te starten met andere bedrijven en kennisinstellingen. Op het gebied van HTSM zit groeiruinimte. Deze groeiruinimte willen we ook bij High Tech Systems Park Twente helpen faciliteren. Door de herontwikkeling van het terrein rondom Thales ontstaat er ruimte voor internationale hightechbedrijven, die baat hebben bij de directe nabijheid van Thales en Kennispark Twente. De combinatie van innovatie/HTSM met logistiek versterkt de ontwikkelingen in de Innovatiedriehoek.

Kansen zien we in het beter profileren van Twente als aantrekkelijke vestigingsregio voor met name de sector HTSM; hiervoor is de samenwerking tussen Kennispark Twente en Oost NV geïntensiveerd. Kansen zien we ook in het 'vermarkten' van onze grootste maatschappelijke opgaven op het gebied van zorg, duurzaamheid en veiligheid. Hier zijn de overheden en instellingen zelf als launching customer een grote investeerder en kunnen een impuls geven aan nieuwe innovaties op dit gebied en de regionale bedrijvigheid die daarmee gemoeid is. De overheid kan door innovatiegericht inkopen bijdragen aan bedrijven die risico's nemen bij het ontwikkelen van nieuwe producten of systeemoplossingen (overheid als katalysator). Ook zijn bedrijven op deze manier in staat om snel naar hogere verkoopvolumes te komen waardoor de kostprijs naar beneden kan en bedrijven een concurrerend product in de markt zetten. We willen

investeren in projecten als de aanleg van de Thales Campus, net als een eenduidige profilering en gezamenlijke acquisitie van Kennispark.

Acties Ontwikkelagenda

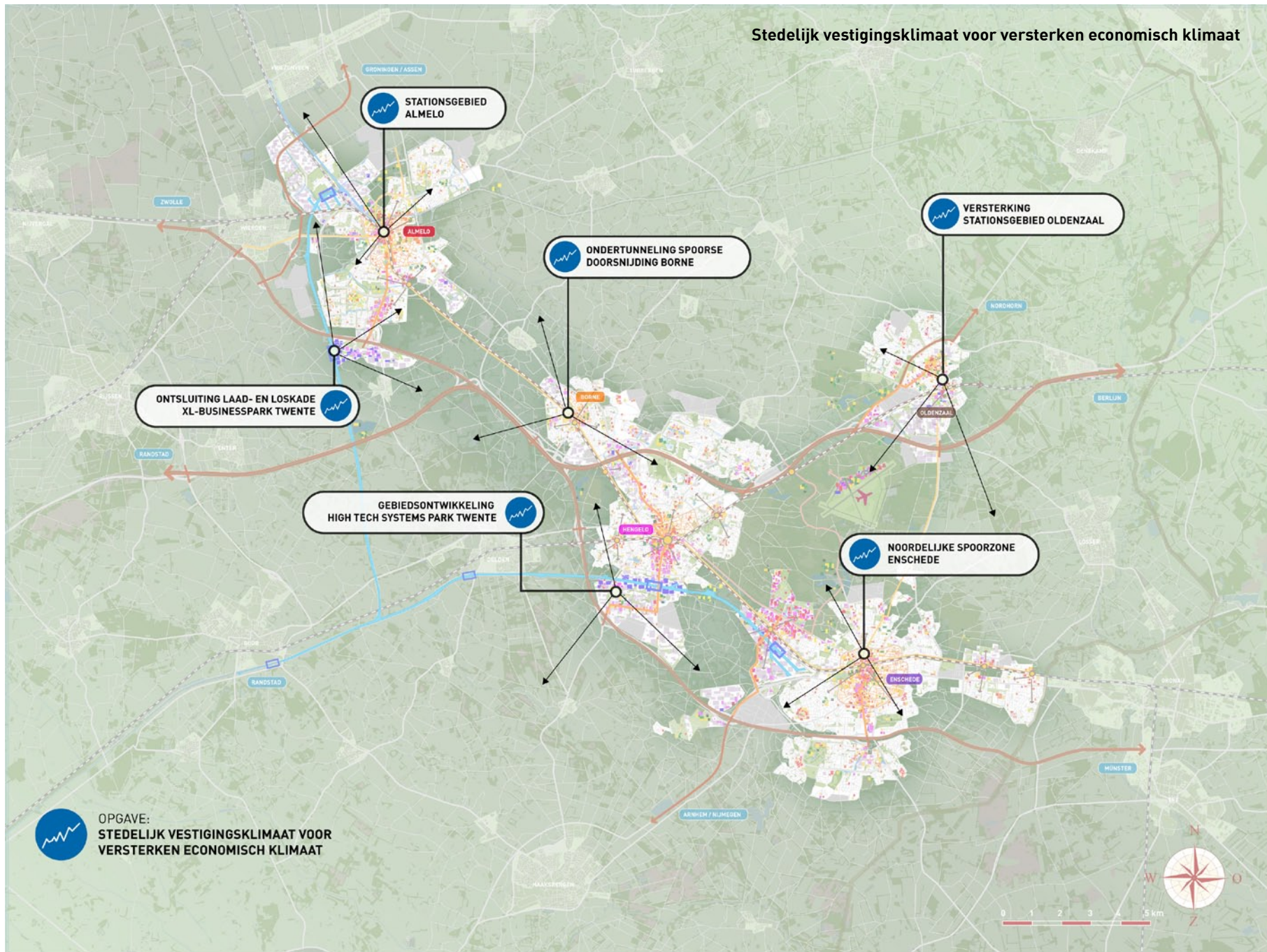
- We commiteren ons om als launching customer (overheid als katalysator) innovatie in het regionale bedrijfsleven een springplank te bieden: we werken deze rol verder uit.
- We onderschrijven gezamenlijk het WTC als het scharnier- en ontmoetingspunt voor internationaal zaken doen in de Euregio.
- We investeren in het project High Tech System Park Twente

LOGISTIEK

Twente staat in de top-10 van logistieke regio's in Nederland. De regio fungeert voor diverse bedrijven, clusters en sectoren als een logistiek centrum. De strategische ligging aan internationale vervoerscorridors, als de A1, de Berlijnlijn en het Twentekanaal, spelen hierbij een belangrijke rol. Voor de toekomst liggen nieuwe kansen en uitdagingen met mogelijkheden om verder te groeien. Deze groei is qua omvang en betekenis uiteraard afhankelijk van nationale en mondiale economische ontwikkelingen en kan vooral worden bereikt door verder te investeren in samenwerking tussen overheid, ondernemers, onderwijs, het optimaliseren van de (vaar)wegen en trimodale bereikbaarheid (weg, water, spoor). Ook bereikbaarheid via de lucht biedt kansen.

Samen optrekken met belanghebbenden uit het bedrijfsleven en de kennisinstellingen is een belangrijke voorwaarde om een robuuste maar ook leefbare economie te realiseren.

Stedelijk vestigingsklimaat voor versterken economisch klimaat



Twente wil zich in de komende jaren verder ontwikkelen tot een logistieke draaischijf in Oost-Nederland, die de schakel vormt tussen de mainports in de Randstad, het eigen regionale bedrijfsleven en bedrijven in het Europese achterland. Netwerkstad Twente ligt op één van de 9 door de Europese commissie vastgestelde TEN-T corridors. Dit biedt perspectief voor financiering van missing links en bottlenecks op deze corridor.

Diverse verbeteracties zijn al in gang gezet, waaronder het organiseren van het regionaal havenbeheer, de opwaardering van de Twentekanalen, de aanleg van openbare laad en loskades in Enschede, Hengelo en op het XL-Businesspark, de gefaseerde capaciteitsuitbreiding van de A1 (Apeldoorn – Azelo) vanaf 2017 en de stimulering en intensivering van de samenwerking tussen bedrijven, onderwijs en onderzoek met innovatie in de logistiek via de organisatie Port of Twente.

De logistieke uitgangspositie van Twente is goed, maar tegelijkertijd komt naar voren dat verdere verbetering van de logistieke sector in Twente op diverse punten mogelijk is. Het betreft hier dan onder meer:

- Multimodale bereikbaarheid (weg, water, spoor en lucht)
- Aantrekken van vestigingen van logistieke dienstverleners (bestaand en nieuw).
- Aantrekken van nieuwe vestigingen van Europese en regionale Distributie centra (EDC's en RDC's).
- Verbetering binnenvaartontsluiting door realisatie ambitie verruiming Twentekanalen voor de trajectdelen van Delden naar Hengelo/Enschede en het Twentezijkanaal richting XL-Businesspark en Almelo.
- Verbeteren van de Twentse goederenontsluiting over spoor met een spoorterminal.

- Verbetering wegontsluiting door inzet op voldoende capaciteit A1/A35 van knooppunt Azelo tot aan Duitse grens.
- Betere benutting huidige arbeidsmarkt en inspelen op mogelijk toekomstig tekort.

Deze verbeterpunten bieden kansen om het belang van de logistieke activiteiten in Twente verder uit te breiden, en hier meer werkgelegenheid en toegevoegde waarde uit te halen. De stationsomgevingen zijn belangrijke schakels naar de binnensteden. Ze voegen daarmee waarde toe aan de stedelijke kwaliteit en het economisch klimaat van Netwerkstad Twente.

Acties Ontwikkelagenda

- Samen met Port of Twente, Universiteit Twente, Saxion Hogescholen trekken we op om een programma uit te werken en uit te voeren voor het versterken van de multi-modale bereikbaarheid van Twente op de internationale TEN-T corridor-2. We zetten ook in op het benutten van deze corridor voor het ontwikkelen, uittesten en toepassen van nieuwe vervoersconcepten'.
- Samen met o.a. Hof van Twente en Lochem werken we aan de Verkenning naar het oprichten van een gezamenlijk Havenbedrijf.
- We onderschrijven het belang van onze samenwerking in Port of Twente; het samenwerkingsverband tussen bedrijven, onderwijs en onderzoek met innovatie in de logistiek.
- We werken samen aan de Verkenning Spoorterminal Twente; verkennend onderzoek naar geschikte locaties voor een realisatie van een spoorterminal voor de Twentse logistiek. Verbeteren en optimaliseren logistieke sector door aanbod van synchromodaliteit over water, spoor en weg en lucht.
- We investeren in het project projecten:
 - Ondertunneling spoorse doorsnijding Borne³
 - Ontsluiting laad- en loskade XL Businesspark Twente
 - Versterking stationsgebied Oldenzaal
 - Noordelijke spoorzone Enschede
 - Stationsgebied Almelo

3. Volgens een brief van het ministerie Infrastructuur en Milieu is in ieder geval 5 miljoen beschikbaar voor de ondertunneling in Borne en mogelijk 13,6 mln van de benodigde 15 mln. Op grond van ambtelijke indicaties is op dit moment 13,6 mln een realistische aanname. Indien het Rijk minder beschikt zal in dat geval tot een maximum bijdrage van 5 mln uit KvO voor cofinanciering beschikbaar komen, onder voorwaarde van gelijk oplopende cofinanciering van gemeente en/of regio.

RECREATIE EN TOERISME

Recreatie en toerisme is het derde economisch speerpunt van Twente. De aantrekkelijkheid en naamsbekendheid van toeristische regio's levert een positieve bijdrage aan de economische ontwikkeling van een regio. In 2012 waren bijna 17.000 personen werkzaam in de sector, waarvan iets meer dan de helft (59%) in Netwerkstad-gemeenten. Het onderscheidend vermogen van Twente als toeristische regio ligt in de combinatie van de stedelijke dynamiek met haar winkelaanbod, cultuur en evenementen en het groene buitengebied, met de landgoederen, natuur en bijzondere overnachtingsmogelijkheden. Stad en platteland zijn in Twente steeds dichtbij. Steeds meer gasten, zowel uit Nederland, Duitsland als België, weten Twente te vinden. De belangrijkste activiteiten van hen zijn wandelen, fietsen en een bezoek aan de stad (restaurant/terrasje/winkelen voor plezier). Naast de recreatieve gasten, heeft Twente potentie om de zakelijke congresmarkt nog verder te versterken.

In dit werkprogramma zijn acties opgenomen om ook de aantrekkelijkheid van stedelijk gebied te vergroten en zo de basis te leggen voor wisselwerking tussen natuurbeleving in het buitengebied en stedelijke cultuur in de binnensteden van de Netwerkstad-gemeenten, waardoor de toeristische potentie in Twente wordt verhoogd.

Wij zien kansen voor een grootschalige, innovatieve, dagattractie, een elk-weer-voorziening die het huidig toeristisch aanbod in Twente op een onderscheidende wijze uitbreidt. Een onderzoek naar de haalbaarheid van een dergelijke attractie, Exploratorium Ontdekking Aarde, wordt uitgevoerd. Daarnaast zijn de binnensteden al genoemd als aantrekkelijk onderdeel van het toeristisch aanbod, waar winkelen, cultureel aanbod en evenementen belangrijke bestedingen genereren.

3.3 VERBETEREN STEDELIJKE KWALITEIT: COMPLEMENTAIRE BINNENSTEDEN

Afspraken uit Ontwikkelingsperspectief 2040

3. We zetten primair in op herstructurering en/of transformatie van het bestaande stedelijk gebied. Hierbij is onze focus gericht op de binnensteden; ruimtelijke ontwikkelingen concentreren zich zoveel mogelijk in de binnensteden. Daarvoor zoeken we ook actief naar manieren om samen met partners initiatieven te ontwikkelen voor tijdelijk gebruik voor leegstaande gebouwen en braakliggende terreinen.
12. In de Regionale Woonvisie Twente stellen we de woningbouwprogrammering samen vast.
13. We erkennen het eigen karakter en de eigen identiteit van de verschillende binnensteden en beschouwen deze 'complementaire diversiteit' als een gezamenlijke kracht.
14. We zoeken samenwerking met partners die de binnensteden mede vorm willen geven.
15. Wij zorgen voor een openbare ruimte die uitnodigt voor verblijf en die initiatieven van ondernemers en particulieren ondersteunt.

COMPLEMENTAIRE BINNENSTEDEN

De tijd van grootschalige en top-down georganiseerde investeringen in de binnenstad is voorbij. Onder de huidige sociale en economische omstandigheden liggen er veel meer kansen bij een kleinschalige organische aanpak van onderop. Op maat, in elke Netwerkstad-gemeente weer anders. Deze aanpak wakkert de publiek-private samenwerking en de zelfredzaamheid op Netwerkstad niveau aan en legt zo de basis voor een energieke samenleving en een Spontane Netwerkstad, niet alleen op papier, maar ook op gevoel en onderling vertrouwen.

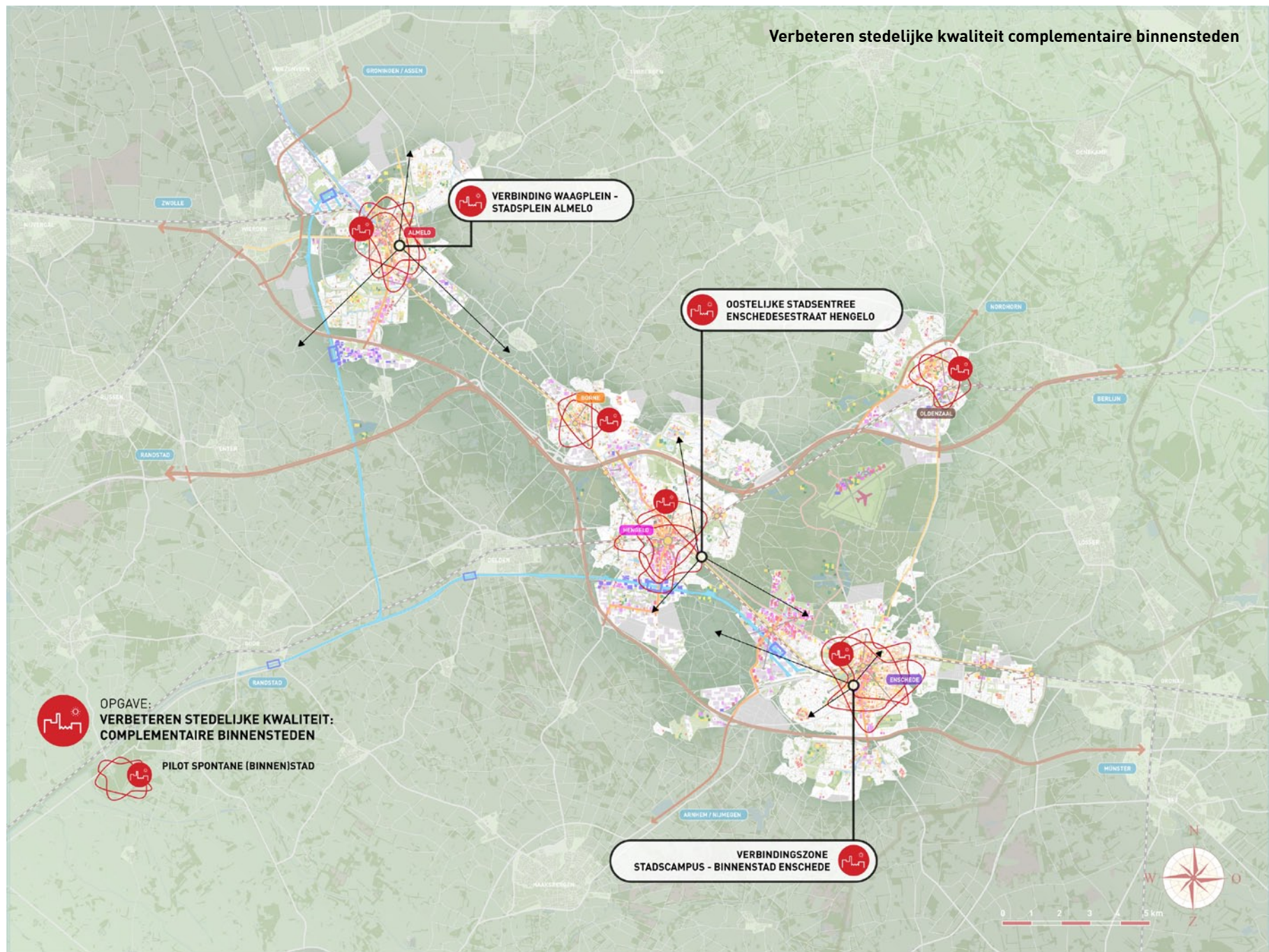
Er is afgesproken dat de onderscheidende profielen van de vijf binnensteden hierin leidend zijn. Ontwikkelingen en investeringen mogen hier in ieder geval niet mee conflicteren, en dienen bij voorkeur het profiel te benadrukken of te versterken en zo de kracht van de vijf steden optimaal te benutten en te zorgen dat we elkaar niet beconcurreren maar juist aanvullen. Complementaire diversiteit van de vijf Netwerkstad-gemeenten wordt gezien als een gezamenlijke kracht en van groot belang voor de toekomst van Netwerkstad Twente. De profielen zullen door de steden nader worden getypeerd.

Nieuwe rol voor de overheid

Met behulp van een aantal samenhangende acties, afspraken en projecten wordt de kwaliteit, vitaliteit en vernieuwing in de binnensteden gestimuleerd. Krachtige aanjager hierbij is de pilot 'Spontane (binnen)stad'. In deze pilot neemt de overheid een faciliterende en aanjagende rol in, waarbij initiatieven van derden voorop staan. We stellen de gemeenten in staat om in nauwe onderlinge en externe samenwerkingprojecten op te zetten conform de spontane stad-gedachte. Het initiatief ligt binnen deze pilot bij de lokale partners en positioneert hen zo in het aanpakken van de binnenstedelijke problematiek.

Acties Ontwikkelagenda

- We werken samen met lokale partners bij het verbeteren van de binnensteden waarbij de overheid een meer faciliterende en aanjagende rol inneemt en er meer ruimte wordt gegeven voor markt- en burgerinitiatieven;
- We bevorderen en faciliteren de samenwerking tussen de binnenstadsondernemers van de Twentse Netwerksteden
- We werken ambtelijk en bestuurlijk structureel samen bij beleidsontwikkeling voor de binnensteden van Netwerkstad Twente o.a. op binnenstadsthema's zoals digitale bereikbaarheid, herbestemming van locaties in de binnenstad, gevelverbetering of bevordering van duurzaamheid en kwaliteit van de bestaande voorraad;
- We verkennen samen de mogelijkheid om bestemmingsplannen aan te passen en zodoende meer functiemenging in de binnensteden mogelijk te maken
- We investeren in de projecten:
 - Pilot 'Spontane (binnen)stad'; in samenwerking met lokale partners projecten opzetten en leren werken binnen een andere rolverdeling tussen overheid en markt. Hierbij gelden de voorwaarden dat (1) de vijf complementaire profielen leidend zijn, (2) vooral wordt gericht op stimulering van initiatieven van derden, (3) een maximum van 25% cofinanciering vanuit deze pilot en (4) uitvoering uiterlijk maart 2015 kan worden gestart.
 - Verbinding Waagplein – Stadsplein Almelo
 - Verbindingszone Stadscampus – binnenstad Enschede
 - Oostelijke stadsentree Enschedesestraat, Hengelo



De pilot 'Spontane (binnen)stad' werkt als extra stimulans, genereert investeringen van derden en fungeert als financieel én organisatorisch vliegwiel om met partners de binnensteden vitaler en aantrekkelijker te maken. Op deze wijze experimenteren we met deze andere rol van de overheid en trekken we lessen uit het in de praktijk brengen van de spontane binnenstad. Deze lessen passen we toe bij de verdere uitvoering van de projecten gekoppeld aan het Ontwikkelingsperspectief en nemen we mee in de doorontwikkeling van beleid.

Naast deze pilot zijn enkele afzonderlijke projecten benoemd die de komende jaren in gang worden gezet. Deze richten zich op de verbetering van de ruimtelijke structuur en profiel van de binnenstad zelf en daarmee Netwerkstad als geheel.

DUURZAME WOON- EN LEEFMILIEUS

De hoofdbambities van de Netwerkstad-gemeenten zijn er op gericht om in de komende decennia hun bewoners een aantrekkelijk woonklimaat met goede woningen en woonmilieus te kunnen bieden.

Naar schatting zijn circa 100.000 woningen in de bestaande woningvoorraad niet afdoende geschikt voor de toekomst vanuit het oogpunt van duurzaamheid/energiebesparing. Enige duizenden woningen zijn ook op bouw-, woon- of markttechnische gronden zo slecht dat ze moeten worden gesloopt. En ook op het vlak van levensloopgeschiktheid voor ouderen en minder valide bewoners sluit de huidige woningvoorraad niet aan op de vraag, die mede als gevolg van de vergrijzing verder zal toenemen.

Ten behoeve van duurzame woon- en leefmilieus zijn er vijf opgaven:

- Transformatie bestaande woongebieden; met de sloop van woningen en de vervangende nieuwbouw (herstructurering) kunnen grote stappen worden gezet op het gebied van onder andere ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid en wonen welzijn en zorg.
- Verbeteren duurzaamheid bestaande woningvoorraad; in de komende jaren dienen in Netwerkstad Twente duizenden woningen per jaar te worden verbeterd op het gebied van duurzaamheid/energiebesparing. Een grote opgave ligt bij het particuliere bezit dat voor 1980 is gebouwd. Via diverse projecten en programma wordt op deze opgave ingezet, waaronder de MIO duurzaamheid in Enschede.
- Energieopwekking en -besparing in openbare ruimte; voor projecten op het terrein van energieopwekking en energiebesparing in bijvoorbeeld openbare verlichting kan het provinciale Energiefonds uitkomst bieden.
- Waterberging; voor projecten op het terrein van de water(bergings-)opgave dient te worden verkend in hoeverre betreffende projecten kunnen worden opgenomen in de programma's van het Waterschap.
- Ruimtelijke kwaliteit stadsranden; vanuit ruimtelijke kwaliteit en recreatie (bereikbaarheid en toegankelijkheid) ligt een opgave om met de stadsranden aan de slag te gaan. De vijf Netwerkstad-gemeenten hebben zowel een gezamenlijk uitvoeringsprogramma voor stadsrandprojecten als individuele stadsrandprojecten.

Acties Ontwikkelagenda

- In samenwerking met woningcorporaties gaan we in gesprek over de aanpak van de transformatieopgave.
- We formuleren in samenwerking met ondernemers en corporaties projecten ten behoeve van verduurzaming, duurzame energieopwekking en energiebesparing en brengen deze onder aandacht van investeringsprogramma's voor duurzaamheid.
- Bij het Waterschap brengen we projecten onder de aandacht die bijdragen aan waterberging.

3.4 STEDELIJKE VESTIGINGSFACTOREN VOOR HET BINDEN VAN TALENT

Afspraken uit Ontwikkelingsperspectief 2040

16. We verkennen of en hoe de voorzieningen in verschillende steden elkaar verder kunnen versterken.
17. We zetten in op:
- uitstekend onderwijs en een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt;
 - uitstekende begeleiding van (innovatieve) startup's;
 - een innovatieve en dynamische arbeidsmarkt met carrièreperspectieven;
 - uitstekende vestigingsvoorwaarden: goede (culturele) voorzieningen, levendige binnensteden, recreatieve mogelijkheden en een divers woningaanbod;
 - een excellente samenwerking tussen ondernemers, overheid, onderwijs en onderzoeksinstellingen.

Voor de economische ontwikkeling van Twente is voldoende goed geschoold talent noodzakelijk. Er is dan ook behoefte aan een continue en groeiende stroom van talent: hoogopgeleid talent én vakmensen met een beroepsopleiding. De ambitie is om talent aan te trekken, op te leiden en blijvend te binden aan Twente. Het is daarbij niet alleen zaak de juiste opleidingen aan te bieden, maar vooral ook om het talent duurzaam te binden aan de regio. Om dit te bereiken zijn goede en uitdagende opleidingen en banen nodig en een aantrekkelijk woon- en werkklimaat.

HUMAN CAPITAL

Een groot deel van met name de hoogopgeleide afgestudeerden vertrekt na de studie uit Twente. Deze talenten willen wij vasthouden door het onderwijs en de arbeidsmarkt op alle niveaus beter op elkaar af te stemmen. Bedrijfsleven, onderwijs en regio/provincie hebben programma's ontwikkeld om dit mogelijk te maken: de Human Capital Agenda Twente voor de topsector HTSM / Techniekpact Twente en het Uitvoeringsprogramma Human Capital Overijssel. De ambities in deze programma's worden gedeeld door het Rijk (Nationaal Techniekpact 2020, Human Capital Agenda topsector HTSM, Impuls Bèta Leraar en Techniek en basisonderwijs), de EU, het bedrijfsleven en kennisinstellingen. Aan beide Human Capital Agenda's wordt volop gewerkt.

Aanvullende investeringen voor het werkprogramma zijn ten eerste de Internationale School Twente. Internationaal opererende Twentse bedrijven hebben aangegeven dat een volledig geaccrediteerde internationale school een absolute voorwaarde is voor blijvende vestiging in Twente. Daarnaast is het voor deze bedrijven van groot belang dat er op dezelfde plek een voorziening voor naschoolse opvang wordt gerealiseerd. In dat kader wordt gewerkt aan de invoering van het International Baccalaureate Diploma Program (voorgezet onderwijs 16 – 19- jarigen) en de huisvesting van primair en secundair onderwijs op één nieuwe locatie. Het tweede project sluit hierop aan: de vestiging van een Expat Center. Het Expat Center, onderdeel van het WTC Twente, is een belangrijk middel om barrières voor internationale kenniswerkers (expats) om zich in Twente te vestigen weg te kunnen nemen.

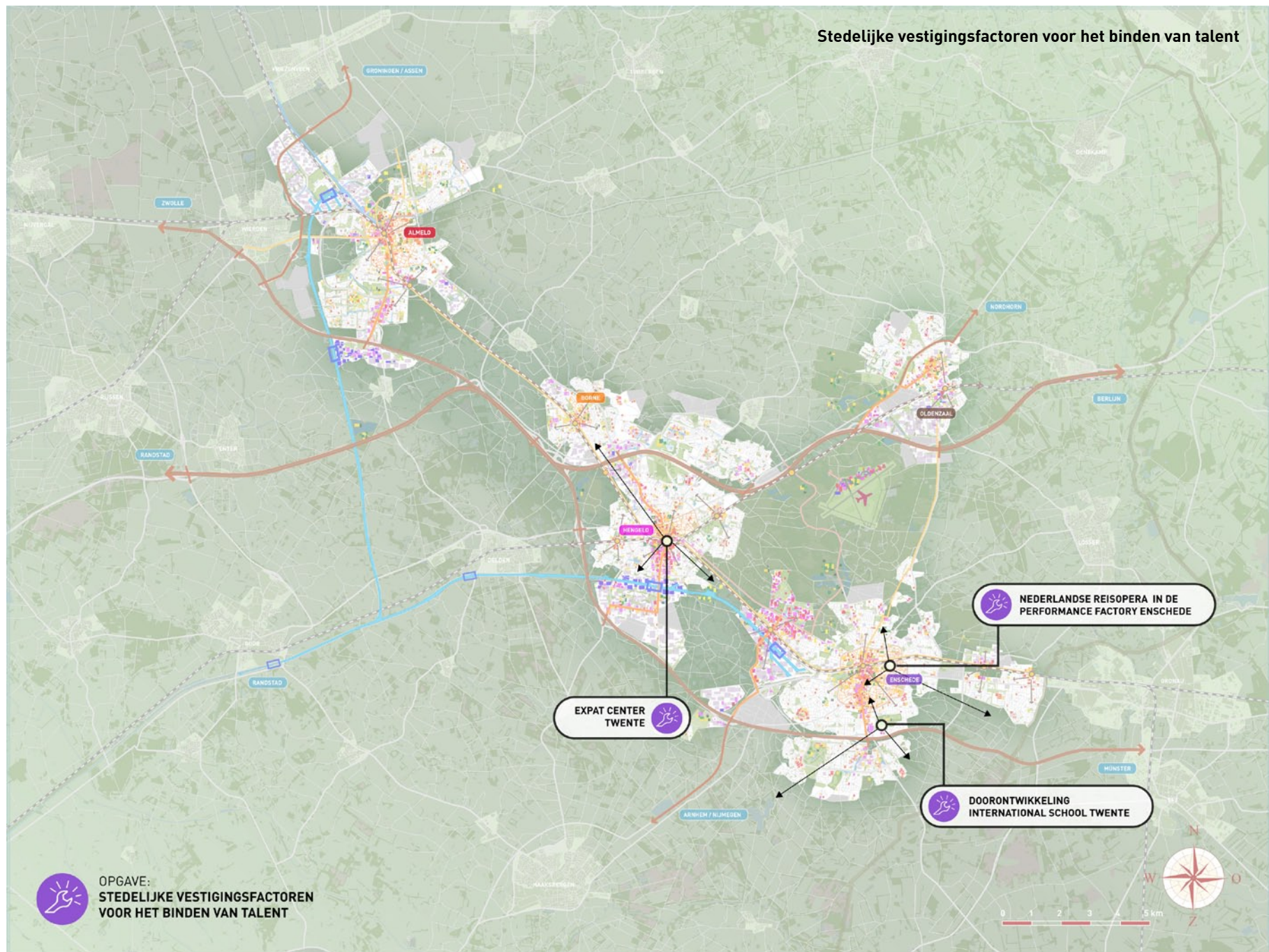
GOEDE VESTIGINGSVOORWAARDEN: CULTURELE VOORZIENINGEN

Om talent te binden en nieuw talent en bedrijven aan te trekken, zijn vestigingsvoorwaarden zoals levendige binnensteden, recreatie, divers woonaanbod en goede (culturele) voorzieningen essentieel. Goede culturele voorzieningen versterken het economische klimaat en zijn een belangrijke vestigingsfactor voor mensen en bedrijven. Culturele voorzieningen dragen bij aan het binden van talent, aan talentontwikkeling (bijvoorbeeld cultuureducatie) en aan de leefbaarheid van een stad (bijvoorbeeld kunst in de openbare ruimte, erfgoed, etc.).

Voor het culturele aanbod in Netwerkstad staat de vraag centraal hoe het bovenlokale cultuur- en evenementenaanbod in de netwerksteden meer ervaren kan worden als een aanbod voor heel Twente. Daarop richten we ons de komende periode.

We onderzoeken de volgende richtinggevende samenwerkingsvragen gezamenlijk en werken ze uit:

- Voor het aanbod van de theaters en poppodia in Almelo, Enschede, Hengelo en Oldenzaal: hoe kunnen de doelgroepen beter worden bereikt en meer worden geactiveerd en of verdergaande samenwerkingsvormen meerwaarde hebben.
- Voor evenementen geldt dezelfde vraag. Worden de rond 30 grote evenementen beleefd als een aanbod aan 600.000 Twentenaren? Welke winst is er te halen als er meer krachtenbundeling is tussen de promotieorganisaties, in de promotie, in de ondersteuning van evenementen en in de totstandbrenging van een evenementenprogramma dat aantrekkingskracht heeft op de hele regio?



- Voor musea en erfgoed onderzoeken we welke kansen er liggen voor een samenhangend Twents museaal en erfgoedaanbod.
- Het vooronderzoek laat zien dat enerzijds de cultuurbudgetten bij de Netwerkstad-gemeenten onder druk staan en dat anderzijds de vastgoedlasten van een groot aantal nieuwere cultuurpanden stijgen. Wellicht kan een fonds naar het voorbeeld van het eerder genoemde grondfonds ook voor deze vastgoedlasten behulpzaam zijn.
- het cultuurbeleid van de Netwerkstad-gemeenten vertoont in de hoofdlijnen aanzienlijke overeenkomsten. Dit roept de vraag op welke meerwaarde bundeling van de verschillende gemeentelijke afdelingen die raken aan cultuur, evenementen en promotie zou kunnen hebben.

Om culturele voorzieningen op hoog niveau te waarborgen is het van belang dat Netwerkstad Twente aangesloten is op de nationale basisinfrastructuur. De Nederlandse Reisopera (NRO) is een van de vier culturele instellingen in Overijssel die daar onderdeel van is. Met een aanvullende financiering kan de NRO behouden blijven en zich vestigen in de Performance Factory (PF) op het voormalige Polaroidterrein, nabij de binnenstad van Enschede. Vestiging in de PF, waarin veel (nieuwe) ondernemers op diverse terreinen gevestigd zijn, biedt veel samenwerkingsmogelijkheden. De vestiging van een professionele organisatie als de NRO hierin zal een grote impuls geven aan tal van toeleverende culturele bedrijvigheid en ontwikkeling én biedt NRO weer een langetermijnperspectief.

Acties Ontwikkelagenda

- We werken de samenwerking bij culturele voorzieningen verder uit op de volgende terreinen: (1) musea en erfgoed, (2) het podiumaanbod, en (3) evenementen.
- We onderzoeken gezamenlijk of en hoe de kosten van het cultureel vastgoed verlaagd kunnen worden;
- We investeren in de projecten:
 - Nederlandse Reisopera in Performance Factory Enschede
 - Doorontwikkeling International School Twente
 - Expat Center Twente

3.5 EXCELLENTE OVERHEID

Afspraken uit Ontwikkelingsperspectief 2040

18. We organiseren gezamenlijke acquisitie en een excellente backoffice, onder meer door intensieve samenwerking tussen de verschillende gemeentelijke afdelingen EZ in Netwerkstad Twente en (waar relevant) met de provincie, zo mogelijk op één locatie.
19. We kiezen voor bestuurlijke samenwerking: we starten met de werkwijze dat één wethouder een dossier coördineert namens verschillende colleges. Wel blijven de colleges van B&W verantwoordelijk richting de gemeenteraden. We beproeven deze werkwijze met het dossier 'gezamenlijke programmering van woningbouw, kantoren en bedrijventerreinen'. De provincie werkt hieraan mee vanuit haar rollen en verantwoordelijkheden.

De rol van de overheid verandert, minder sturend en meer faciliterend. Gemeenten en provincie willen beter aansluiten op initiatieven van bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties en de krachten bundelen. Dit betekent minder regels en betere voorzieningen en dienstverlening.

PROGRAMMATISCH VERBINDEN

Netwerkstad Twente gaat de samenwerking binnen de regio primair richten op het verbinden van partijen. Samen met partners in de regio worden programma's versterkt door te werken met ontwikkelplatforms. Mogelijkheden hiervoor zijn zorg en technologie, culturele podia, acquisitie bedrijven, woningbouwprogrammering, binnensteden etc. Uitgangspunt hierbij is dat de overheid ontwikkeling mogelijk

maakt: ja, mits. Binnen de programma's wordt kennis en capaciteit gedeeld.

BESTUURLIJKE SAMENWERKING

Voor partners hebben overheden één centraal aanspreekpunt. Voor een programma is één bestuurder coördinator namens vijf gemeenten. Daarbij blijven de gemeenteraden van die gemeenten bevoegd en verantwoordelijk. De intergemeentelijke portefeuillehouder krijgt mandaat van vijf gemeenten met een door de colleges van B&W vastgestelde opdracht. De opdracht voor de intergemeentelijk portefeuillehouder wordt daarom opgesteld in overleg met betrokken partners. In de opdracht worden het gezamenlijk belang, de concrete resultaten, verantwoordelijkheden en bevoegdheden vastgelegd. Binnen het mandaat van de opdracht legt de intergemeentelijke portefeuillehouder verantwoording af aan zijn opdrachtgevers: de colleges van B&W, bijvoorbeeld via een overleg met de portefeuillehouders op dat dossier. Omdat het om een mandaat gaat, blijven de colleges van B&W verantwoordelijk.

De eerste intergemeentelijke portefeuille die hiervoor in aanmerking komt, is de gezamenlijke programmering van woningbouw, kantoren en bedrijventerreinen. Na de raadsverkiezingen in 2014 kunnen aanvullende onderwerpen aangewezen worden.

Bovenlokale samenwerking door de Netwerkstad-gemeenten vraagt van de provincie Overijssel een vergelijkbare houding: het mogelijk maken van ontwikkelingen. Waar wenselijk verleent ook de provincie Overijssel mandaat aan de (interbestuurlijk) portefeuillehouder.

ECONOMISCHE ZAKEN EN ACQUISITIE

In Netwerkstad Twente wordt er gewerkt aan intensivering van de samenwerking op economisch gebied, om de economische ontwikkelkracht te versterken. De vorm waarin wordt de komende tijd uitgewerkt. Aan de samenwerking zullen ook de relevante eenheden van de provinciale ambtelijke organisatie actief deelnemen. Hierbij nemen we de Economische Motor Twente als gezamenlijk vertrekpunt, sluiten we aan bij de Digitale Stedenagenda en werken we verder aan de gemaakte afspraken over accountmanagement ten behoeve van gezamenlijke programmering werklocaties.

Op basis van een scherpe profilering van werklocaties en kennis van de aanwezige bedrijvigheid kunnen we samen met partners als Kennispark Twente en Port of Twente gerichte en succesvolle bedrijfsacquisitie verder vormgeven, met optimale inzet van digitale hulpmiddelen, in combinatie met de typisch Twentse persoonlijke benadering: iedere lead krijgt een eigen contactpersoon. Er wordt daarbij ook aansluiting gezocht met de Kamer van Koophandel nieuwe stijl en het WTC en Kennispark Twente.

Acties Ontwikkelagenda

- we starten met de werkwijze 'coördinerend portefeuillehouder met mandaat'; voor een programma is één bestuurder coördinator namens vijf gemeenten. De eerste intergemeentelijke portefeuille die hiervoor in aanmerking komt, is de gezamenlijke programmering van woningbouw, kantoren en bedrijventerreinen.
- we werken verder aan intensivering samenwerking economie, samen met Regio Twente en provincie.

4. UITVOERING

In dit hoofdstuk is beschreven op welke wijze het werkprogramma wordt uitgevoerd.

4.1 STURINGSFILOSOFIE

Het werkprogramma is ontstaan door de input van overheden, maatschappelijke en private partners; het kan rekenen op groot draagvlak. Om de publiek-private samenwerking verder uit te bouwen bieden gemeenten en provincie een podium voor het aangaan van vitale coalities met maatschappelijke en private partners die bijdragen aan de realisatie van het werkprogramma. Wij bieden ruimte aan kleinschalige (en eventueel tijdelijke) initiatieven: de 'spontane stad'. In de spontane stad stelt de overheid duidelijke kaders en schept ruimte voor initiatieven van inwoners en partners uit bedrijfsleven, kennis- en onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties en andere overheden. Wanneer en in welke mate zich deze dynamiek zal voordoen, weet niemand exact. Om partner te zijn in zulke samenwerkingsinitiatieven moet de overheid op tijd kwalitatief goede prestaties en diensten leveren. Het werkprogramma geeft daarbij de samenhangende prioritaire acties aan voor de komende vijf jaar om het Ontwikkelingsperspectief tot uitvoering te brengen. Het geheel van initiatieven, samenwerkingsafspraken en fysieke investeringen tezamen, vormt het vliegwiel voor nieuwe initiatieven van overheden, maatschappelijke-, private partners en anderen, zodat de spontane stad tot ontwikkeling kan komen. Op deze manier ontstaat een duurzaam samenhangend netwerk.

Centraal in de Ontwikkelagenda staat het gezamenlijk vasthouden van de focus en scherpste: we zetten uitsluitend in op de projecten en (samenwerkings)initiatieven die het grootste vliegwiel vormen voor de ontwikkeling van Twente. De samenwerking richt zich dus niet op de afzonderlijke doelen van de verschillende projecten, maar juist op de bijdrage aan het versterken van Twente als geheel, in de context van de spontane stad en het Twentehuis, zoals omschreven in het Ontwikkelingsperspectief. Deze koers houden we vast en daar sturen we op. Daarnaast geldt dat voor iedere actie cq. project uit het werkprogramma een of meer gemeente(n) en/of partners direct verantwoordelijk zijn. De provincie neemt haar rol als stimulator, (investerings)partner en, wanneer nodig, als regisseur.

4.2 STURING PROGRAMMA ONTWIKKELAGENDA

De bestuurlijke afstemming voor het programma Ontwikkelagenda ligt in eerste instantie in handen van de bestuurlijk opdrachtgevers van provincie en gemeente. Zij voeren daarvoor ieder kwartaal overleg en betrekken daar waar nodig andere portefeuillehouders dan wel het BO REG(+) bij, gelet op de raakvlakken die het werkprogramma heeft met veel andere provinciale en gemeentelijke investeringen. Jaarlijks worden de samenwerking en de resultaten van het werkprogramma geëvalueerd door betrokken partners en waar nodig, geactualiseerd binnen de inhoudelijke kaders van de Ontwikkelagenda. Vanuit Netwerkstad Twente en de provincie worden ambtelijk opdrachtgevers aangewezen die de programma-ondersteuning voor de bestuurlijk opdrachtgevers organiseren. De ambtelijke afstemming op inhoud en proces tussen de partners vindt plaats in reguliere werk- en overlegstructuren tussen gemeenten en provincie.

GEZAMENLIJK STRATEGISCH PROGRAMMEREN

Het strategisch programmeren neemt een speciale plek in. Het is geen eenmalige actie maar wordt als structurele activiteit in de werkprocessen van de gemeenten opgenomen. De behoefte aan en vraag naar werklocaties ontwikkelen zich, zowel kwantitatief als kwalitatief. Gezamenlijk strategisch programmeren betekent dat de programmering periodiek herijkt wordt.

Eens per jaar beoordelen de vakwethouders op basis van de actuele ontwikkelingen het programma en stellen het zo nodig bij, inclusief locatiekeuzes. Eens per drie jaar wordt een nieuwe vraag- en aanbodanalyse gemaakt op basis waarvan het gezamenlijke ontwikkelprogramma voor de jaren erna vastgesteld wordt. Bij deze herijking worden de afspraken die gemaakt zijn om tot een gezamenlijk vertrekpunt te komen in stand gehouden (tenzij de actuele vraagontwikkeling het noodzakelijk maakt daarin aanpassingen te doen). Monitoring van woonlocaties vindt plaats nadat de vraag- en aanbodanalyse is vervolmaakt.

4.3 INVESTERINGSFILOSOFIE

Het werkprogramma is een gezamenlijk referentiekader: projecten en afspraken die bijdragen aan de samenhangende opgaven uit het Ontwikkelingsperspectief zijn benoemd en de kosten zijn geraamd. Concrete financiële afwegingen van gemeenten en provincie voor andere in het werkprogramma opgenomen projecten worden steeds op projectniveau gemaakt. De gemeenten regelen zelf de eventuele cofinanciering door andere partijen; bij elk project wordt nagegaan wat partners kunnen en willen bijdragen (governance/faciliterende overheid). Financiering van projecten uit andere provinciale programma's (regulier danwel KvO) tellen niet mee als cofinanciering. De kracht van het plan en de onderbouwing daarvan bepaalt of de investeringsbehoefte die in het werkprogramma is opgenomen, kan worden omgezet in feitelijke investeringen. Als gedurende de looptijd van het werkprogramma blijkt dat projecten beter uit andere programma's kunnen worden gefinancierd, dan worden de financieringsafspraken daar op aangepast. De bestuurlijk opdrachtgevers stemmen dat met elkaar en met de betreffende portefeuillehouders af, die daarover vervolgens afspraken maken in het BO REG+. De totale provinciale investering uit de KvO opgave Netwerksteden bedraagt maximaal 21 miljoen euro. Een deel van dat bedrag is reeds uitgegeven aan proceskosten (planvorming en opstellen Ontwikkelagenda).

4.4 DYNAMIEK REALISATIE WERKPROGRAMMA

De Ontwikkelagenda, het Ontwikkelingsperspectief en werkprogramma samen, vormt het kader voor een dynamisch proces van investeringskeuzes; geen strak keurslijf maar aansluiting bij de spontane stad. De onderlinge afhankelijkheid en haalbaarheid van projecten kunnen de prioriteitsstelling en de mogelijkheden van aanvullende financiering beïnvloeden. Daarnaast kan het BO REG+ inhoudelijke aanpassingen doen als het binnen de financiële totaalkaders en inhoudelijke kaders (van het vastgestelde Ontwikkelingsperspectief) blijft, zodat niet opnieuw behandeling in Raden en Staten aan de orde is. Bij dit soort aanpassingen zal ook nadrukkelijk worden gekeken naar de relatie met overige (provinciale) programma's en initiatieven van onze partners.

De gemeenten hebben de tijd tot en met voorjaar 2015 om de uitvoering van het project te starten. Als dat (op onderdelen) niet lukt, dan kan dat leiden tot het bijstellen van het programma, bijvoorbeeld in de vorm van aanvullende afspraken. In de periode 2013-2015 zullen de mogelijkheden voor aanvullende financiering van de projecten uit het werkprogramma vanuit andere reguliere programma's (zie bijlage 2) worden onderzocht. Dit kan leiden gewijzigde investeringsafspraken.

Met dit werkprogramma is inhoudelijk overeenstemming over het investeringspakket. De toekenning van de provinciale bijdrage zal zo efficiënt mogelijk geschieden. Indien dit via een subsidie gaat, dan is de provinciale subsidieverordening van toepassing. Toetsing vind dan plaats op prestaties en op technische aspecten als staatssteunrisico's, bevestigde cofinanciering etc. Eventuele knelpunten kunnen conform de realisatieparagraaf besproken en bijgesteld worden.

4.5 VOORTGANGSRAPPORTAGE, MONITORING EN EVALUATIE

Twee keer per jaar volgt een voortgangsrapportage op basis van de investerings- en samenwerkingsafspraken uit het werkprogramma. Daarnaast wordt de mate van doelbereik en voortgang in uitvoering van acties en projecten gemonitord via BO REG (+).

Aan het eind van de investeringsperiode zullen de Ontwikkelagenda en werkprogramma integraal worden geëvalueerd en afspraken worden gemaakt over een actualisatie/herziening.

BIJLAGE 1. OVERZICHT SAMENWERKINGSAFSPRAKEN EN INVESTERINGSPAKKET 2014

CONCEPT-INVESTERINGSPAKKET 2014

Verbeteren stedelijke kwaliteit: complementaire binnensteden	Bijdrage uit Kv0	Bijdrage gemeenten	Bijdrage partners-cofinanciering	Bijdrage partners-synergie
Pilot Spontane (Binnen)stad	1,3 mln	Netwerksteden: 1,3 mln	6,9 – 9,2 mln ⁴	
Verbinding Waagplein - Stadsplein Almelo	3,1 mln	Almelo: 0,9 mln	Urban interest: 3,1 mln	
Oostelijke stadsentree Enschedesestraat Hengelo	2,5 mln	Hengelo: 5,9 mln Regio: 8,3 mln		
Verbindingszone Stadscampus - binnenstad Enschede	1,0 mln	Enschede: 0,6 mln		Saxion: 20 mln Private partners en corporaties: ca. 25 mln
Totaal	7,9 mln	17,4 mln	10,4 – 12,7 mln	Ca. 45 mln

Stedelijk vestigingsklimaat voor versterken economisch klimaat	Bijdrage uit Kv0	Bijdrage gemeenten	Bijdrage partners-cofinanciering	Bijdrage partners-synergie
Ondertunneling spoorse doorsnijding Borne	0,7 mln ⁵	Borne en Regio: 0,7 mln	Rijk: 13,6 mln ⁶	
Ontsluiting laad-loskade XL-Businesspark Twente	1,8 mln ⁷	RBT: 1,8 mln		
Gebiedsontwikkeling High Tech Systems Park Twente	1,4 mln		1,95 mln	Thales: 50 mln
Versterking stationsgebied Oldenzaal	2 mln	Oldenzaal: 15,9 mln		
Noordelijke spoorzone Enschede	0,3 mln	Regio: 0,2 mln Gemeente: 0,2 mln.	Prorail: 0,4 mln	
Stationsgebied Almelo	1,9 mln	Almelo: 2,6 mln		
Totaal	8,1 mln	21,4 mln	15,95 mln	Ca. 50 mln

Stedelijke vestigingsfactoren voor het binden van talent	Bijdrage uit Kv0	Bijdrage gemeenten	Bijdrage partners-cofinanciering	Bijdrage partners-synergie
Nederlandse Reisopera in Performance Factory Enschede	2,5 mln	Enschede: 1 mln	Domijn: 0,5 mln NRO: 1,5 mln	
Doorontwikkeling International School Twente	2 mln	Enschede en regio: 0,5 mln	Bedrijfsleven: 0,4 mln	
Expat Center Twente	0,15 mln	Regio: 0,105 mln	Dienstverlening: 0,105 mln	
Totaal	4,65 mln	1,605 mln	2,505 mln	

Totaal	20,65 mln	Ca. 40 mln	Ca. 30 mln	Ca. 95 mln
---------------	------------------	-------------------	-------------------	-------------------

4. Voorwaarde is maximaal 25% cofinanciering vanuit de pilot (ofwel ten minste multiplierfactor 4, met als streven factor 5 of zelfs hoger).

5. Indien het Rijk minder beschikt dan 13,6 miljoen, zal in dat geval de bijdrage uit Kv0 tot max. 5 miljoen aangevuld worden, onder voorwaarde van gelijk oplopende cofinanciering van gemeente en/of regio.
In eerste instantie wordt geprobeerd dit aanvullend budget te vinden bij de projecten 'Pilot Spontane (binnen)stad (voor max. 0,6 miljoen)', 'XL Businesspark: ontsluiting laad- en loskade', 'Stationsgebied Almelo'.

6. Volgens een brief van het ministerie Infrastructuur en Milieu is in ieder geval 5 miljoen beschikbaar voor de ondertunneling in Borne en mogelijk 13,6 miljoen.
Op grond van ambtelijke indicaties is op dit moment 13,6 miljoen een realistische aanname.

7. Mogelijk 0,15 lager als binnenkort de reeds gevraagde bijdrage uit Agenda van Twente toegekend wordt.

FICHES INVESTERINGSPROGRAMMA BIJ WERKPROGRAMMA ONTWIKKELAGENDA

Opgave verbeteren stedelijke kwaliteit: complementaire binnensteden

- Pilot Spontane (binnen)stad
- Verbinding Waagplein - Stadsplein Almelo
- Oostelijke stadsentree Enschedesestraat Hengelo
- Verbindingszone Stadscampus - binnenstad Enschede

Opgave stedelijk vestigingsklimaat voor versterken economisch klimaat

- Ondertunneling spoorse doorsnijding Borne
- Ontsluiting laad- en loskade XL Businesspark Twente
- High Tech Systems Park Twente
- Stationsgebied Almelo
- Versterking Stationsgebied Oldenzaal
- Noordelijke Spoorzone Enschede

Opgave stedelijke vestigingsfactoren voor het binden van talent

- Nederlandse Reisopera in de Performance Factory Enschede
- Doorontwikkeling International School Twente
- Expat Center Twente

OPGAVE VERBETEREN STEDELIJKE KWALITEIT: COMPLEMENTAIRE BINNENSTEDEN

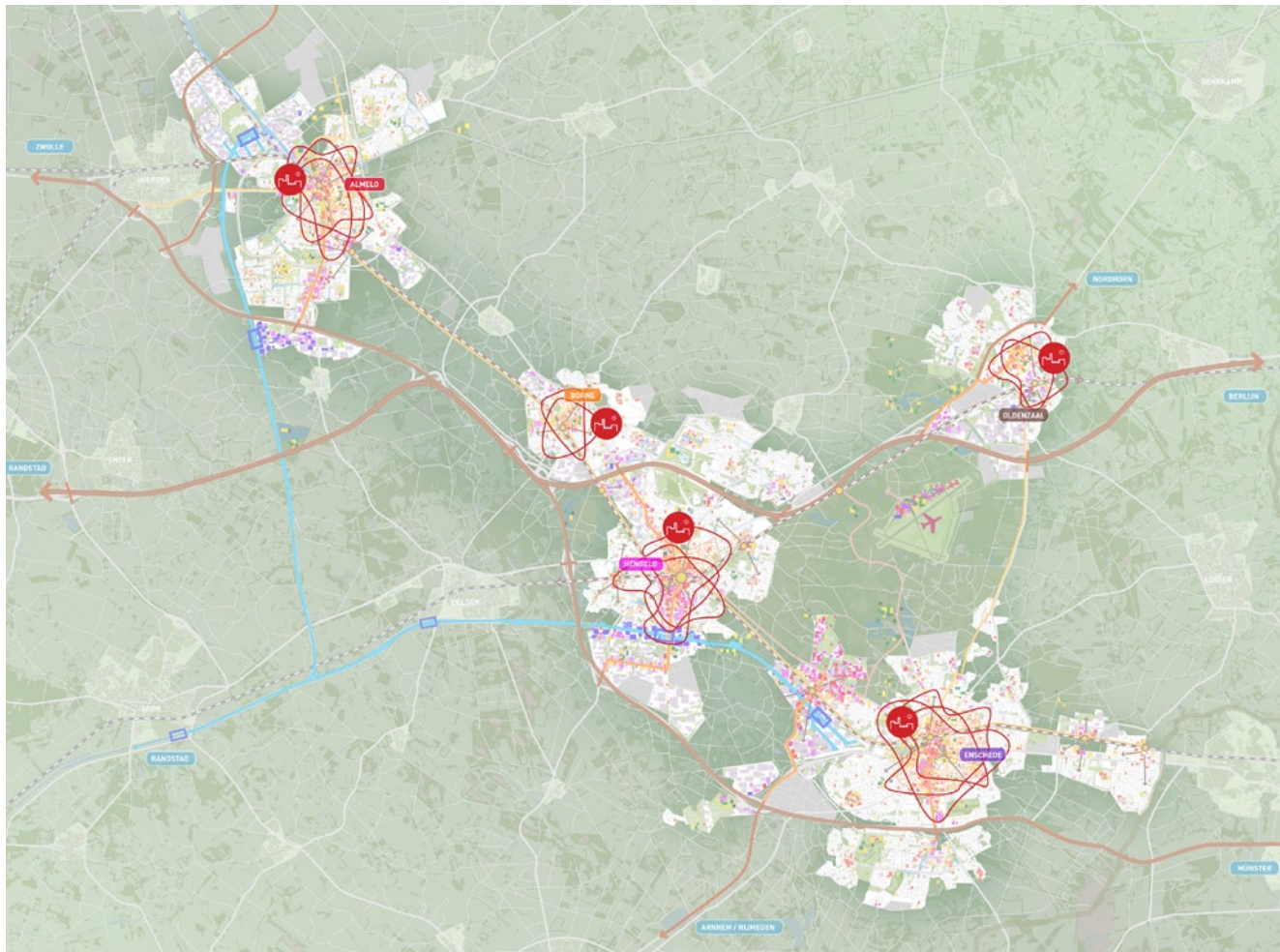
PILOT SPONTANE (BINNEN)STAD

OMSCHRIJVING

Pilot in de 5 binnensteden waarin we leren om met overheid met andere rollen en verantwoordelijkheden om te gaan binnen het concept van de Spontane Stad (uitgangspunt van het Ontwikkelingsperspectief). In de Spontane Stad stelt de overheid duidelijke kaders en biedt ruimte kleinschalige

(en eventueel tijdelijke) initiatieven van inwoners en partners uit bedrijfsleven, kennis- en onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties en andere overheden. Het praktisch en uitvoerbaar maken van deze spontane stad-gedachte vergt een andere rol van de overheid.

In deze pilot experimenteren we met deze andere rol van de overheid en trekken lessen uit het in de praktijk brengen van de spontane binnenstad. De lessen passen we toe bij de verdere uitvoering van de projecten gekoppeld aan het Ontwikkelingsperspectief en nemen we mee in de doorontwikkeling van beleid.



AMBITIE EN BEOOGD RESULTAAT

In deze pilot neemt de overheid een faciliterende en aanjagende rol in, waarbij initiatieven van derden voorop staan. Daarnaast zijn er van tevoren kaders geformuleerd waaraan de pilot moet voldoen:

1. Past binnen of versterkt het profiel van de stad, en de complementariteit van de binnensteden in NT-verband
2. De initiatieven van derden bieden tenminste 75% cofinanciering. De pilot in zijn geheel zal een investeringsimpuls genereren van een factor 4 a 5 van het voor de pilot gereserveerde bedrag
3. Er is zicht op uitvoering uiterlijk het voorjaar 2015
4. Het initiatief voegt waarde toe in de binnensteden passend binnen de uitgangspunten van het Ontwikkelingsperspectief, de onderscheidende profielen en de provinciale Omgevingsvisie

De binnenstadmanagers van de vijf netwerksteden hebben naar aanleiding van de samenwerking bij de totstandkoming van het Ontwikkelingsperspectief en het bijbehorende werkprogramma besloten om in de toekomst nog meer samen te werken aan (de complementariteit van) de binnensteden. Zij realiseren zich dat niet de overheid maar lokale partners aan zet zijn bij het transformeren van de eigen steden.

PARTNERS

- Gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Hengelo en Oldenzaal
- Provincie Overijssel (via Bestuurlijk overleg ruimte economie en grondzaken+ , BOREG+)
- Externe investeerders en initiatiefnemers
- Woningbouwcorporaties
- Onderwijsinstellingen
- Cultuurinstellingen

BIJDRAGE AAN ONTWIKKELINGSPERSPECTIEF: WAT IS DE BETEKENIS VOOR DE NETWERKSTAD?

1. herstructurering/transformatie van het bestaande stedelijke gebied (focus: binnenstad, stedelijke kwaliteit) in samenwerking met partners (afpraak 3);
2. bijdrage aan complementaire binnensteden (afpraak 16);
3. uitstekende vestigingsvoorwaarden: levendige binnensteden en excellente samenwerking tussen ondernemers, overheid, onderwijs, cultuur en externen (afpraak 17);
4. invulling geven aan een excellente overheid (afpraak 18 en 19)
5. Concrete toepassing van de Spontane Stad-gedachte (ambitie)

Belang van de binnensteden

Internationale kenniswerkers en -bedrijven zijn van groot belang voor de verder ontwikkeling van de economie in Twente en de HTSM sector in het bijzonder. De binnensteden spelen een belangrijk rol ter versterking van het internationale vestigingsklimaat en het binden van (jong) talent.

Precedentwerking

De pilot geeft uitvoering aan de (visie van het Ontwikkelingsperspectief, deel 1 van de) Ontwikkelagenda Twente en richt zich op Netwerkstad Twente. De kennis en praktijkervaringen die binnen deze pilot worden opgedaan, verkennen nieuwe rollen en verantwoordelijkheden van overheid en markt/ burgers en kunnen mogelijk ook op andere regio's binnen Overijssel worden toegepast.

CONTEXT

Overijssels Bestuur 20XX

De provincie heeft ervoor gekozen om via Overijssels Bestuur 20XX een nieuwe rolverdeling tussen de overheid en de markt / burgers te verkennen: 'Om beter in te kunnen spelen op de veranderende verhouding/relatie tussen overheid en samenleving wil de provincie Overijssel in een brede discussie met de Overijsselse samenleving een filosofie ontwikkelen over de nieuwe rol en positie van de overheid in de samenleving' Wij gaan op zoek naar nieuwe rollen voor de overheid die aansluiten bij deze tijd en die de bijdrage van de samenleving op een vernieuwende manier vergroten. Deze pilot richt zich met de 'Spontane Stad' op zo'n mogelijke nieuwe vorm van samenwerken tussen overheid en markt / burgers.

Relevante context (overig)

- Omgevingsvisie Overijssel (vitale binnensteden)
- Programma leegstand kantoorpanden, met daarin pilots gericht op aanpak van leegstand (eigenaren, ontwikkelaars en gemeente)
- Energiefonds Overijssel, gericht op energetische verduurzaming van de bestaande voorraad
- Detailhandelsstructuur en RO visies Netwerkstad Twente gemeenten

PLANNING EN FASERING

Governance

- De uitvoering vindt plaats door de Binnenstadsmanagers NT, in ambtelijke samenwerking met de provincie
- Start per direct, uiterlijk begin 2014
- 2 x per jaar een voortgangsrapportage in BO REG+, voorstellen worden ingediend in 2 tranches. Na eerste tranche volgt voortgangsrapportage in BO REG+
- Tranche 1: 30-06-2014
- Tranche 2: 31-12-2014
- Bij eventuele tussentijdse beslistmomenten zal er direct overleg met de verantwoordelijk bestuurders plaatsvinden (dhr. Andela en mw. Bakker)
- Start uitvoering projecten uiterlijk maart 2015

FINANCIERING

Totale aanvraag pilot: €1,3mln

- Bijdrage gemeenten NT: 1,3 miljoen
- Daarnaast geldt de extra voorwaarde van minimaal 50% cofinanciering door andere partijen als ondernemers, investeerders etc.
- Verwachte minimale investeringsvolume uitvoeringsprogramma spontane (binnen)stad: € 5,2 mln

RISICO'S

- Initiatieven zijn van onvoldoende kwaliteit
- Overheid blijkt niet in staat andere rollen adequaat vorm te geven

OPGAVE VERBETEREN STEDELIJKE KWALITEIT: COMPLEMENTAIRE BINNENSTEDEN

VERBINDING WAAGPLEIN - STADSPLEIN ALMELO

OMSCHRIJVING

Er wordt een verbinding (Waagstraat) gemaakt tussen het Waagplein en het nieuw te realiseren Stadsplein, als onderdeel van het totale Binnenstadsplan van Almelo. Om dit te realiseren wordt een horecapand dat in de weg staat' gesloopt, worden nieuwe 'straat- en pleinwanden' gerealiseerd en wordt vastgoed ontwikkeld.

AMBITIE EN BEOOGD RESULTAAT

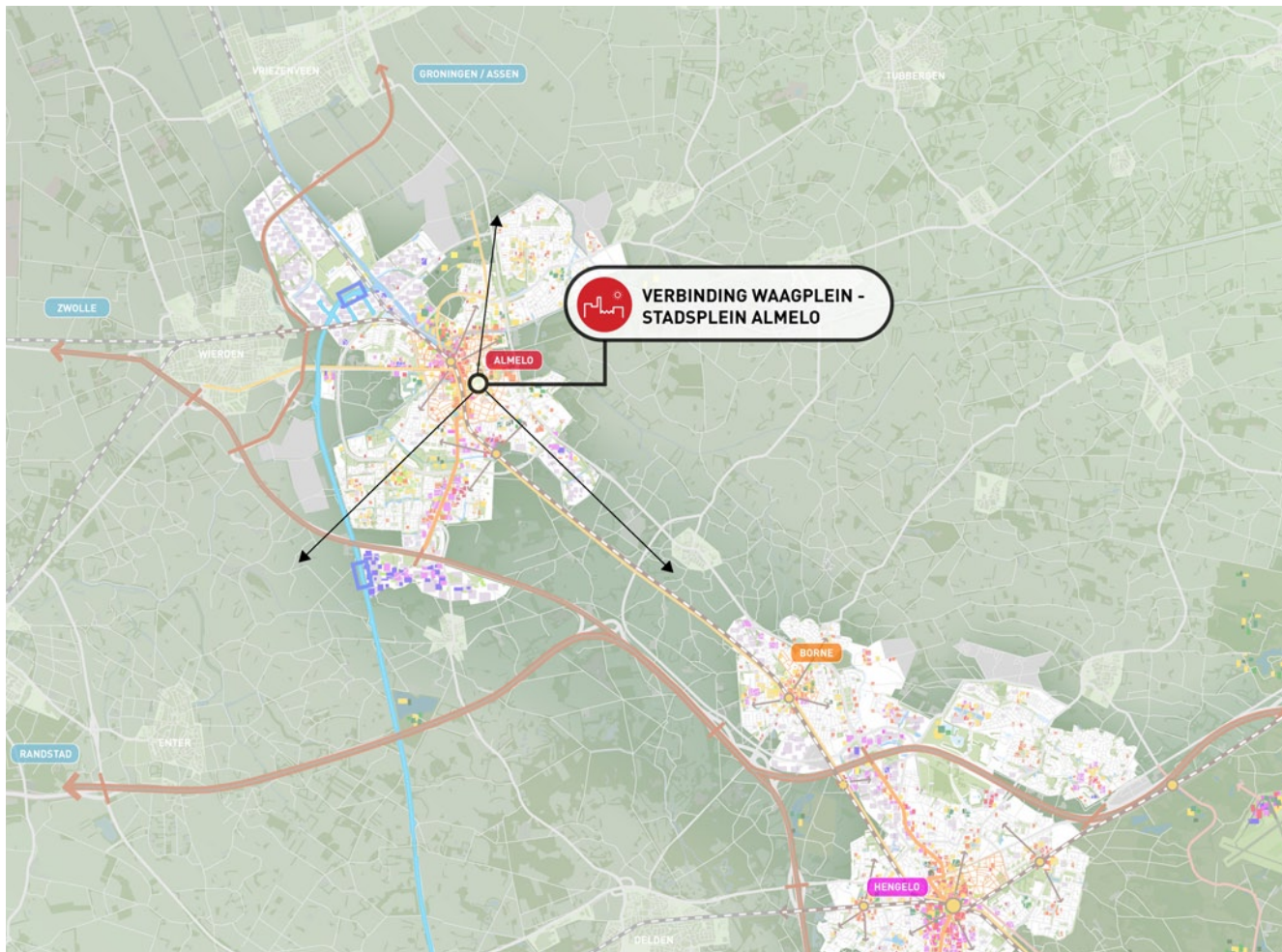
Twee, met elkaar verbonden, pleinen met een maat en schaal die passen bij Almelo, waardoor het gemoedelijke en gezellige imago van de stad en het profiel (water) worden versterkt.

Binnenstadsplan

Met het Binnenstadsplan wil de gemeente Almelo een grote impuls geven aan de ontwikkeling van de Almelse binnenstad. Het plan bevat diverse onderdelen die bijdragen aan deze ambitie. Het eerste deelproject van het Binnenstadsplan betreft de Waterboulevard (IMG), waarbij winkelcentrum de Havenpassage gedeeltelijk wordt herontwikkeld / gerenoveerd.

Het project Verbinding Waagplein - Stadsplein is hierop een logisch vervolg, waarmee de structuur versterkt wordt. In dit deelproject investeert de gemeente samen met Beter Wonen en Urban Interest in de verbinding van het Stadsplein met het Waagplein en de (her)ontwikkeling van vastgoed. Daarbij worden gevelpartijen opgeknapt en wordt leegstand uit de markt genomen. (De reconstructie van het Waagplein, mede mogelijk gemaakt door een IMG-bijdrage, is nagenoeg afgerond).

Om het Binnenstadsplan te kunnen realiseren heeft de gemeente Almelo de afgelopen jaren al voor tientallen miljoenen euro's aan vastgoed aangekocht in het centrumgebied en hierop fors afgewaardeerd. Daarnaast investeert de gemeente binnen het geheel van het Binnenstadsplan fors in de inrichting van de openbare ruimte (reconstructie Waagplein, Waterboulevard). Een voorbeeld hiervan is de financiering door de gemeente van 25 appartementen financieren voor Beter Wonen, ter vervanging van de appartementen Kloosterhofflat. Dit betreft een bedrag van € 3.1 mln. De Kloosterhofflat zal daarna gesloopt worden ten behoeve van de openbare ruimte (de havenkom aan het Stadsplein).



Deelactiviteiten

- Nieuwe gevel voormalige V&D-locatie
- Transformatie kantoor- en winkelruimte naar woonfunctie
- Aanleg openbare ruimte (Waagstraat)
- Aankoop en sloop horecapand Stadsplein

PARTNERS

- Gemeente Almelo
- Urban Interest (ontwikkelaar)
- Beter Wonen

BIJDRAGE AAN ONTWIKKELINGSPERSPECTIEF: WAT IS DE BETEKENIS VOOR DE NETWERKSTAD?

Aantrekkelijke binnensteden zijn een belangrijke vestigingsvoorwaarde voor het aantrekken (en behouden) van enerzijds inwoners en anderzijds bedrijven en werkgelegenheid. Dit belang wordt ook onderkend door de provincie, bijvoorbeeld in de Omgevingsvisie, waarin de binnensteden worden genoemd als de basis voor de identiteit van de steden.

Dit project past binnen de complementaire identiteit van Almelo (Water en groen): het historische Waagplein met het aangrenzende rivierviertel de Aa (horeca en kanoverhuur) wordt door de aanleg van de Waagstraat verbonden met het nieuwe Stadsplein met havenkom.

Ontwikkelingsperspectief

- herstructurering/transformatie van het bestaande stedelijke gebied (focus: binnenstad) in samenwerking met partners (Ontwikkelingsperspectief, afspraak 3);
- bijdrage aan complementaire binnensteden (afspraken 13, 16);

- uitstekende vestigingsvoorwaarden: levendige binnensteden, recreatieve mogelijkheden (afspraken 10, 15, 17).

CONTEXT

- Omgevingsvisie Overijssel (vitale binnensteden)
- Pilot binnenstedelijke transformatie (provincie, ontwikkelaars, gemeente)
- BinnenstadsplanAlmelo
- Detailhandelsstructuurvisie Almelo

PLANNING EN FASERING

2014-2017

Urban Interest/gemeente

- | | |
|---|------------------------|
| • Waagplein (gemeente) | € 0,9 M |
| • Nieuwe gevel voormalige V&D-locatie | PM |
| • Transformatie kantoor- en winkelruimte naar woonfunctie | PM |
| Subtotaal | › € 4,0 M ¹ |

Provincie

- | | |
|--|---------|
| • Waagplein (IMG) | € 0,9 M |
| • Aanleg openbare ruimte (Waagstraat) ² (KvO) | € 1,3 M |
| • Aankoop en sloop horecapand (KvO) | € 1,8 M |
| Subtotaal | € 4,0 M |

TOTAAL	› € 8,0 M
--------	-----------

FINANCIERING

Totale projectkosten:	› € 8.000.000
Cofinanciering (Urban Interest, Beter Wonen, gemeente):	› € 4.000.000
Gevraagde bijdrage KvO:	€ 3.100.000

(restbedrag van € 0,9 M is reeds gefinancierd vanuit IMG)

RISICO'S

- Uitwerking van de detailhandelsstructuurvisie (in relatie tot bestemmingsplan stadionontwikkeling en woonboulevard)

¹ Van het genoemde bedrag van (minstens) € 4,0 miljoen is een bedrag € 3,1 miljoen gebaseerd op een rekenschema van Urban Interest, dat echter nog niet definitief is. Bij dit bedrag zijn twee PM-posten opgenomen, omdat de exacte bedragen afhankelijk zijn van onderhandelingen met vastgoedeigenaren.

² Met de middelen uit de Ontwikkelagenda wordt geïnvesteerd in de openbare ruimte. Deze investeringen maken onderdeel uit van de totale investeringen in de openbare ruimte in het Almelo Binnenshedsplan. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het Waagplein.



OPGAVE VERBETEREN STEDELIJKE KWALITEIT: COMPLEMENTAIRE BINNENSTEDEN

OOSTELIJKE STADSENTREE ENSCHEDESESTRAAT HENGLO

OMSCHRIJVING

- Hoogwaardige openbaarvervoersverbinding kennispark – Centraal Station Twente
- Verbetering stedelijke kwaliteit stadsentree vanaf de Enschedesestraat richting Burgemeester Jansenplein

AMBITIE EN BEOOGD RESULTAAT

Dit project draagt sterk bij aan het profiel van de Hengelose binnenstad waarbij het zakelijk ontmoeten in het gebied

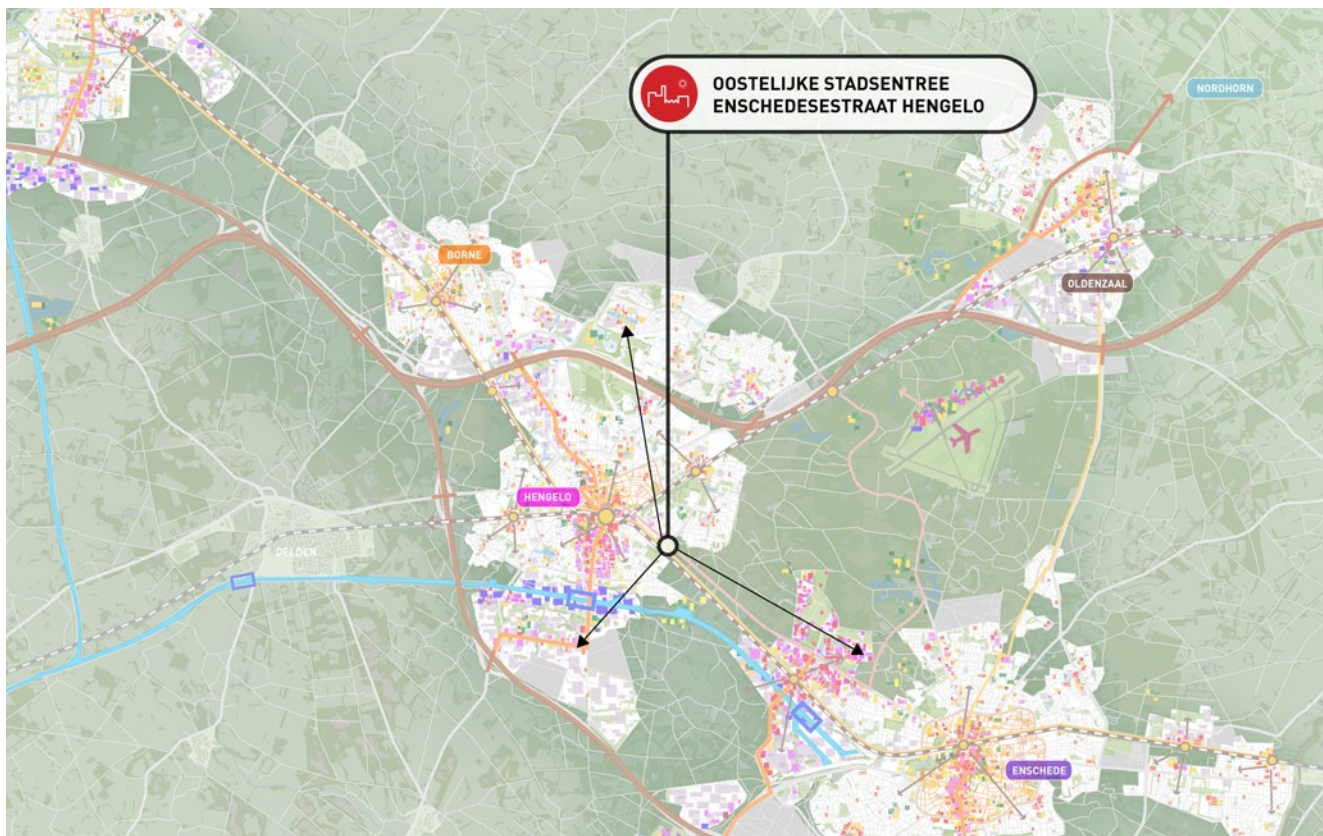
van het Centraal Station Twente/ WTC Businessdistrict een belangrijke rol speelt. Door de verbetering van de (openbaarvervoer) bereikbaarheid van het Centraal Station en WTC Businessdistrict vanaf het Kennispark in Enschede wordt hier een voor de netwerkstad essentiële bijdrage aan geleverd.

Tussen de kruising Kuipersdijk/Boekweitweg met de Enschedesestraat in Hengelo en de kruising Bosweg/Capitool met de Hengelosestraat in Enschede, is de

doorstroombaan aangelegd. De kruisingen zijn (Enschede) en worden (Hengelo) als knelpunten juist op hoog niveau aangepakt zodat doorstroming van het verkeer en het HOV is gegarandeerd. Het deel tussen de kruising Kuipersdijk/Boekweitweg met de Enschedesestraat en het nieuwe busstation bij het Centraal Station Twente is nog niet op HOV-niveau gebracht. De doorstroming en de kwaliteit kan nog flink verbeterd worden. Dit is een belangrijke invalsweg voor de stad, waarvan ook de ruimtelijke kwaliteit ronduit slecht is.

Op de kruising Kuipersdijk/Boekweitweg met de Enschedesestraat wordt door aankoop en sloop van particuliere panden ruimte gemaakt om een ruim profiel voor de wijkering te maken. Daardoor kan hier een efficiënt kruispunt worden gemaakt dat een goede doorstroming biedt van het auto- en fietsverkeer in alle richtingen en voor het hoogwaardig openbaar vervoer tussen Hengelo en Enschede. Door de aanpassing van deze kruising zo te kiezen wordt het mogelijk gemaakt te zijner tijd onder de spoorlijn een tunnel te bouwen. Dat is in de huidige situatie niet mogelijk. Dit kruispunt (en de spooronderdoorgang Kuipersdijk) ligt in één van de verbindingen van de Innovatiedriehoek en is daarmee voor de interne bereikbaarheid van de Innovatiedriehoek van essentieel belang.

De ruimtelijke kwaliteit op de kruising verbetert door een heldere scheiding te maken tussen de bebouwde stadskant en het “onbebouwde” buitengebied. De ruimtelijke kwaliteit op de weg verbetert door een helder opgebouwd profiel met vrij liggende asfaltfietspaden, nieuwe lichtmasten en bomen, zoals dat ook op invalswegen elders in de stad is toegepast. De Enschedesestraat is, naast belangrijke verbinding tussen Enschede en Hengelo, ook een van de belangrijkste



ruimtelijke dragers van de binnenstad. De Enschedesestraat verbindt de parkzone, het kernwinkelgebied en het Burgemeester Jansen plein met elkaar. Het totaalbeeld van de straat wordt niet positief gewaardeerd. Disharmonie in het straatprofiel, discontinuïteit in de beplanting, afwezigheid van verrassing- en verbindende elementen hebben geleid tot een rommelig straatbeeld.

De ruimtelijke kwaliteit van de Enschedesestraat vanaf de Wolter ten Catestraat tot aan de Drienerstraat verbetert door het wegprofiel en de aankleding in overeenstemming te brengen met de centrumfunctie.

PARTNERS

- regio
- provincie
- particulieren

BIJDRAGE AAN ONTWIKKELINGSPERSPECTIEF: WAT IS DE BETEKENIS VOOR DE NETWERKSTAD?

Bereikbaarheid en hoogwaardige stedelijke kwaliteit zijn voorwaarden om het economisch klimaat in Hengelo en daarmee in Twente te versterken. De stedelijke kwaliteit van de stadsas Enschedesestraat en de Oostelijke entree van het stadscentrum zijn sterk onder de maat. Door de aanpak van de Oostelijke entree van het centrum en de aanleg van de HOV-as Enschedesestraat wordt deze sterk verbeterd.

De HOV-as maakt onderdeel uit van het Agglonet Twente. Agglonet is het Twentse systeem van hoogwaardig openbaar vervoer. Het bestaat uit een combinatie van regionaal spoor en HOV-bussen die worden behandeld als 'zijnde een tram'. De ruggengraat van het Agglonet is het spoortraject Wierden-Enschede. Op de knooppunten binnen

dit netwerk worden de economische en maatschappelijke functies geconcentreerd. Het agglonet vormt daarmee al tientallen jaren de basis van de ruimtelijke structuur van de Netwerkstad Twente.

Het CST verbindt de regio met de andere kennisregio's en maakt het voor mensen van buitenaf mogelijk snel en doelmatig de knooppunten binnen Twente te bereiken. Het Agglonet en het daaraan gekoppelde hoogwaardig openbaar vervoersysteem (HOV) speelt hierbij een belangrijke rol.

De pijlers Kennispark en CST/Hart van Zuid van de Innovatiedriehoek worden op een goede manier met elkaar verbonden met de aanleg van de HOV-as: CST-kennispark-binnenstad Enschede. De verbinding krijgt met de aanpak van de laatste schakel (Enschedesestraat) de stedelijke kwaliteit die bij de ambitie van de Innovatiedriehoek past. Het CST is een belangrijk knooppunt met het WTC businessdistrict, Hart van Zuid en maatschappelijke voorzieningen zoals het ROC Twente, Metropool, Rabotheater en de binnenstad van Hengelo. De dynamiek die rond het CST Twente de komende jaren ontstaat brengt nieuwe kansen voor het stadscentrum. De verknoping van infrastructuur maakt deze plek bij uitstek dynamisch. Centraalstation Twente is daarmee het schakelpunt tussen de ontwikkelingen in het gebied ten zuiden van het station, Hart van Zuid en de ontwikkelingen in het centrum van de stad ten noorden van het station. De ruimtelijke kwaliteit van het stationsplein is hierbij van wezenlijke betekenis. Daar ontmoeten mensen elkaar en spelen activiteiten zich af. Daar gaan nieuwe impulsen vanuit.

CONTEXT

- Omgevingsvisie Provincie Overijssel
- Gebiedsgerichte Mirt verkenning A1-zone
- Regionale wegenvisie
- Programma innovatiedriehoek
- Structuurvisie Hengelo 2030

PLANNING EN FASERING

- Kruising Enschedesestraat- Kuipersdijk/Boekweitweg
Start realisatie 2013, gereed 2016
- Enschedesestraat – Wolter ten Cateweg
Start realisatie 2014 gereed 2016
- Enschedesestraat centrum
Start realisatie 2014, gereed 2016

FINANCIERING

Kruising Enschedesestraat- Kuipersdijk/Boekweitweg

€ 4.400.000 gemeente
€ 6.600.000 regio Twente BDU
€ 11.000.000 totaal

Enschedesestraat-Wolter ten Cateweg-Drienerstraat (centrum)

€ 1.700.000 regio Twente BDU
€ 1.300.000 gemeente Hengelo
€ 2.500.000 Netwerkstadagenda
€ 5.500.000 totaal

Totaal:	€ 16.500.000
Gemeenten:	€ 5.700.000
Regio:	€ 8.300.000
Netwerkstadagenda:	€ 2.500.000

RISICO'S

-

OPGAVE VERBETEREN STEDELIJKE KWALITEIT: COMPLEMENTAIRE BINNENSTEDEN

VERBINDINGSZONE STADSCAMPUS - BINNENSTAD ENSCHEDE

OMSCHRIJVING

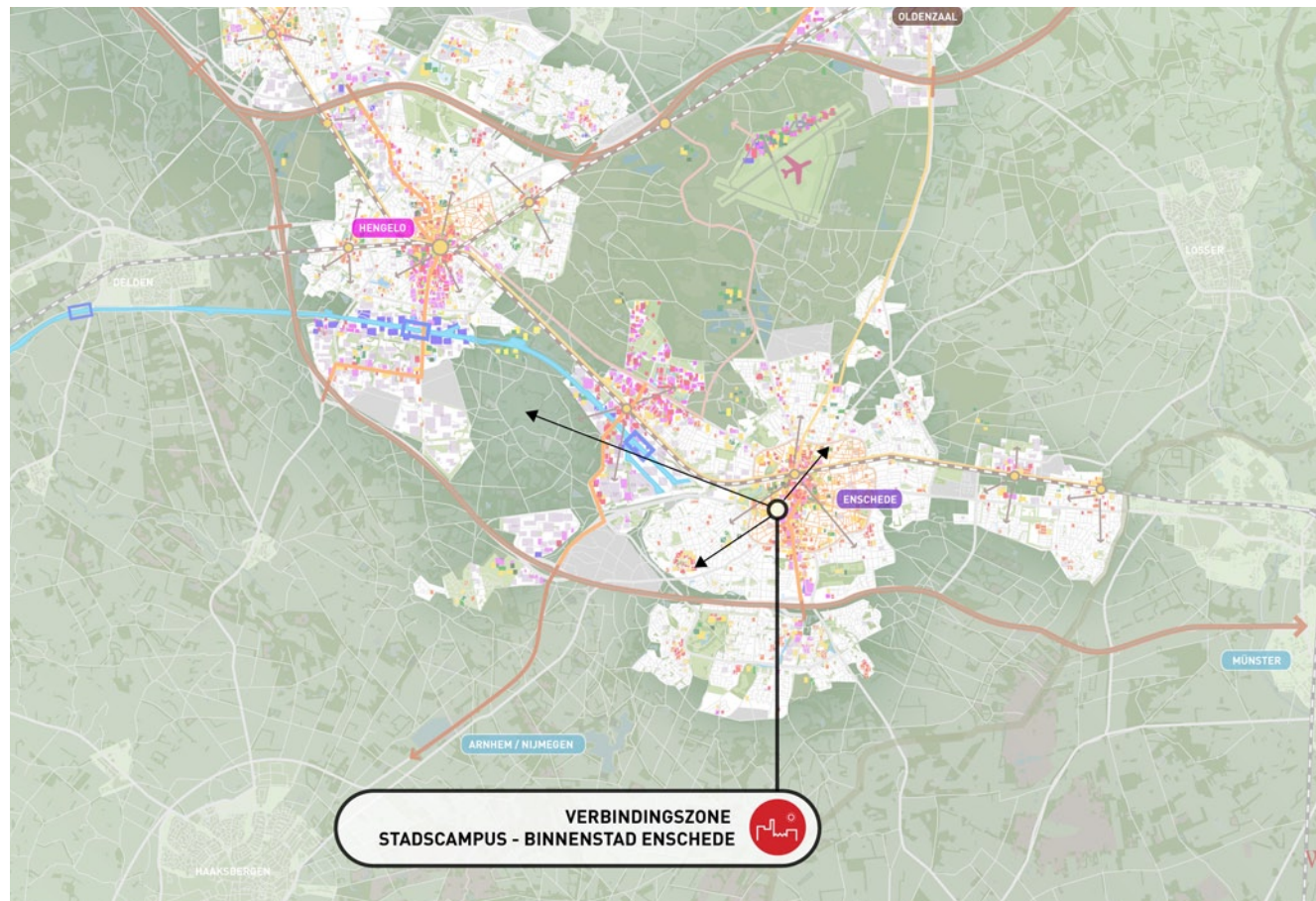
De Zuid- westelijke Binnenstad zorgt voor een nieuwe binnenstedelijke impuls met een programma waarin samenkomen:

- Economische ontwikkeling en innovatie (Kennis, Technologie en Zorg);
- Versterking binnenstad/stedelijke vernieuwing
- Verbetering bereikbaarheid binnenstad

AMBITIE EN BEOOGD RESULTAAT

Enschede werkt al jaren aan versterking van de binnenstad, integraal op alle beleidsterreinen. Dit versterkt de levendigheid en versterkt het vestigingsklimaat van stad en regio. In het gebied Zuidelijke Binnenstad ligt de nadruk vooral op bovenregionale voorzieningen voor kennis, zorg en technologie en op binnenstedelijk wonen. In het gebied doen marktpartijen, zorg- en kennisinstellingen, corporaties

en gemeente aanzienlijke investeringen. Het gaat hierbij om de doorontwikkeling en nieuwbouw van Saxion en ROC, de nieuwbouw van het MST en private investeringen in het gebied "Kop Boulevard" waaronder investeringen in grootstedelijk wonen door woningcorporatie Ons Huis. De gemeente stimuleert en faciliteert de plannen en draagt zorg voor openbare voorzieningen en een kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte als voorwaarde voor de genoemde ontwikkelingen.



De Zuid-westelijke binnenstad kent een drietal verbindingzones vanuit de bronpunten Stadscampus, Zuidelijke entree/ Mooienhof en Kop Boulevard naar de Binnenstad. Voor één van deze verbindingzones wordt een beroep gedaan op het KVO-programma van provincie Overijssel.

Verbindingszone tussen Stadscampus en Binnenstad (project Van Galenstraat)

De uitbreiding van Saxion is voor de totale ontwikkeling van het plangebied, waar kennis, zorg en technologie samenkomen, van groot belang. De instroom van studenten, ook buitenlandse studenten, is nog steeds groeiende. Saxion verwacht dat de groei de komende 10 jaar zal aanhouden. De Stadscampus wordt uitgebreid rondom de hoofdlocatie en rond het Epi Drost-gebouw aan de van Galenstraat. Saxion heeft mede met het oog op deze groei de locatie Natuurmuseum en Vredeshof aangekocht. Met de herontwikkeling van deze beide locaties wordt invulling gegeven aan de gezamenlijke wens om de Stadscampus (met daarin ook ROC Twente) meer richting de binnenstad te ontwikkelen zodat een betere verbinding en integratie ontstaat. In totaal wordt 8.000 m2 toegevoegd.

Saxion heeft zelf een grote rol in de ontwikkeling van kennis en technologie en de toepassingen daarvan, ook in het maatschappelijke domein. Binnen Stichting Kennispark werkt Saxion daarbij nauw samen met gemeente en UT om het programma van zorg en technologie verder vorm te geven. Met de nieuwbouw wordt flink geïnvesteerd in het meer tastbaar maken van techniek o.a. door uitbreiding R&D faciliteiten, demonstratiecentra voor het bedrijfsleven en verdere ontwikkeling en uitbreiding van het opleidingsaanbod.

PARTNERS

- kennisinstellingen Saxion, ROC, UT, bibliotheek,
- Woningcorporaties
- Marktpartijen en eigenaren
- Medisch Spectrum Twente
- Zorginstellingen

BIJDRAGE AAN ONTWIKKELINGSPERSPECTIEF: WAT IS DE BETEKENIS VOOR DE NETWERKSTAD?

Met ruim 26.000 studenten is Enschede dé studentenstad en enige universiteitsstad van Overijssel en dus ook van de Netwerkstad. In het verlengde daarvan zijn de Universiteit Twente, Kennispark Twente en Saxion Hogeschool de broedplaats voor 700 spin-offs en jaarlijks 50-60 start-ups van nieuwe bedrijven.

Een goede verbinding van de Stadscampus met de topvoorzieningen voor cultuur, zorg, technologie, talent en grootstedelijk wonen in en rond de binnenstad is essentieel, evenals een goede bereikbaarheid via het vlakbij gelegen station. Dat draagt er immers aan bij dat studenten niet alleen uit de regio, maar ook daarbuiten (o.a. uit Duitsland) besluiten om in de Netwerkstad Enschede te gaan studeren. In het ontwikkelingsperspectief 2040 wordt het belang van geschetste ontwikkelingen onderschreven. Ze dragen bij aan alle thema's van het ontwikkelingsperspectief, met een accent op de thema's 'binden van talent'; en 'verbeteren stedelijke kwaliteit'. Het project versterkt het profiel van Enschede als 'grootstedelijke binnenstad', "studentenstad" en "de schakel naar Duitsland".

CONTEXT

- Omgevingsvisie provincie Overijssel
- Ontwikkelagenda Netwerkstad
- Economische Motor Twente
- Stedelijke Koers Enschede
- RO-visie Enschede

PLANNING EN FASERING

Start bouw tweede helft 2014

Oplevering zomer 2015 (nieuwe studiejaar)

FINANCIERING

- | | |
|--|---------------|
| • Nieuwbouwplan Saxion: | € 20 miljoen |
| • Tot. kosten verbinding/openbare ruimte | € 1,6 miljoen |
| • Bijdrage gemeente | € 0,6 miljoen |
| • Gevraagde bijdrage KvO: | € 1,0 miljoen |

RISICO'S

-

Sfeerimpressie Van Galenstraat



OPGAVE STEDELIJK VESTIGINGSKLIMAAT VOOR VERSTERKEN ECONOMISCH KLIMAAT

ONDERTUNNELING SPOORSE DOORSNIJDING BORNE

OMSCHRIJVING

Aanleggen van een ondertunneling om het regionale wegverkeer onder de spoorlijn door te geleiden.

AMBITIE EN BEOOGD RESULTAAT

Oplossen van de problematiek van de spoorse doorsnijding in Borne, om daarmee een sterk toenemend goederenvervoer over het spoor in Twente te faciliteren.

De aanleg van een eerste tunnel lost de meest urgente problematiek van de spoorse doorsnijding in Borne op, waarmee een belangrijke bijdrage geleverd wordt aan de realisering van de ambitie om Twente als logistieke hotspot in Nederland te ontwikkelen.

PARTNERS

Naast gemeente Borne; Rijk, Regio en Provincie

BIJDRAGE AAN ONTWIKKELINGSPERSPECTIEF: WAT IS DE BETEKENIS VOOR DE NETWERKSTAD?

Om Twente als logistieke hotspot met multimodale transportfaciliteiten op de kaart te zetten is het noodzakelijk om de groei van het goederenvervoer over het spoor te faciliteren. Dit kan alleen als de problematiek met betrekking tot leefbaarheid (geluid en trillingen) en bereikbaarheid (dichtligtijden) in Borne, welke wordt veroorzaakt door de spoorse doorsnijding, afdoende wordt opgelost.

Daarnaast ontstaat hiermee de mogelijkheid voor een onderdoorgang van de F35, welke noodzakelijk is om het oostelijke tracé vanuit Hengelo te verbinden met het westelijke tracé vanuit Almelo. Verhogen van de veiligheid en het verminderen van de aanrijtiden voor hulpdiensten.

CONTEXT

Regionale Wegenvisie

Ontwikkelagenda NT

Onderzoek Logistieke Draaischijf Twente

PLANNING EN FASERING

2015 start aanleg/cofinanciering en planvorming gereed

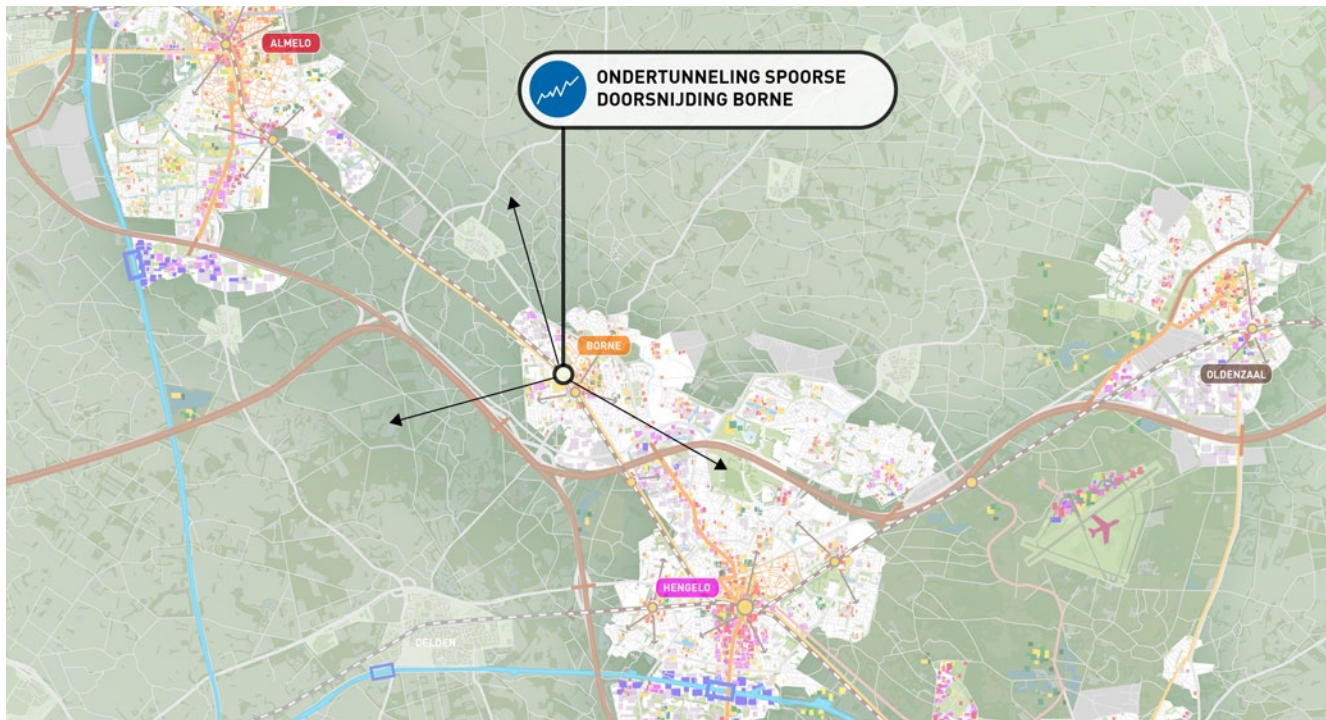
FINANCIERING

Totale projectkosten:	15 mln
Verdeling ¹	
Cofinanciering:	13,6 mln (rijk; Nanov)
Gemeente/Regio:	0,7 mln
Gevraagde bijdrage:	0,7 mln

RISICO'S

Het niet aanleggen van een eerste tunnel in de gemeente Borne betekent instandhouding van de bottleneck in het goederenvervoer per spoor, waardoor de realisatie van de ambitie om Twente als logistieke hotspot te ontwikkelen gevaar loopt. Daarmee staan circa 13.000 additionele arbeidsplaatsen (zie onderzoeksrapport Logistieke Draaischijf Twente) op het spel.

1. Indien het Rijk minder beschikt zal in dat geval tot een maximum bijdrage van 5 mln uit KvO voor cofinanciering beschikbaar komen, onder voorwaarde van gelijk oplopende cofinanciering van gemeente en/of regio.



OPGAVE STEDELIJK VESTIGINGSKLIMAAT VOOR VERSTERKEN ECONOMISCH KLIMAAT

ONTSLUITING LAAD- EN LOSKADE XL BUSINESSPARK TWENTE

OMSCHRIJVING

Er wordt een laad- en loskade gebouwd om het economische speerpunt XL Businesspark (een initiatief van provincie Overijssel, Enschede, Hengelo, Borne en Almelo) te ontsluiten voor vervoer over water. Onderdeel van dit project is de verbetering van de ontsluitingsweg naar de A35, waarvoor cofinanciering uit de Ontwikkelagenda wordt gevraagd.



AMBITIE EN BEOOGD RESULTAAT

Ontsluiting per weg (naar A35) van de laad- en loskade op XL Businesspark.

N.B.: er is sprake van twee projecten:

1. project 'laad-loskade';
2. project 'ontsluitingsweg laad-/loskade'

Dit fiche gaat alleen over het tweede project. Voor het project laad-/loskade loopt een aparte aanvraag voor subsidie bij de provincie.

De aanvraag is gericht op de ontsluiting van de laad- en loskade. In de grondexploitatie is hiermee rekening gehouden, waardoor kan worden voorzien in cofinanciering. Door realisatie van de ontsluitingsweg is het XL Businesspark geschikt voor logistieke bedrijven.

PARTNERS

- Openbaar lichaam RBT (Regionaal Bedrijventerrein Twente) met als deelnemers Almelo, Borne, Enschede, Hengelo en provincie Overijssel
- Gemeente Almelo (namens de RBT-partners)

BIJDRAGE AAN ONTWIKKELINGSPERSPECTIEF: WAT IS DE BETEKENIS VOOR DE NETWERKSTAD?

- XL Businesspark is een centraal onderdeel in de ontwikkeling van Twente als logistieke draaischijf (Economische Motor Twente; Ontwikkelingsperspectief, afspraken 8, 10) en HTSM;
- de positie van Twente als logistieke draaischijf wordt verstevigd en bedrijven uit heel Twente kunnen hiervan profiteren;
- de verbetering van de ontsluiting in combinatie met een laad-/loskade zorgt voor een toekomstgerichte

regionale versterking van het logistieke aanbod; onderzoek (Ecorys) toont aan dat een 'extra' gedimensioneerde' ontsluitingsweg een verbetering van het vestigingsklimaat bewerkstelligt.

CONTEXT

- Omgevingsvisie Overijssel (bevorderen van goederenvervoer over water);
- Economische Motor Twente.

PLANNING EN FASERING

Met de uitvoering van het project wordt in 2014 gestart.

FINANCIERING

Totale projectkosten: € 3.600.000 (grondkosten, infrastructuur en bijbehorende nutsvoorzieningen)

Bijdrage RBT: € 1.800.000

Gevraagde bijdrage KvO: € 1.800.000 (minus naar verwachting een bijdrage van € 150.000 uit de Agenda van Twente)

RISICO'S

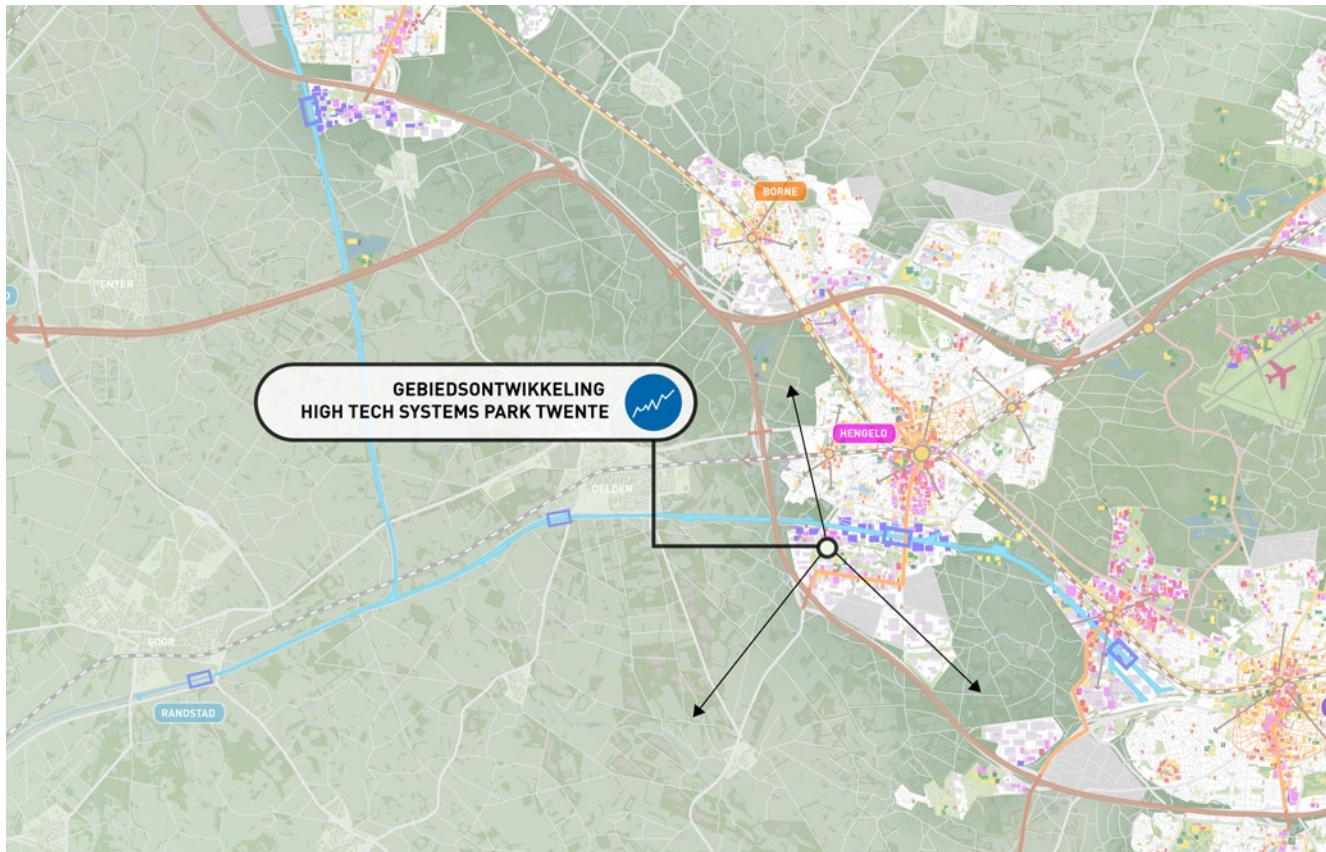
-

OPGAVE STEDELIJK VESTIGINGSKLIMAAT VOOR VERSTERKEN ECONOMISCH KLIMAAT

HIGH TECH SYSTEMS PARK TWENTE

OMSCHRIJVING

In een inspirerende omgeving, met een internationale blik en een Twents karakter, komen kennis en kunde samen. In het groen, rondom een al eeuwenoude groenstructuur, geënt op het Twentse landschap, rondom de oude boerderij De Zegger en het nieuwgebouwde Shared Facility Centre ontstaan toekomstige ontmoetingsplaatsen voor internationaal toptalent: het High Tech Systems Park Twente.



In een historisch landschap wordt hier gewerkt aan de toekomst van Twente, Nederland en Europa. Hier zullen zich bedrijven van soortgelijke signatuur concentreren. Op termijn zal dat leiden tot een versterking van de innovatieve slagkracht van Twente.

De ontwikkeling geschiedt in samenwerking met maatschappelijke partners en ondernemers. Bedrijven en onderwijsinstellingen innoveren in samenwerking met eindgebruikers, om zo producten te laten ontstaan waaraan behoefte is. Het faciliteren van deze ontmoetingsplek is mede de taak van de (lokale) overheid, in samenwerking met partners.

Internationale kennisoverdracht verdient internationale infrastructuur. De ontwikkeling van het High Tech Systems Park Twente als internationaal kennisgebied staat of valt dan ook met een goede aansluiting op het rijkswegennet. Vanaf de A35 is soepele bereikbaarheid een must. Naar buiten toe zal het gezicht van het High Tech Systems Park Twente zich manifesteren aan de Haaksbergerstraat. De externe ontsluiting via met name de Haaksbergerstraat moet op het niveau gebracht worden van de hoogwaardige innovatieve

uitstraling van het terrein: een hoogwaardige aansluiting is dus van evident belang.

AMBITIE EN BEOOGD RESULTAAT

De regio Twente profileert zich als technologische kennisregio en plukt daar de vruchten van. Hengelo bezit daarin een uniek profiel: het is goed bereikbaar per trein en via het water en heeft met onder meer een bedrijf als Thales een speler op het internationale niveau binnen de gemeentegrenzen. Dat zorgt voor unieke kansen op het gebied van werkgelegenheid en het aantrekken van (internationaal) talent voor de hele regio – mits de ambities van overheid, onderwijs en bedrijfsleven aansluiten.

De gebiedsontwikkeling van het huidige Thales-terrein tot bedrijvenpark ten behoeve van hightech bedrijven met de focus op High Tech Systems, is een uitgelezen mogelijkheid de regio Twente extra op de kaart te zetten als technologische kennisregio.



De herontwikkeling van vrijkomende deelgebieden, (ver) nieuwbouw van opstallen en shared facilities zorgen voor een inspirerende denk-, leer en werkomgeving voor internationaal toptalent. De campus-gedachte dient daarbij als inspiratiebron. De nabijheid van het Kennispark Twente draagt bij aan een unieke wisselwerking binnen de regio.

Met de bijdrage uit de ontwikkelagenda Twente wordt het gebied hoogwaardig ontsloten per auto via een nieuwe ontsluitingsweg via aantakking op de Haaksbergsestraat. Tevens wordt de campus voor het langzaamverkeer ontsloten via nieuwe langzaamverkeerroutes. De kern van de Campus bestaat uit een parkachtige omgeving rondom een vijfverpartij met aan weerszijde gebouwen ten behoeve van shared facilities.

Twente wil talent binden. Deze campus levert daaraan een grote bijdrage: het High Tech Systems Park Twente biedt ruimte voor 4000 à 5000 kenniswerkers.

PARTNERS

Thales, Oost NV, Provincie Overijssel, HMO, gemeente Hengelo, geïnteresseerde bedrijven, marktpartijen.

BIJDRAGE AAN ONTWIKKELINGSPERSPECTIEF: WAT IS DE BETEKENIS VOOR DE NETWERKSTAD?

De gebiedsontwikkeling heeft betrekking op het voor herontwikkeling vrijkomende deel van de huidige Thales-Locatie. Op het vrij toegankelijke HTST (inclusief Shared facility-gebouw maar exclusief overige Thales-terreinen/gebouwen) zullen zich andere high tech bedrijven kunnen vestigen. Door de gebiedsontwikkeling hoeven elders geen nieuwe bedrijvenlocaties ontwikkeld te worden, hetgeen in lijn is met de voorgestane toepassing van de SER-

ladder en de strategische programmeringsopgave. Door te investeren in herontwikkeling van kansrijke locaties kunnen investeringen in uitleg-locaties achterwege blijven.

Het HTST versterkt het concept Kennispark Twente (Heel Twente als hightech regio) en maakt het mogelijk een scherper innovatieprofiel van de provincie Overijssel en van Twente te formuleren ten opzichte van andere regio's.

HTST versterkt het economische klimaat, innovatieve regio met High Tech als speerpunt. HTST levert direct en indirect een bijdrage aan groei van werkgelegenheid en bevordert het binden en behouden van talent.

De hele regio vaart wel bij de realisatie van een samenhangende, hoogwaardige hightech omgeving, grenzend aan de vernieuwde Thales-vestiging op bedrijvenpark Twentekanaal. Daarbij valt te denken aan:

- profilering van de Regio Twente als technologische kennisregio;
- een toename van de werkgelegenheid met 2.000 tot 3.000 fte ;
- een enorme verbetering van het economische klimaat in Twente;
- Succesvolle samenwerking met partners in de samenleving.

CONTEXT

Strategisch programmeren bedrijventerreinen, bedrijventerreinvisie, Omgevingsvisie, Agenda van Twente, Economische motor Twente, Innovatieroute, Human Capital agenda, Duurzaamheidsagenda, acquisitie Netwerkstad Twente.

PLANNING EN FASERING

Start gebiedsontwikkeling 2014, gereed eerste fase eind 2016.

€ 3.350.000,-

€ 50.000.000,- investering Thales in nieuwbouw
hoofdkantoor, printplatenfabriek, centraal
distributiemagazijn en shared facility center + p.m.
investeringen op ongeveer 12 ha. nieuw uitgeefbaar terrein.

FINANCIERING

Vastgoed Thales (private investering) €50.000.000,- + p.m.

investeringen werkprogramma € 3.350.000,-
onderverdeeld in:

(co)financiering (private investering)	€ 1.950.000,-
Gevraagde bijdrage uit KvO)	€ 1.400.000,-

RISICO'S

p.m.



OPGAVE STEDELIJK VESTIGINGSKLIMAAT VOOR VERSTERKEN ECONOMISCH KLIMAAT

STATIONSGBIED ALMELO

OMSCHRIJVING

Om het Stationsgebied een allesbepalende impuls te geven en Almelo een aantrekkelijke entree te bieden, wil Almelo het gebied rond het station herinrichten. Een deelproject is de westzijde (achterkant) van het station. Om herontwikkeling door een private partij mogelijk te maken, worden 19 panden aangekocht en gesloopt en wordt de openbare ruimte tijdelijk heringericht, zodat private partijen dit gebied kunnen ontwikkelen.

AMBITIE EN BEOOGD RESULTAAT

Ambitie en resultaat:

- Aanleg Stationsplein West (is reeds in voorbereiding; dekking rond), vervolgens z.s.m. vastgoedontwikkeling

door private partij;

- een aantrekkelijke ingang van het station vanuit het ROC van Twente;
- een aantrekkelijker entree van de binnenstad (via het station).

Deelactiviteiten:

- Sloop pandenrij Parallelweg/Perenstraat;
- Herinrichting achterzijde station (zijde Kerkenlanden), waaronder de ingang van het station.

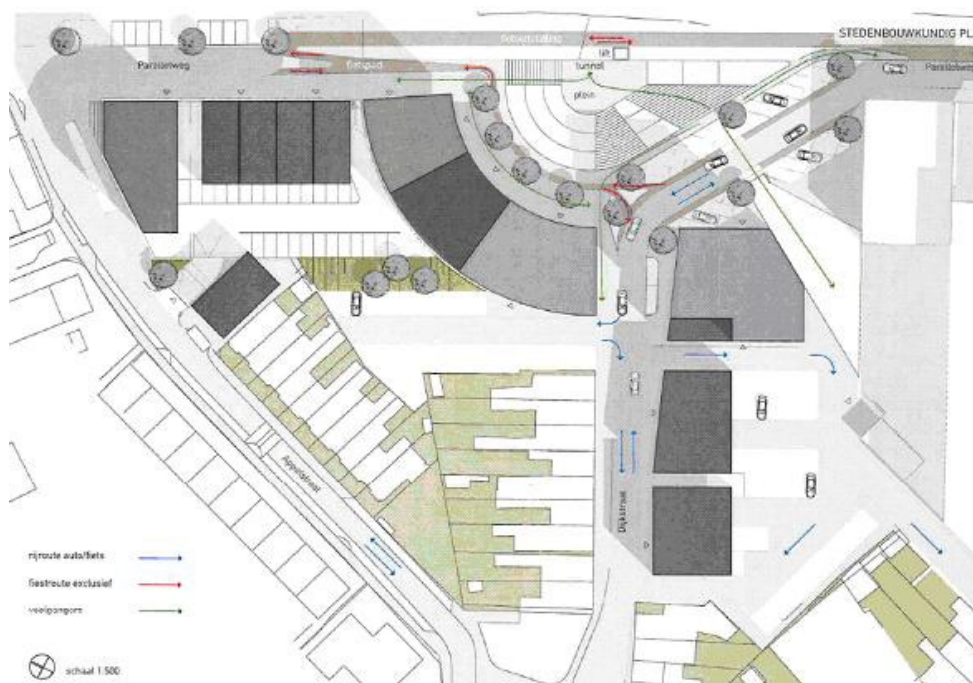
In het gebied aan de achterzijde van het station dienen 19 panden te worden aangekocht en gesloopt om herontwikkeling mogelijk te maken. Er is gemeentelijke

financiering beschikbaar om 11 panden aan te kopen en te slopen. In deze aanvraag voor een bijdrage uit KvO gaat het om financiering van de aankoop en sloop van de overige 8 panden en herinrichting van het gebied.

Dit project is, door de (financiële) situatie op de vastgoedmarkt, randvoorwaardelijk voor het herontwikkelen van dit deel van het stationsgebied (zie de tekeningen) door een of meer private partijen.

PARTNERS

Gemeente Almelo, Explorius Vastgoed, Bouwfonds, ROC van Twente, Provincie Overijssel



Stedenbouwkundig plan
Stationsgebied Almelo (westzijde)

BIJDRAGE AAN ONTWIKKELINGSPERSPECTIEF: WAT IS DE BETEKENIS VOOR DE NETWERKSTAD?

Het provinciaal belang van dit project wordt verwoord in de Omgevingsvisie: de aantrekkelijkheid van een stedelijk netwerk voor bedrijven en mensen wordt mede bepaald door de 'knoopkwaliteit', de kwaliteit van onder meer stationsgebieden.

Herontwikkeling (Ontwikkelingsperspectief, afspraak 3) van het gebied is dringend gewenst om de entree van de stad en de omgeving van het ROC van Twente verder te versterken. Het stationsgebied is een logisch verbindingspunt naar de Almeloze binnenstad (afspraken 4, 16) en andere binnensteden.

In 2010 is, samen met veel partners, begonnen met de uitvoering van een omvangrijke herstructurering van het Almeloze stationsgebied. Mede door een bijdrage van de provincie in het kader van het convenant Overijsselse stationsomgevingen zijn o.a. een P&R-parkeergarage en diverse fietsstallingen gerealiseerd. Daarnaast zijn thans in

Impressie, gezien vanaf NS-station



uitvoering een volledige reconstructie van het Stationsplein en de Stationsstraat.

Ook de westzijde van het station wordt functioneel volledig heringericht en gereed gemaakt voor vastgoedontwikkeling door een private partij (Explorius), zodat dit gebied, met als belangrijkste drager het ROC van Twente, duurzaam versterkt wordt en ruimte kan bieden aan bedrijven en woningen.

CONTEXT

- Convenant Overijsselse stationsomgevingen
- Binnenstadsplan Almelo
- Masterplan Almelo

PLANNING EN FASERING

Herinrichting Stationsplein West: 2013/2014

Aankoop en sloop panden westzijde: 2014/2015

Tijdelijke inrichting braakkomend terrein (2015)

FINANCIERING

Totale kosten: € 4.500.000

- Deelprojectwestzijde station: € 1.900.000
 - aankoop- en sloopkosten panden Parallelweg/ Perenstraat: ca. € 1.440.000 (8 x € 180.000).
 - Tijdelijke herinrichting van 5000 m2 grond: ca. € 450.000, afhankelijk van de gekozen wijze van inrichten.

Uitsplitsing aankoop- en sloopkosten

Taxatiewaarde	€ 100.000
Bijkomende kosten voor verhuizen en andere schade van bewoners (bijv. overdrachtsbelasting)	€ 40.000
Sloopkosten	€ 20.000 – € 30.000
Extern advies en interne uren	€ 10.000 – € 20.000
TOTAAL	€ 170.000 – € 190.000

- Andere deelprojecten: € 2.600.000 (aankoop, sloop en afboeken overige 11 panden)

Financiering

- Gemeente: € 2.600.000
- Gevraagde bijdrage KvO: € 1.900.000

Vervolginvesteringen door private partij: circa € 12.000.000,-

RISICO'S

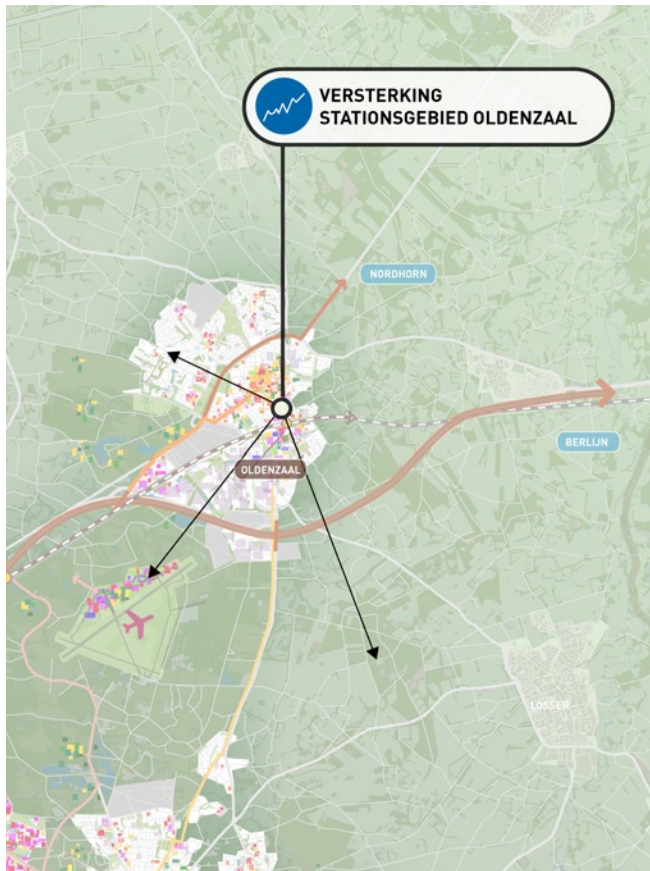
- Procedurele risico's (aankoop enkele panden)
- Startdatum vastgoedontwikkeling nog onzeker
- Milieubelemmeringen

OPGAVE STEDELIJK VESTIGINGSKLIMAAT VOOR VERSTERKEN ECONOMISCH KLIMAAT

VERSTERKING STATIONSGBIED OLDENZAAL

OMSCHRIJVING

Het project Masterplan Stationspark Oldenzaal Centraal - deelgebied Bisschop Balderikstraat e.o. richt zich op de ontsluiting en transformatie van een verouderd bedrijventerrein achter het station Oldenzaal in een kwalitatief hoogwaardig duurzaam woon- en werkgebied. Dit te herontwikkelen gebied vormt een belangrijke stedelijke schakel tussen de binnenstad van Oldenzaal, het station en de wijk Zuid Berghuizen en sluit naadloos aan op het in



uitvoering zijnde project Stationspark Oldenzaal Centraal - de Groene Loper, de nieuwe verbinding onder het spoor direct naar de binnenstad.

AMBITIE EN BEOOGD RESULTAAT

Versterking economisch klimaat, verbetering stedelijke kwaliteit en vergroting dynamiek stationsgebied door herontwikkeling en transformatie van het bedrijventerrein aan de Bisschop Balderikstraat naar een kwalitatief hoogwaardig en duurzaam woongebied.

- Kwaliteitsimpuls voor het stationsgebied in het stedelijk kerngebied van Oldenzaal;
- Aansluiting op de nieuwe verbinding naar het station en de stationsvoorzieningen en de binnenstad van Oldenzaal;
- Het realiseren van een oost-westverbinding Bisschop Balderikstraat die direct aansluit op groene landschapszone;
- Het opwaarderen van de Stakenbeek als belangrijke blauwe ader en het verbeteren van wateropvang in het gebied;
- Het accentueren van de ligging op de stuwwal door met plateaus en hoogteverschillen te werken;
- Realisering van een aantrekkelijk binnenstedelijke woon- en werkomgeving met 160 woningen en 4800 m² werkfuncties (in overeenstemming met strategisch programmeren).

PARTNERS

Ontwikkelpartijen (nog te selecteren)

BIJDRAGE AAN ONTWIKKELINGSPERSPECTIEF: WAT IS DE BETEKENIS VOOR DE NETWERKSTAD?

Het project Masterplan Stationspark Oldenzaal Centraal - herontwikkeling deelgebied Bisschop Balderikstraat e.o. versterkt het economisch klimaat en de stedelijke kwaliteit in Twente.

Een aantrekkelijk station en stationsomgeving in Oldenzaal ondersteunt de afspraken uit de Economische Motor om naast HTSM, ook logistiek en recreatie te faciliteren. De vernieuwde voorzieningen in en rond het station, het aantrekkelijke woonmilieu en de recreatieve mogelijkheden in NO-Twente versterken de vestigingsfactor voor mensen en bedrijven in Twente. In het project Stationspark Oldenzaal Centraal wordt ruimte geboden voor innovatie en kleinschalig werken in de stationsomgeving van Oldenzaal (bv. de herontwikkeling van de Geldermanfabriek).

De aanpak van de stationsomgeving Oldenzaal wordt ondersteund vanuit Rijk, provincie en Agenda van Twente. In 2013 wordt het nieuwe P+R terrein opgeleverd met in totaal 200 parkeerplaatsen en wordt de laatste fase van het deelproject De Groene Loper (tunnel onder spoor) gestart. De verbouwing van het station (Prettig wachten) is begin december 2013 gereed. Het aantal fietsenstallingen in Oldenzaal wordt uitgebreid en het vernieuwde busstation wordt eind 2013 geopend. Hierdoor wordt Station Oldenzaal een optimaal OV-knooppunt en verbinding voor NT en NO-Twente.

De ontsluiting en transformatie van het oude bedrijventerrein aan de Bisschop Balderikstraat in woon- en werkfuncties sluit hier naadloos op aan en draagt bij aan de ontwikkeling en versterking van de stedelijke kwaliteit in de Netwerkstad. Door de transformatie ontstaat een aantrekkelijk woon- en werkgebied bij het station, in het stedelijk kerngebied en aan

de stadsas Enschedesestraat met een optimale ontsluiting naar de rest van de Netwerkstad.

Het programma in de Stationsomgeving Oldenzaal sluit naadloos aan bij strategisch programmeren van de Netwerkstad. In de visie Ontwikkelagenda NT is primair gekozen voor binnenstedelijke bouwen. De stationsomgeving Oldenzaal is een binnenstedelijke locatie waar een stedelijk compact woonmilieu wordt gerealiseerd. Het programma werken sluit aan bij de afspraken in de kantorenvisie NT. In

het project is geen uitbreiding van het aantal m² detailhandel opgenomen.

CONTEXT

- Rijk: Programma Mooi Nederland
- Provincie: Stationsomgevingen
- Regio: Agenda van Twente
- Oldenzaal: Structuurvisie Oldenzaal, Masterplan Stationspark Oldenzaal Centraal

PLANNING EN FASERING

- bestemmingsplanprocedure afgerond april 2014
- bouwrijp maken gereed dec. 2014
- realisatie woningen/voorzieningen/projectfasen 2014-2020
- woonrijp maken (na afronding van projectfasen)

FINANCIERING

totale projectkosten	17,9 mln
(co)financiering	15,9 mln (gemeente)
gevraagde bijdrage uit KvO	2,0 mln

Gemeente en marktpartijen dragen zorg voor de cofinanciering. Met geïnteresseerde projectontwikkelaars lopen gesprekken. Gemeente start in 2014 met de uitgifte van de kavels. De KvO-gelden worden ingezet voor de kosten van het bouw- en woonrijp maken van het gebied gericht op een kwaliteitsimpuls voor het stationsgebied, aansluiting op de nieuwe verbinding naar het station en de stationsvoorzieningen en de binnenstad van Oldenzaal, het opwaarderen van de Stakenbeek en het accentueren van de ligging op de stuwwal door met plateaus en hoogteverschillen te werken.

RISICO'S

- Beroepsprocedures bestemmingsplan; risico laag (gering aantal zienswijzen op voorontwerp; grote vraag om woningen in Zuid Berghuizen)
- Geen afzet van woningen e.d.: risico laag (zie vorig risico)
- Bodem: risico laag: sanering grotendeels afgerond/ alle grond is onderzocht



OPGAVE STEDELIJK VESTIGINGSKLIMAAT VOOR VERSTERKEN ECONOMISCH KLIMAAT

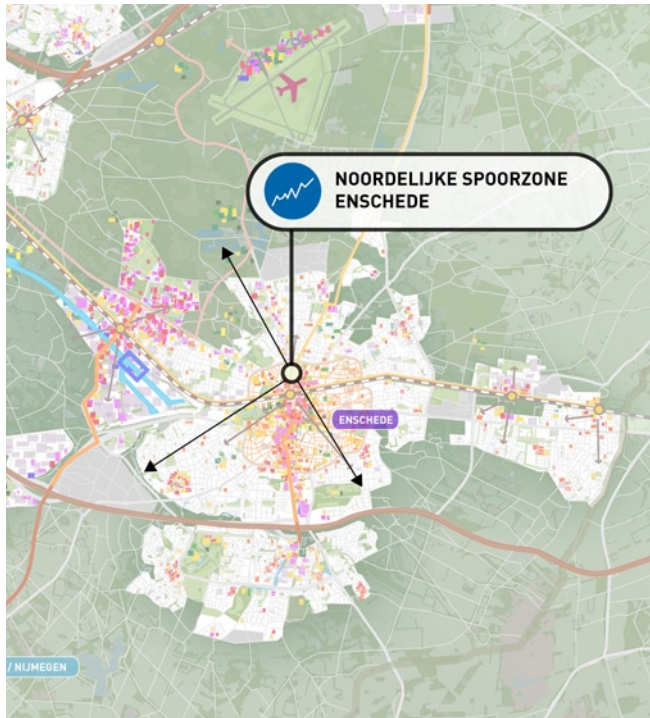
NOORDELIJKE SPOORZONE ENSCHEDE

OMSCHRIJVING

Het verbeteren van de OV-bereikbaarheid voor economische functies ten noorden van de spoorlijn. Het realiseren van een toegang voor voetgangers van de noordzijde naar het perron gecombineerd met het realiseren van een voorziening voor fietsparkeren aan deze zijde van het station.

AMBITIE EN BEOOGD RESULTAAT

Ambitie is het station ook richting de noordzijde van de stad te ontsluiten door aan de noordkant een toegang naar het station te realiseren. Hiermee wordt tevens de mogelijkheid gecreëerd aan de noordzijde een fietsenstalling te realiseren waarmee een duurzame oplossing voor het fietsparkeren rond het station wordt gevonden.



PARTNERS

Prorail, NS

BIJDRAGE AAN ONTWIKKELINGSPERSPECTIEF: WAT IS DE BETEKENIS VOOR DE NETWERKSTAD?

Verbeterde OV-bereikbaarheid van woon- en werkfuncties aan de noordzijde van het spoor.

Basiskwaliteit als fundament (bestaande stad, robuust netwerk van verbindingen, OV-agglonetsysteem)

Goede OV bereikbaarheid en goede

Fietsparkeervoorzieningen zijn van belang voor het profiel van de binnenstad van Enschede als grootstedelijke binnenstad en studentenstad.

CONTEXT

- Ontwikkelagenda Netwerkstad
- RO-visie Enschede
- Economische Motor Twente
- Mobiliteitsplan

Luchtfoto Spoorzone (spoorlijn van west naar oost)



PLANNING EN FASERING

Start uitvoering:

- Toegang perron: begin 2015 € 600.000
- Fietsenstalling : begin 2015 € 300.000
- Aansluiting fietspad op bestaande weg: begin 2015 € 100.000
- Plankosten € 100.000

FINANCIERING

Totale projectkosten € 1.100.000

Gemeente € 200.000

Prorail € 400.000

Regio Twente € 200.000

KvO € 300.000

RISICO'S

- Prorail geeft eind september/begin oktober 2013 aan of ze wil meewerken.
- Bestemmingsplanprocedure

Verbindingen van noordzijde naar binnenstad



OPGAVE STEDELIJKE VESTIGINGSFACTOREN VOOR HET BINDEN VAN TALENT

NEDERLANDSE REISOPERA IN DE PERFORMANCE FACTORY ENSCHEDE

OMSCHRIJVING

Vestiging van de Nederlandse Reisopera (NRO) in de Performance Factory (PF), talentfabriek voor stad en regio, op het voormalige Polaroidterrein.

AMBITIE EN BEOOGD RESULTAAT

De Nederlandse Reisopera (NRO) bouwt – na de recente grote korting op de rijkssubsidie – in deze periode met kracht aan een nieuw toekomstperspectief. Op dit moment is de NRO gevestigd in een pand dat – mede door de bezuinigingen – veel te groot is. Verhuizing naar een passende nieuwe locatie is voor de NRO van levensbelang.

Het belang van de NRO voor de Netwerkstad, Regio en Provincie is groot. De NRO is een van slechts vier instellingen uit de nationale culturele basisinfrastructuur die in Overijssel zijn gevestigd. De NRO is onderdeel van de

top van de culturele piramide in de netwerkstad en speelt een rol op meer terreinen: zij is een belangrijk onderdeel van het (culturele) imago en de (intern)nationale bekendheid van Enschede/Twente, stimuleert daarmee indirect de economie, draagt direct bij aan de kwaliteit van de culturele infrastructuur, onder meer door haar rol in de ontwikkeling van nieuwe talenten, en heeft als vanzelf ook een rol in het bredere spectrum van de cultuureducatie.

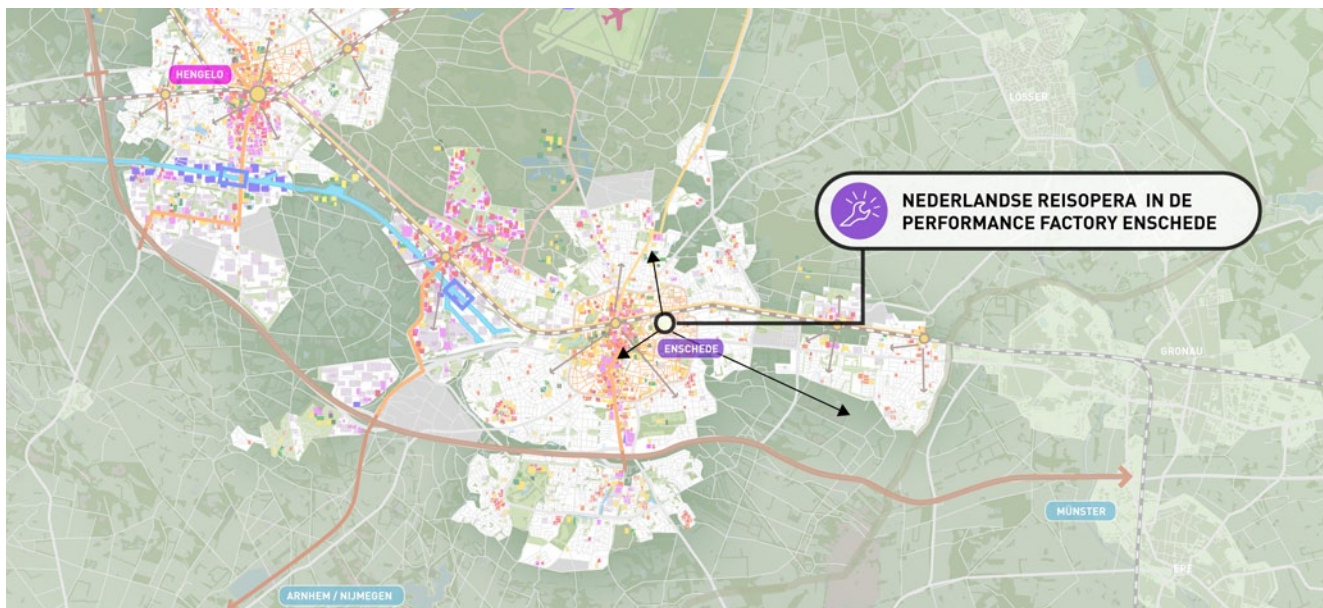
Een vestigingskans voor de NRO ligt in de Performance Factory (PF) in Enschede. De PF is een ondernemende 'talentenfabriek' waarvan onderwijs, kunst, cultuur, sport en bedrijfsleven de pijlers zijn. Door een inzet op "participatie" en (onder veel meer) de ontwikkeling van een "stadswerkplaats" kan de PF uitgroeien tot een maatschappelijke en economische factor op meerdere terreinen.

Vestiging van de NRO in de PF heeft een vliegwieleffect: de NRO is een professionele organisatie die gepaard gaat met een veelheid van activiteiten, van decorbouw en kostuums tot licht & geluid en repetities. Samenwerkingsmogelijkheden met de andere partners in de PF liggen vervolgens voor het oprapen. Met vestiging in de PF heeft de NRO weer een nieuw langetermijnperspectief, waar lokaal, regionaal en provinciaal de culturele vruchten van geplukt kunnen worden. De realisatie van de Performance Factory tot een centrum van talentontwikkeling heeft een belangrijke meerwaarde voor zowel de binnenstad als de omliggende wijken Transburg en Tatersall. De ontwikkeling heeft betekenis voor de hele stad en (Eu)regio.

Voor de Binnenstad is de PF een nieuw bronpunt, met functies die een aanvulling zijn op het aanbod in de Binnenstad. Om dit bronpunt toegankelijk en vindbaar te maken en tegelijk bij te dragen aan de uitstraling, waaronder de zichtbaarheid van de NRO, is (1) een forse aanpak van de openbare ruimte rond de Performance Factory noodzakelijk: een openbare ruimte die qua kwaliteit en uitstraling past bij de toekomstige functies binnen de Performance Factory.

Daarnaast vraagt (2) de Oldenzaalsestraat om aanpassing: van barrière naar verbingszone. Op die manier wordt een natuurlijke verbinding met de Binnenstad, waaronder het Nationaal Muziekkwartier tot stand gebracht. Dit laatste deelproject wordt opgenomen op de longlist van de ontwikkelagenda.

NB door de ontwikkeling van de PF blijft een belangrijk cultuurhistorisch (Waardestelling Oversticht) pand voor Enschede behouden.



PARTNERS

Woningcorporatie Domijn is eigenaar van het terrein en faciliteert de ontwikkeling, in samenwerking met de gemeente Enschede.

Op dit moment zijn al veel partners betrokken in de ontwikkeling. Hierna een aantal daarvan:

- Sport/Bewegen:
I-vents, Boulder gym, De Skatefabriek, Bewegingsonderwijs, diverse verenigingen zoals Tion, Fysiotherapie PRO F.
- Kunst/Cultuur:
NRO, Stichting Art Tweekelo (SART), Muziekschool (Naxt), Dansschool
- Bedrijvigheid (maatschappelijk en economisch):
Impossible, Domijn, Leger des Heils
- Arbeidsparticipatie:
Alifa, Aveleijn, ANGO, Groen XL.
- Educatie:
Saxion, UT, SSB opleidingscentrum, Stedelijk Lyceum, ROC van Twente, AKI ArtEZ

BIJDRAGE AAN ONTWIKKELINGSPERSPECTIEF: WAT IS DE BETEKENIS VOOR DE NETWERKSTAD?

De betekenis voor de Netwerkstad kent meerdere dimensies:

- Behoud van de NRO voor de stad, regio en provincie.
De NRO is een van de vier culturele instellingen in onze provincie die onderdeel zijn van de nationale basisinfrastructuur (binden van talent).
- De PF is een aanjager van talentontwikkeling en ondernemerschap op een veelheid van terreinen – zie hiervoor (binden van talent en versterken economisch klimaat).
- Het geheel en de verscheidenheid van activiteiten in de PF zijn mede door de situering tegen het centrum een

versterking van de binnenstad (verbeteren stedelijke kwaliteit).

- De Performance Factory is als bronpunt opgenomen in het werkprogramma binnensteden van de ontwikkelagenda NT.
- De NRO draagt bij aan het profiel van de binnenstad van Enschede “muziekcentrum van Twente” en “cultuurcentrum voor Twente”.

CONTEXT

- RO en Binnenstadvisie Enschede
- Stedelijke Koers gemeente Enschede
- Cultuurplan Enschede
- Gebiedsvisie Bothoven (coproductie van de corporaties De Woonplaats en Domijn met de gemeente Enschede).

PLANNING EN FASERING

- Intentieovereenkomst Domijn/NRO 2013
- Herziening bestemmingsplan start 2013
- Planontwikkeling Domijn start 2013
- Start fysieke uitvoering medio 2014
- Overgang NRO in 2015
- Aanpakken schil van het gebouw ook ten behoeve van overige participanten 2015
- Overgang andere participanten synchroon met NRO en daarna
- Stadswerkplaats gereed in 2015
- Planontwikkeling Oldenzaalsestraat en de Heurne start 2013 gereed 2015

FINANCIERING

Investering

- Vestiging NRO 4.500.000 euro
- Reconstructie openbaar gebied
* directe omgeving PF € 1.000.000

Financiering

- Exploitatie vanuit huur opbrengsten
- NRO: 1.500.000
- Bijdrage gemeente tbv NRO: 1.000.000 euro
- Bijdrage Domijn t.b.v. vormgeving PF: 500.000 euro
- Gevraagde bijdrage ontwikkelagenda: 2.500.000 euro

Voor de longlist:

- Reconstructie openbaar gebied
* verbindingzone naar binnenstad € 1.000.000
* co-financiering Enschede € 500.000

RISICO'S

- Planologische procedurele vertraging
- Verkoop Perikweg door NRO
- Bouwkosten en exploitatieopbrengsten en overeenstemming over exploitatie
- Wet- en regelgeving rondom corporaties / besluitvorming Domijn

OPGAVE STEDELIJKE VESTIGINGSFACTOREN VOOR HET BINDEN VAN TALENT

DOORONTWIKKELING INTERNATIONAL SCHOOL TWENTE

OMSCHRIJVING

International School Twente bestaat uit een onderdeel voor basisonderwijs en een voortgezet onderwijs. De IST bereidt zich voor op verdere onderwijskundige en fysieke doorontwikkeling.

AMBITIE EN BEOOGD RESULTAAT

In dat kader wordt gewerkt aan:

1. De invoering van het International Baccalaureate Diploma Program (voorgezet onderwijs 16 – 19 jarigen);
2. De huisvesting van primair en secundair onderwijs op één nieuwe locatie, namelijk een vleugel van het Stedelijk Lyceum. Ten behoeve van de International School wordt een bestaande vleugel verbouwd en uitgebreid.

PARTNERS

- Stichting Internationaal Onderwijs Twente
- Internationale Twentse bedrijven (bv Apollo Vredestein en Pentair)
- Consent (Prinseschool, primair onderwijs)
- Stedelijke Lyceum (voortgezet onderwijs)
- Gemeente Enschede
- Regio Twente

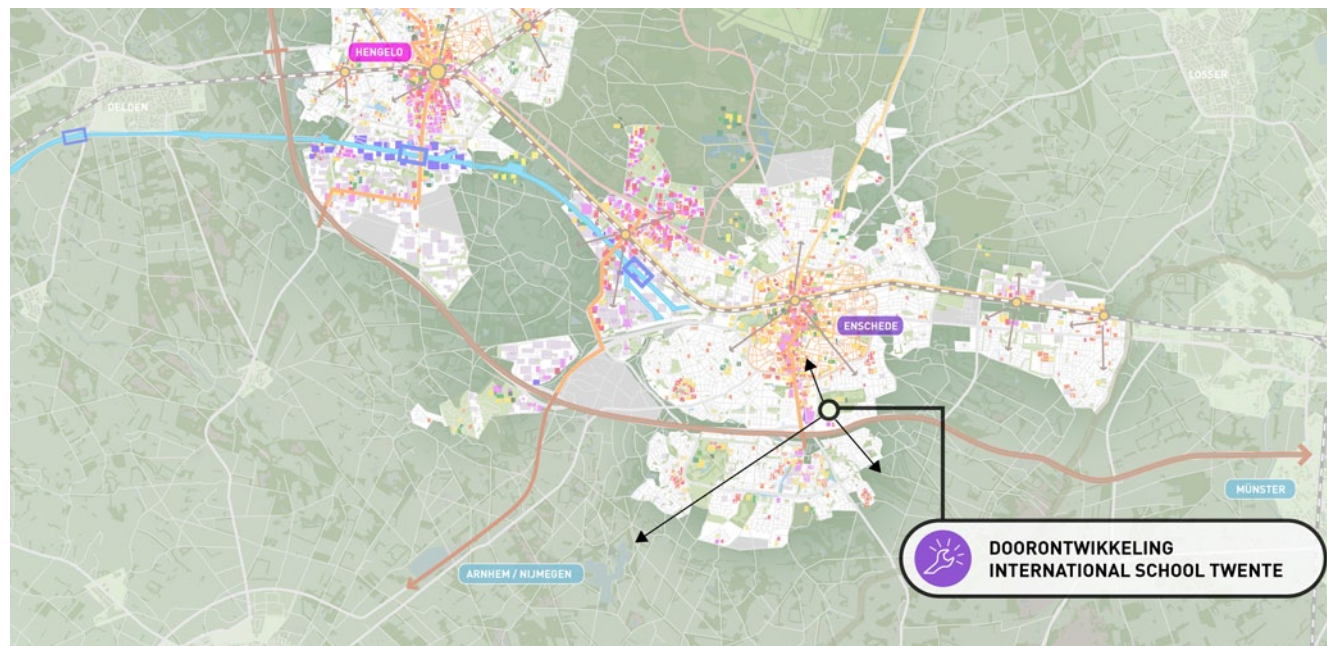
BIJDRAGE AAN ONTWIKKELINGSPERSPECTIEF: WAT IS DE BETEKENIS VOOR DE NETWERKSTAD?

Veel van de internationaal opererende Twentse bedrijven zijn gevestigd in de netwerkstad. Het is voor de werkgelegenheid in de netwerkstad-gemeenten van groot belang dat deze

bedrijven in de netwerkstad gevestigd blijven en waar mogelijk zich uitbreiden.

Internationaal opererende Twentse bedrijven hebben aangegeven dat een volledig geaccrediteerde internationale school een absolute voorwaarde is voor blijvende vestiging in Twente. Daarnaast is het voor deze bedrijven van groot belang dat er op dezelfde plek een voorziening voor naschoolse opvang wordt gerealiseerd. Grote internationaal opererende bedrijven geven aan dat een dergelijke voorziening voor hen dusdanig belangrijk is dat zij bij het ontbreken daarvan een andere vestigingsplaats zouden overwegen. Ook voor de kennisinstellingen is de IST een belangrijke voorziening.

In de ontwikkelagenda wordt veel waarde gehecht aan goede vestigingsvoorwaarden voor internationale bedrijven en het aantrekken en vasthouden van internationaal talent (studenten en kenniswerkers). De Internationale School Twente is dit kader een onmisbare voorziening.



CONTEXT

- Overijssel Innoveert Verder
- Economische Motor Twente
- Human Capital Agenda
- Ruimtelijke Ontwikkelagenda
- Economische Visie Enschede
- Twents Arbeidsmarktplan
- Port of Twente / ADT
- Innovatieroute Twente

PLANNING EN FASERING

Resultaat 1 (IB-Diploma Program):
September 2013 – september 2017

Resultaat 2 (huisvesting):

Januari 2013 – december 2016

Start fysieke uitvoering vierde kwartaal 2014

FINANCIERING

Resultaat 1:

- € 800.000 curriculumontwikkeling en aanloopverliezen

Resultaat 2:

- € 2.100.000 investeringskosten

Totale projectkosten:

- € 2.900.000

Co-financiering: Bedrijfsleven (€ 0,4 miljoen), Gemeente Enschede (€ 0,1 miljoen), Regio Twente (€ 0,4 miljoen).

Totaal € 900.000

Gevraagde bijdrage in kader van KvO: € 2.000.000

RISICO'S

Resultaat 1: Beschikbaarheid gekwalificeerde

projectmanager met IB-ervaring (werving reeds in gang)

Resultaat 2: weeromstandigheden (vorst ed.)

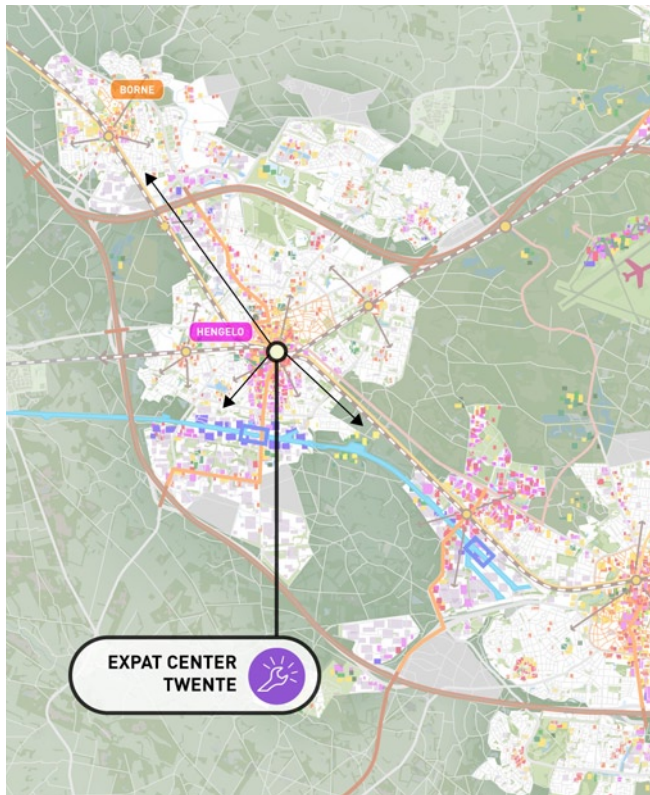


OPGAVE STEDELIJKE VESTIGINGSFACTOREN VOOR HET BINDEN VAN TALENT

EXPAT CENTER TWENTE

OMSCHRIJVING

Het Expat Center Twente richt zich op het aantrekken van internationale kenniswerkers om daarmee de internationale positie van de regio/provincie te versterken. Het Expat Center faciliteert het wegnemen van barrières voor internationale bedrijven, kennisinstellingen en buitenlandse kennis- (expats) en studiemigranten (expats in spé), door het aanbieden van een full servicepakket aan bedrijven en expats.



AMBITIE EN BEOOGD RESULTAAT

Het uitbouwen van het Expat concept door de volgende diensten aan te bieden:

- Formalities
- Services
- Socialactivities

Het Expat Center verkeert in een opstartfase. Nog niet alle bedrijven die gebruik zouden kunnen maken van de diensten van het expat center doen dat ook. Voor de ontwikkeling tot een volwaardig expat center is dat wel noodzakelijk. Bedoeling is om de huidige (2013) 5 corporate partners uit te bouwen naar 20 in 2016.

PARTNERS

Bedrijven, Regio Twente, Provincie Overijssel, Regiobranding Twente en Career Center Twente

BIJDRAGE AAN ONTWIKKELINGSPERSPECTIEF: WAT IS DE BETEKENIS VOOR DE NETWERKSTAD?

Voor de economische ontwikkeling van Twente is voldoende goed geschoold talent noodzakelijk.

Om ons heen ontwikkelen technologielanden zich razendsnel daar waar wij in Nederland en Twente al moeite hebben om voldoende technici op de arbeidsmarkt te houden.

Om tot de top van de kennisregio's te blijven behoren zal een extra inzet op het aantrekken van kenniswerkers, en dan met name uit het buitenland, noodzakelijk zijn. Bij de verdere ontwikkeling van het Expatcenter zal nadrukkelijk aansluiting gezocht worden met activiteiten van de UT en het ITC.

Samen met het WTC Twente en de Internationale school in Enschede zorgt het Expat Center voor een aantrekkelijk werkklimaat voor buitenlandse kenniswerkers en versterkt daarmee het economisch klimaat. Dit sluit aan bij afspraak 17 van de Ontwikkelagenda Twente.

CONTEXT

(Internationale) Agenda van Twente, Innovatiesprong, Human Capital Agenda, Economische Motor, e.a.

PLANNING EN FASERING

2014,2015,2016

Uitvoering en uitbouw van het Expat Center,

- Formalities: procedures ter uitvoering van wettelijke dienstverlening tbv expats, waaronder inschrijving bij gemeente, aanvragen bij IND.
- Services; begeleiding tbv huisvesting, taal/cultuur, opening bankrekening, partneremployment, belastingzaken, etc.
- Socialactivities; events voor expats, informatievoorziening en het opstarten van een international community,
- Uitbouw corporate partners van 5 deelnemers in 2013 naar 20 deelnemers in 2016.

FINANCIERING

Diensten:	€ 105.000
Regio (Human Capital Route):	€ 105.000
Gevraagd bedrag uit de KvO:	€ 150.000

RISICO'S

Inschatting inkomsten diensten op basis van ervaring afgelopen jaar en intensieve gesprekken met bedrijven.

BIJLAGE 2. OVERZICHT BESTAANDE KADERS MET BIJBEHORENDE PROJECTEN EN SAMENWERKINGSAFSPRAKE (OVERIGE INVESTERINGSPROGRAMMA'S, NIET ZIJNDE REGULIERE BEGROTINGSUITGAVEN)

INDICATIEF OVERZICHT PROVINCIALE PROGRAMMA'S STAND VAN ZAKEN D.D. 24-09-2013

Zie ook: www.overijssel.nl/loket/subsidies/subsidie-thema

nr	programma	budget	Opmerkingen
1	Goederenvervoer over water	8 miljoen	Regeling begin 2014 beschikbaar
2	Energiefonds	150 miljoen voor ondernemers, 100 miljoen voor corporaties	Zie www.energiefondsoverijssel.nl
3	Kwaliteit stedelijke leefomgeving	2,5 miljoen	Maximaal eenmalig 200.000
4	Actieprogramma Cultuur en Ruimte		Loopt eind dit jaar af
5	Sociaal flankerend beleid	1 miljoen	
6	Mobiliteit – Wegen Spoor	414 miljoen 18 miljoen	Het betreft de wegen – N340/N377, A1, N35, N18, N50, N307, N34, N348 Het betreft de Vechtdallijnen, Deventer-Almelo, Hengelo-Bentheim
7	Gezond en veilig leefmilieu	10 miljoen	
8	Regionaal economisch beleid	120 miljoen	
9	Innovatiedriehoek	96 miljoen	Beschikt: 1. Kennispark Twente: verdubbeling Auke Vleerstraat (fases 2a), € 1,55 miljoen; 2. Hart van Zuid/CS Twente/WTC: 2e fase Laan Hart van Zuid, € 17,3 miljoen; 3. 4e fase verbindingszone Enschede – Hengelo, € 3 miljoen. 4. Stork – Hengelo € 19,6 miljoen 5. Kennispark Twente: Verbindingsas Station Drienerlo – UT, € 3,2 miljoen 6. Kennispark Twente: Laatste fase Auke Vleerstraat, € 2,6 miljoen 7. Hart van Zuid/CS Twente/WTC: 1e fase WTC Twente, € 0,75 miljoen 8. Hart van Zuid/CS Twente/WTC: Brug over het Twentekanaal, € 7,10 miljoen Verkennde fase: NOEK, Kennishuis Stadsweide,- Aansluiting A1-N737
10	Human Capital Agenda	6 miljoen	
11	Innovatiesprong		Budget voor bedrijven en kennisinstellingen

REGIO TWENTE: INVESTERINGSIMPULS AGENDA VAN TWENTE

Agenda van Twente: Innovatie fonds (IPT en Innovatiesprong)	Budget
Investeringsfonds Innovatie Platform Twente	€ 19.750.000
Twents Investeringsfonds Innovatiesprong	€ 15.000.000
Intergemeentelijk innovatiefonds	€ 5.000.000
Totaal Human Capital Programma Twente (HCAT)	€ 3.400.000
Regio Branding / PR Twente	€ 3.400.000
Toerisme in Twente (TBT)	€ 1.950.000
programmamakosten	€ 980.000
uitvoeringskosten	€ 250.000
Onvoorzien kosten (stelpost)	€ 268.000
Totaal Innovatiesprong (regioraadsbesluit 14-11-2012)	€ 30.248.000

Agenda van Twente: overig, 30 mln.	
- Regionale Startersondersteuning	€ 660.000
- Rijksweg 35	€ 3.000.000
- Rijksweg N 18	€ 3.000.000
- Rijksweg A1	€ 100.000
- Agglonet	€ 875.000
- Anpakk'n	€ 204.000
- SIO Internationaal basisonderwijs	€ 325.000
- arbeidsmarktplan Twente 1	€ 100.000
- WTC	€ 500.000
- Centraal station / Hart Van Zuid	€ 5.005.000
- Toeristische Promotie Twente	€ 3.334.000
- Microfinanciering	€ 0
- Het Ravijn	€ 1.000.000
- Waterrijk	€ 0
- Groene Poort	€ 1.158.000
- Kennispark	€ 3.050.000
- Gebiedsontwikkeling luchthaven Twente	€ 0
- Masterplan Stationspark Oldenzaal Centraal	€ 1.000.000
- Arbeidsmarktplan 2	€ 870.000
- SIO Internationaal voortgezet onderwijs	€ 210.000
Totaal subsidiebijdragen AvT	€ 24.391.000

Fondsen Agenda van Twente	
- Totaal Majeure Twentse toeristische projecten	€ 1.830.000
- Totaal Sport/musea/cultuur	€ 500.000
- Totaal Hippische initiatieven	€ 200.000
Totaal Fondsen Agenda Van Twente	€ 2.530.000

Totaal investeringsbijdragen AvT	€ 26.900.000
Uitvoeringskosten	€ 1.146.000
Totaal kosten ten laste van het investeringsfonds AVT	€ 28.067.000
nog te verplichten voor Agenda van Twente, zie bestedingsvoorstel hieronder	€ 1.900.000

Agenda van Twente beschikbaar: € 1.900.000	Voorstel toe te kennen bedrag (voorstel regiraad november 2013)
Project	
Gemeente Enschede	€ 500.000
Gebiedsontwikkeling Luchthaven: Safety Campus	
Port of Twente	
Exploitatie	€ 150.000
Gemeente Almelo	
XL Business Park Twente laad en -loskade	€ 700.000
(voor aanpassen laad- en loskade voor containerafhandeling), (infrastructuur) op voorwaarde dat de andere € 150.000 door een derde partij wordt opgebracht en onder voorbehoud van een bijdrage uit de BDU	€ 150.000
WTC: 2013-2015	€ 180.000
Internationaal Onderwijs: versnelling	€ 160.000
Totaal	€ 1.900.000

REGIO TWENTE: BIJDAGEN GROTERE PROJECTEN

Regionaal Mobiliteitsfonds (RMF)	
Beter benutten regionaal hoofdwegennetwerk (dynamisch verkeersmanagement)	15 mln
Agglonet (HOV-netwerk, trein- en busstations)	2 mln
Hoogwaardig Fietsnetwerk inclusief stallingen stations	3 mln

Brede Doel Uitkering (BDU)	
Hoogwaardig fietsnetwerk inclusief F35 en stallingen bij stations	18 mln
Verbeteren kwaliteitsnet goederenvervoer	4 mln
Infra verkeersveiligheid 2005-2020 (incl RUP)	40 mln
Rijksweg A1 Apeldoorn - Azelo	10 mln
Rijksweg N18	9,5 mln
Regiobijdrage N35	4,5 mln
Innovatiedriehoekprojecten	16 mln
Voorstadhalte gezondheidspark	3 mln
Verplaatsing station Nijverdal	1,5 mln
Verbeteren regionale infrastructuur (Twente breed)	60 mln
P + R projecten	5 mln

BIJLAGE 3. MOGELIJKE PROJECTEN MIDDELLANGE TERMIJN

Deze projecten zijn van Netwerkstadbelang; ze dragen bij aan het Ontwikkelingsperspectief 2040. Dit is een dynamische lijst. Ook nieuwe projecten, passend binnen het Ontwikkelingsperspectief, kunnen hieraan toegevoegd worden. Onderstaande lijst is geen voorbode van toekenning van gezamenlijke middelen. Het kan ook zijn dat een gemeente een project zelf voor haar rekening neemt. Deze lijst toont welke beoogde investeringsprojecten gezamenlijk bijdragen aan de realisatie van het ontwikkelingsperspectief 2040

1. BASISKWALITEIT ALS FUNDAMENT

F35

Realiseren van drie deeltracés met het oog op de dagelijkse verplaatsingen waarbij aantrekkelijkheid, veiligheid, snelheid, comfort en non-stop fietsverbinding voorop staat:

- Enschede Tweekelerzoom - Centrum
- Hengelo Grobbentunnel – Centraal Station
- Oldenzaal centrum - Hanzepoort

Langzaamverkeersverbinding Oldenzaal – Noordoost Twente (NOT)

De langzaam verkeer verbindingen in de stadsrand van Oldenzaal vormen een belangrijke schakel tussen Oldenzaal en NO-Twente en zijn van belang voor woonwerk en toeristisch verkeer. Het optimaliseren van deze verbindingen levert een bijdrage aan het economische klimaat van de Netwerkstad.

Voorstadhalte Westermaat Hengelo en ontsluiting ervan

Ov bereikbaarheid Netwerkstad:uitbreiding/verbetering agglonetsysteem met de aanleg van een voorstadshalte op het bedrijventerrein Westermaat en ontsluiting op de stadsas centraal station Twente – A1. Daarmee wordt het economisch klimaat versterkt.

Aanleg westelijke randweg Borne (zoals ingetekend op kaart visiedeel)

Verbeterde bereikbaarheid en doorstroming vanaf het provinciale naar het rijkswegennet. Versterking onderliggend wegennet op de corridor van de A35 in Daily Urban System van de NT en regio Twente (Wegenvisie).

Versterking zone provinciale weg N342 als schakel tussen NT en NOT

De N342 is de belangrijke verbindingsweg tussen de A1, Oldenzaal en NO-Twente. De stadsas vormt een belangrijke toegangsweg voor auto en het fietsverkeer tussen NT en NO Twente. Het gebied rond de N342 is een etalage, waarin bedrijventerreinen als Jufferbeek en recreatiegebied Het Hulsbeek zich tonen. Het optimaliseren van deze verbinding levert een belangrijke toeristische en recreatieve bijdrage aan het economische klimaat van de Netwerkstad.

Stadsas Zuidentree Almelo

De voor Almelo en de regio belangrijke stadsas Henriëtte Roland Holstlaan wordt opgewaardeerd om de bereikbaarheid van de vestigingslocaties van bedrijven (Weezebeekzone, station en binnenstad) te borgen via de stadsas vanaf de A35.

Vergroten capaciteit Zuiderval Enschede

De Zuiderval is een belangrijke verbindingsweg tussen de Rijksweg A35 en het centrum van Enschede en heeft onvoldoende capaciteit om bezoekers van het Centrum/ binnenstad en Stadsweide en van de economische functies aan deze stadsas te faciliteren. Als stadsas vormt de Zuiderval tevens een belangrijke inrikker voor het fietsverkeer en het hoogwaardig openbaar vervoer.

Ondertunneling Kuipersdijk

Vervangen van de gelijkvloerse kruising Kuipersdijk met de spoorlijn Hengelo-Enschede door een tunnel. De spoorovergang Kuipersdijk ligt in de wijkkring en vormt één van de verbindingen van de Innovatiedriehoek en is daarmee

2. STEDELIJK VESTIGINGSKLIMAAT VOOR VERSTERKEN ECONOMISCH KLIMAAT

voor de interne bereikbaarheid van de Innovatiedriehoek van essentieel belang. Op de kruising Kuipersdijk/Boekweitweg met de Enschedesestraat wordt door aankoop en sloop van particuliere panden ruimte gemaakt om een ruim profiel voor de wijkkring te maken. Daardoor kan hier een efficiënt kruispunt worden gemaakt dat een goede doorstroming biedt van het auto- en fietsverkeer in alle richtingen en voor het hoogwaardig openbaar vervoer tussen Hengelo en Enschede. Bij de aanpassing van deze kruising wordt het mogelijk gemaakt te zijner tijd onder de spoorlijn een tunnel te bouwen.

Oostas Enschede

Versterking internationale bereikbaarheid door verbetering aansluiting N35/A31 in Duitsland.

Het GTBL = Green transformable building (als zelfstandig onderdeel van het in voorbereiding zijnde bouwcentrum Oost Nederland)

In het GTBL presenteren, demonstreren en gebruiken meerdere innovatieve bedrijven uit de volle breedte van de bouwkolom de toepassing van de meest innovatieve en duurzame bouwmaterialen. Volledig C2C. De Twentse Kennisinstellingen leveren hun bijdragen, en gebruiken het bij hun opleidingen. Het gebouw wordt geplaatst op Kennispark. Twentse bouwbedrijven, de kennisinstellingen, maar ook de overheden hebben baat bij deze structuurversterkende voorziening in Netwerkstad.

World Trade Center Twente

De verdere uitbouw en doorontwikkeling van het WTC Twente (naast de fysieke totstandkoming van het WTC Business District) om uit te groeien tot het ontmoetingspunt voor internationaal zakendoen in de (Eu)regio.

Digitale steden Agenda (DSA)

Netwerkstad is met Almelo, Enschede en Hengelo direct betrokken bij de Digitale Steden Agenda (DSA, www.digitalestedenagenda.nl) die de G32+4 realiseren met provincies en Ministeries EZ en BZK. De implementatie van de resultaten in Netwerkstad heeft meer kracht nodig, waarmee Netwerkstad een krachtige facilitaire rol kan invullen.

I-zone

Proeftuin voor betere benutting van bestaande "harde" wegen-infrastructuur door gebruik te maken van hoogwaardige ICT-toepassingen waarmee de bereikbaarheid wordt verbeterd. Project levert een uitgetest Twents product op waarmee Twente zich als innovatieve regio op de kaart

kan zetten, het stimuleert netwerkvorming en genereert exportmogelijkheden. Initiatief Enschede.

Innovatieve overheid

Voorbeeldproject voor belangrijke ontwikkeling voor het stedelijk gebied van Twente. Loop samen met het project 'Rijksoverheid in 2017 volledig digitaal'. Onder andere: ondernemersdossier, het nieuwe (overheids)winkelen, digitale kloof-problematiek, open data. Initiatief Enschede.

COSME/Social Innovation

Projecttargets aansluitend bij de doelstellingen van de Europese program's COSME/Social Innovation: vernieuwende aanpak starters/mkb-ondernemers op gebied van social enterprises in zorg, vervoer, administratie, zzp-schap en grensoverschrijdend ondernemerschap. Initiatief Hengelo.

Hazemeijer Hengelo 2014-2016 (voorheen Creatieve Fabriek)

Het verbinden en ontwikkelen van de creatieve industrie in Twente d.m.v. een aansprekend en ambitieus programma op Hazemeijer Hengelo met als doel het realiseren en mogelijk maken van evenementen en activiteiten die primair gericht zijn op het stimuleren en in contact brengen van partijen, die zich willen oriënteren of al bezig zijn in de creatieve economie.

Twentekanalen: gemeentelijke investeringen na verruiming Twentekanalen

Tot 2040 blijft de mobiliteit (en met name het goederenvervoer) toenemen. Vervoer over water zal een steeds sterkere positie innemen. Voor de logistieke sector is een verdiept en verruimd

Twentekanaal van groot belang, zowel in de richting van Almelo en XL Business Park als naar Hengelo en Enschede. Het doorzetten van de plannen voor verruiming naar CEMTklasse Va (Groot Rijnschip) is topprioriteit. Dit maakt de weg vrij voor meer transport over water. Europa zet sterk in op vervoer over water om de verwachte groei van het goederenvervoer te kunnen opvangen. Upgrading van het Twentekanaal komt dan in aanmerking voor EU-cofinanciering.

Uitbreiding capaciteit sluis Eefde.

Twentekanalen: verdieping haven. Aanpak gemeentelijke delen Hengelo, Enschede en Almelo.

Stimuleren vervoer over water. Bij de verbreding en verdieping van de Twentekanalen van Cimt klasse 4 naar 5a zal de gemeente de kades en de eerste 10 meter uit de kant voor haar rekening moeten nemen.

Spoorlijn Münster-Enschede

Vergroten van de vervoerscapaciteit van de spoorlijn Enschede Münster door:

- Electrificatie
- Het aanleggen van een passage, waardoor tegemoetkomende treinen elkaar kunnen passeren
- Doortrekken van de spoorlijn naar Centraal station Twente

Hulsbeek: verbetering bereikbaarheid, bruikbaarheid en toegankelijkheid

Met een aantrekkelijk Hulsbeek als poort naar het Nationaal Landschap Twente levert Oldenzaal een belangrijke toeristische en recreatieve bijdrage aan het economische klimaat van de Netwerkstad. Stad en platteland zijn in Twente steeds dichtbij. Het project Verbetering,

bereikbaarheid, bruikbaarheid en toegankelijkheid Het Hulsbeek sluit aan bij de “complementaire diversiteit” en het profiel van Oldenzaal binnen de Netwerkstad. Het Hulsbeek is bij uitstek geschikt als evenemententerrein en als recreatiepark voor bewoners en toeristen in Netwerkstad en in Noordoost Twente.

Herprofilering werklocatie tussen Stakenbeek en spoorlijn (Geldermanfabriek, Gols)

De werklocaties in de stationsomgeving, het aantrekkelijke woonmilieu en de recreatieve mogelijkheden in Noordoost-Twente versterken de vestigingsfactor voor mensen en bedrijven in Twente. In het project herprofilering werklocatie tussen Stakenbeek en spoorlijn wordt ruimte geboden voor innovatie en kleinschalig werken in de stationsomgeving van Oldenzaal (bv. de herontwikkeling van de Geldermanfabriek). De vergroting van de diversiteit en variatie in bestaande werklocaties in het binnenstedelijk kerngebied leidt tot een vergroting van de dynamiek van stationslocaties.

Herstructurering bedrijventerrein

Herstructurering: Behalen van kwaliteits- en ruimtewinst bedrijventerrein.

O.a. revitalisering bedrijventerrein Molenkamp Borne

Laten zien wat Twentse bedrijven maken (etalage)

De samenwerking en verbinding tussen de innovatieve maakindustrie, de Universiteit Twente en de Innovatiedriehoek visualiseren, o.a. op de werklocatie Jufferbeek.

Five Years Forward (FYF)

Five Years Forward – World Innovation Festival (FYF'15) is een nieuw initiatief dat de wereldtop op het gebied van

innovatie en technologie bij elkaar brengt. Tijdens FYF'15 zullen, enkel op uitnodiging, 1000 captains of industry, topmensen uit de overheid en leidende wetenschappers de handen ineen slaan om de vraagstukken van morgen aan te pakken.

3. VERBETEREN STEDELIJKE KWALITEIT: COMPLEMENTAIRE BINNENSTEDEN

3.1 DUURZAME WOON- EN LEEFOMGEVING

Transformatie bestaande woongebieden Netwerkstad

In de bestaande voorraad ligt de komende jaren een grote opgave op het gebied van duurzaamheid, levensloop-geschiktheid en structuurversterking. In de circa 162.500 woningen in de Netwerkstad zijn in de komende jaren forse ingrepen noodzakelijk, wat in een aantal gebieden sloop en vervangende nieuwbouw van woningen betekent. De vastgoedeigenaren staan primair voor deze opgave, maar ook de gemeentelijke openbare ruimte moet op een aanvaardbaar niveau worden gebracht. Het is vooral van belang om de diverse lokale projecten niet afzonderlijk te bekijken en te wegen op effecten, maar deze in een breder perspectief van Netwerkstad als geheel te plaatsen. Het is een bekend feit dat beruchte buurten, die als (toekomstig) herstructureringsgebied zijn aangemerkt, een zeer slechte uitstraling met zich mee brengen, die een vergaande negatieve schaduw over het woonimago in Netwerkstad kan werpen.

Transitiestrategie Waterrijk Almelo

Uit het plan Waterrijk is 140 hectare uit exploitatie genomen. Met behulp van een transitiestrategie wordt gezocht naar een oplossing voor de bestemming van deze gronden. Doelstellingen ten aanzien van de alternatieve bestemming zijn o.a.:

- bijdrage aan een duurzame economische ontwikkeling met behoud of versterking van de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid;
- bijdrage aan verduurzaming van productieproces van de voedselketen;
- toename van werkgelegenheid;
- mogelijkheden voor innovatieve en energie-technologische clusters.

Wilminkplein Enschede

Omzetting van kantoorfunctie in het plan Wilminkplein naar appartementen, waarvoor op dit moment wel vraag is. Op deze manier kan leegstand worden voorkomen. De ambitie is in 2015 een levendig plein af te ronden zonder leegstand dat bijdraagt aan een vitale stad en een aantrekkelijk entree vormt voor de binnenstad.

Duurzaamheid waterberging: afkoppelen hemelwaterafvoer

Ten behoeve van duurzaamheid en kwaliteitsverbetering regionaal en stedelijk watersysteem (vasthouden, bergen, afvoeren) zoals aanpak waterbergings-opgave Enschede: de stadsbeek met innovatieve aanpak van waterretentie en toevoegen van stedelijke kwaliteit in stedelijk gebied.

Herstel bekenstructuur Hengelo

Systeemherstel beken en bijdrage aan continu en beleefbaar watersysteem als dragende structuur van Overijssel. Het vlieg wiel-effect bestaat uit een vergroting van de belevingswereld, de toegankelijkheid en de recreatie. Gemeente Hengelo wil de bekenstructuur herstellen en het water uit het buitengebied gebruiken als voeding voor de beken in de stad. Beekherstel en de aanleg van meer natuurvriendelijke oevers bieden nieuwe retentiemogelijkheden in de stad. Naast een grotere beleving wordt ook de drainerende werking van de beken hersteld. De beken vormen belangrijke ecologische structuren in stedelijk gebied.

Waterberging t.b.v. klimaatadaptie

Door de klimaatontwikkeling wordt de kans op wateroverlast groter. Het is noodzakelijk om de door de klimaatverandering toenemende risico's te compenseren (klimaatadaptatie).

Gekeken wordt naar de mogelijkheden om in de openbare ruimte tijdelijke bovengrondse waterberging te realiseren. Tevens wordt onderzocht of het geborgen regenwater kan worden ingezet voor besproeiing van sportvelden waarmee de inzet van grondwater kan worden vermeden.

Stadsranden

In de Omgevingsvisie geeft de provincie Overijssel de stadsrandzones aan als kernkwaliteit en stelt de provincie versterking van de stadsrandzones als ambitie. Met de stadsrandenvisie Netwerkstad is ook het belang van de goede ontwikkeling stadsranden aangegeven. Concrete projecten die wenselijk zijn:

- toegankelijkheid stadsranden (routes, bewegwijzering)
- versterking cultuurhistorische structuren (Weleveld, Spanjaardgemaal)
- borging groene buffer (o.a. Weusthagpark, groene wig Borne-Hengelo, Wensink-Zuid Borne).

Stadsranden: inrichting kernrand Borne-West

Pilotproject om een voormalige bedrijfsterreinlocatie (door Hengelo en Borne gedeeltelijk al afgewaardeerd) te transformeren naar een landschappelijk hoogwaardige stadsrand met een invulling door economische- (leisure, zorg, stadslandbouw) en sociaal maatschappelijke functies (multifunctioneel sport- en spelpark) welke optimaal aansluiten bij NT-stadsranden visie. Versterking Groene Poort als boegbeeldproject NT en doorontwikkeling naar Groene Kennispoort.

3.2 COMPLEMENTAIRE BINNENSTEDEN

Zuidwestelijke binnenstad Enschede: kop Boulevard en Mooienhof (verbindingzone tussen Medisch Spectrum Twente en Binnenstad)

Realisering van een goede verbinding van het MST en de Kroon met de binnenstad waardoor het gedeelte van de binnenstad dat grenst aan de Kop Boulevard goed toegankelijk wordt wat de vitaliteit van het westelijk deel van de binnenstad ten goede komt. De Kroon vormt vooral een plek voor functies voor innovatie, care, cure en preventie. Door intensief ruimtegebruik worden functies gebundeld en gestapeld, hetgeen bijdraagt aan het multifunctionele en grootstedelijke karakter.

De sloop van het SLO-pand schept mogelijkheden voor een zodanige transformatie van de Kop Boulevard dat de vitaliteit van het kernwinkelgebied aan de westzijde van de binnenstad daardoor versterkt. Die ontwikkeling versterkt de gevarieerde mix aan hoogwaardige functies en daarmee het grootstedelijk karakter.

Om te kunnen voorzien in de parkeerbehoefte van het nieuwe MST wordt aan de Kuipersdijk/Mooienhof een derde ingang van de van Heekgarage gerealiseerd. Die garage krijgt een directe verbinding met het MST. In samenhang daarmee krijgen ook omliggende wegen, alsmede een gedeelte van de Mooienhof een herstructurering. De Mooienhof wordt een van de hoofdontsluitingen van het MST en de binnenstad.

Versterking historische binnenstad Oldenzaal

Met een aantrekkelijke cultuurhistorische binnenstad levert Oldenzaal als poort naar het Nationaal Landschap een belangrijke toeristische en recreatieve bijdrage aan het economische klimaat van de Netwerkstad.

Het project Historische Binnenstad Oldenzaal sluit aan bij

de “complementaire diversiteit” van de binnensteden in Netwerkstad Twente en het profiel van Oldenzaal binnen de Netwerkstad. De pleinen zijn daarbij bij uitstek geschikt als evenemententerrein en de tuinen voor de cultuurhistorische geïnteresseerde toerist. De revitalisering van het Singelpark en De Vijfhoek sluiten aan bij de “complementaire diversiteit” het profiel van Oldenzaal binnen de Netwerkstad. De historische binnenstad bepaalt voor een belangrijke mate de aantrekkelijkheid van Oldenzaal als winkelstad voor bewoners van en toeristen in Netwerkstad en Noordoost Twente.

Verbetering stedelijke kwaliteit stadsentree

Bataafsekamp-Prins Bernhardplantsoen Hengelo

De Bataafse Kamp en het Prins Bernhard Plantsoen vormen de groene clusters. De Bataafse Kamp heeft een grotere potentie in gebruiksmogelijkheden en uitstraling om zo het profiel van de Hengelose binnenstad te versterken. Het groen blijkt op zich niet voldoende om publiek naar het gebied toe te trekken. Voornamelijk ligt het groen verstopt achter parkeerterreinen langs de toegangsroute richting het centrum van de binnenstad. Hoewel de Bataafse Kamp zijn eigen identiteit heeft fungeert het niet als een stadspark. Doelstelling is het verbeteren van de gebruiks- en belevingswaarde van de Enschedesestraat en de Bataafse Kamp en het verstrekken van de relatie tussen die twee.

Aanpak gevels stationsplein Hengelo

Verbeteren stedelijke kwaliteit van de oostelijke entree van het stadscentrum door de aanpak van de gevels op het stationsplein.

Hengelo is de enige RCE (Rijksdienst Cultureel Erfgoed) geselecteerde stad met Wederopbouw in Overijssel. De kwaliteiten en het cultuurhistorisch karakter van de

binnenstad als aandachtsgebied Wederopbouw wordt met het binnenstadsprogramma weer beleefbaar en bruikbaar gemaakt en zo mogelijk verbeterd. Hierop is ingezet met o.a. het gevelfonds. Tevens wordt waar mogelijk de verduurzaming van bestaande panden, zowel particulier als bedrijfsmatig, verbeterd.

Binnenstedelijk Waterplan Almelo

In 2012 is het Stedelijk Waterplan Binnenstad Almelo (SWBA) opgesteld. Het waterplan richt zich zowel op bovengrondse als ondergrondse maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren, de waterkwantiteit te beheersen en de waterbeleving te verhogen. Uitvoering van het waterplan biedt kansen voor watergerelateerde bedrijvigheid, recreatie en toerisme en watergebonden evenementen (bijvoorbeeld uitbreiding van de Havendagen). Het waterplan versterkt de profilering van Almelo als waterstad (de blauwe vallei van Twente).

Duurzaamheidsplan Almelo

De binnenstad van Almelo heeft een regionale centrumfunctie voor wat betreft winkelen, scholing, zorg, openbaar bestuur en als op- en overstapplaats binnen het regionale openbaar vervoer. Voor het versterken van deze functies en daarmee de versterking van de positie van Almelo binnen Twente, wil Almelo aansprekende en robuuste duurzaamheidstoepassingen in de binnenstad te realiseren, die substantieel bijdragen aan het vergroten van de belevingswaarde en de bereikbaarheid van de binnenstad. Concreet omvat dit de toepassing van duurzame materialen en duurzame verlichting in de openbare ruimte en maatregelen om de binnenstedelijke fietsinfrastructuur te versterken.

Centraal Station Twente – Binnenstad Hengelo

Met de benoeming van het Centraal Station Twente is het op orde hebben van de binnenstad van Hengelo een must. Veel reizigers zullen in Hengelo hun eerste kennismaking hebben met Twente en daarbij hoort een omgeving die op orde is. Met het vormgeven van het nieuwe busstation, het marktplaatsplein en de plannen voor het WTC business district is Hengelo al een eind op streek. De voorliggende plannen sluiten hier naadloos op aan. Het project zorgt voor investeringen van derden, zowel bij particuliere woningbezitters als ondernemers.

Wifi in de binnenstad

Stimuleren bezoek binnenstad en binding met de binnenstadondernemers. Wifi in de binnenstad is feitelijk een onderdeel van de Digitale Stedenband.

Culturele basis-infrastructuur. Bouwkundige aanpassing Nationaal Muziekkwartier en Muziekcentrum

Het project omvat verplaatsing van de hoofdingang van het NMK naar het Wilminkplein. De ligging aan het plein geven de entree een passende “grandeur”, verbetert de verbinding van functies in en buiten het gebouw en lost een aantal logistieke problemen op. Het Muziekcentrum is geopend in 1988 en inmiddels 25 jaar oud. Een beperkte aanpassing moet opleveren dat het Muziekcentrum een breder aanbod kan leveren met behoud van de akoestische kwaliteit

4. STEDELIJKE VESTIGINGSFACTOREN VOOR HET BINDEN VAN TALENT

Ruimte bieden aan nieuwe ondernemers en starters

Bedrijventerreinen en werklocaties verschieten van kleur, hoe inspelen op nieuwe functiemenging, vergroting stedelijk kerngebied, kansen voor divers programma en het nieuwe werken.

ROBOTICA

Realisatie van een nieuwe ROBOTICA-afdeling in Twents Techniekmuseum HEIM. Twents Techniekmuseum HEIM wil een bijdrage leveren aan de ambitie om een grotere instroom in technische studies te realiseren, door Twentse leerlingen te enthousiasmeren en te motiveren tot de keuze voor een techniekstudie. Twents Techniekmuseum HEIM wil die bijdrage leveren door een nieuwe ROBOTICA-afdeling te realiseren, waarbij het op een attractieve en interactieve wijze kennismaken met deze wereld van techniek centraal staat.